

"La Junta de Govern de la Secció permanent de Relació i Treball, atenta sempre a tot lo que afecta a nostre estament, no podia permansixer inactiva en les actuals circumstancies de dolorosíssima transcendència no sols per als dependents de comerç sino per a tothom qui ha de guanyar-se el pa de cada dia.

"Des del començ de l'actual conflicte s'ha vingut preocupant aquesta Junta de la part del perjudici que li pot correspondre a la nostra classe i ha estat el criteri de la Junta (que no podia ser altre) el de fer tots els treballs necessaris per a minorar aquest mal.

"Hem vist amb greu recança que diversos patrons, portats sens dubte pel pànic exagerat que plana sobre el comerç, despedeixen als seus dependents. La Secció de Socors Mutus d'aquest Centre ha degut pagar a veris de nostres companys subsidis per cessantia. Nostra Borsa de Treball se veu plena de demandes de col·locació que no pot complir per falta d'ofertes amb tot i estar en plena temporada.

"A l'objecte de buscar una solució o al menys un atenuant a la tristíssima situació creada per la guerra europea i que afecta a molts de nostres companys, aquesta Junta se reuní en sessió extraordinària el dia 9 del prop-passat octubre, acordant-se, entre altres extrems de menys interès, lo següent:

"1.er Enviar una carta a cada una de les entitats que representen a Barcelona una organització patronal demanant recomanin a sos associats no's deixin portar pel pànic i no despatxin a la dependència llur.

"2.^{on} Acudir a la informació oberta per la Junta d'Iniciatives per a exposar el criteri del Centre en lo relatiu a solucions de la crisi comercial, pregant a dit objecte a nostre delegat a Madrid, en Joan Serinyà, per a que assisteixi a la citada informació pública, manifestant nostra adhesió a les solucions ja proposades, com són: Port franc a Barcelona, línia directa de vapors a Orient, facilitats per als giros amb Amèrica i a l'ensem proposar-ne d'altres que creu la Secció serien en benefici de la dependència comercial.

"3.er Accedir a la demanda de la Comissió de Socors als obrers en vaga forçosa de que un delegat del Centre formi part integrant de dita Comis

sió.

"1 4.^{rt} Obrir un registre, per a aixís ajudar al treball d'estadística que porten a cap les autoritats locals, de tots els dependents que's troben en vaga forçosa a causa del conflicte a qual fi prega a tots -- aquells de nostres companys que's troben en aquest cas se serveixin passar a inscriure's a les oficines del Centre, que estaràn obertes a les hores de costum: de 11 a 1 del matí, de 3 a 7 de la tarda i de 10 a 12 de la nit de tots els dies feiners."

("Acció", novembre de 1914, p. 7 i 8)

MEMÒRIA LLEGIDA A LA INAUGURACIÓ OFICIAL DEL DISPENSARI DEL CADCI, A CURA D'ERNEST BRETÓ I NOLLA, VOCAL DE LA JUNTA DE GOVERN DE LA SECCIÓ PERMANENT DE RELACIÓ I TREBALL, EL 11 DE MAIG DE 1915.

"DAMES:

"SENYORS:

"COMPANYS:

"Els meus companys de Junta de la Secció de Socors Mutus d'aquest Centre m'han imposat la tasca de parlar-vos en forma minuciosa, en forma de tallada, del Dispensari que oficialment estem inaugurant. No sóc pas certament ni el més mereixedor, ni tampoc el més apte per a dirigir-vos la paraula, car, home més fet a treballar que a enraonar, estic segur que ella respondrà més a la meva bona voluntat que a la solemnitat de l'acte. Sigui com vulgui, estimats senyors que per primera vegada visiteu nostra casa, i vosaltres també, antics amics que heu vingut a honrar aquest acte amb la vostra presència i que d'aprop aneu a apreciar lo que és una part de la nostra obra social, vos dic que acceptada la comanda, procuraré donar-vos a conèixer de la manera més clara que puga una de les nostres més importants creacions, una de les nostres obres més laborioses.

"Es el Dispensari una de les nostres organitzacions més importants per a l'obra intensament benèfica i de germanor que realitza entre els socis - els socis d'aquesta casa; també és una obra laboriosa, per l'esforç i el temps que ens ha calgut per a dur-la a terme, conforme veureu per la ressenya que tindrè el gust de fer-vos-en a continuació. Per ells compendreu el per què avui ens hem reunit en sessió solemne per a festejar l'assoliment d'una idea, d'una obra, de la qual, si no fos per altra cosa, almenys tindriem el dret de estar-ne joiiosos per aquella vella dita de que una cosa com més afany costa, més s'estima.

"Ara, oiú aquesta breu relació, i judiqueu.

"Com fou nascuda l'idea de dotar al Centre d'un Dispensari?—En la Junta de Govern d'aquesta Secció Permanent de Socors Mutus, hi ostentava el càrrec de Vicepresident l'any 1912, un home entusiasta i amant del Cen--

tre com el qui més, l'amic Cosme Illescas Carreras. Ell fou qui, vesllumant l'importancia grandíssima que un dia -no gaire llunyà- havia de tenir un ben montat Dispensari mèdic-quirúrgic en nostra entitat, donà l'idea de sa creació. No féu pas el buit la Junta a la pensada de l'Illescas, ans al contrari l'acollí amb entusiasme, fent-se-la seva.

"La nostra federació amb la 'Quinta de Salud La Alianza' ens dona dret a assistir al Dispensari que com a complement als serveis de Clínica funciona en aquella benemèrita entitat. Ell era una bona prova de la necessitat que els nostres socis sentien de poguer disposar de tal servei, -puix que hi acudien en nombre bastant important. Emperó, era ben evident que aquell servei no complia pas totes les nostres necessitats, ni les nostres conveniencies, ni tampoc les exigencies del medi ambient en que viu el dependent de comerç en general. Calia, doncs, crear l'organisme -acomodat a la nostra particular manera d'ésser, calia oferir a nostres consocis un bon servei facultatiu que els llevés la penosa impressió -- dels llocs de beneficencia pública, i calia també que aquest servei els fos ofert en les seves hores vagaroses, en aquelles hores en que ni les ocupacions diaries ni l'empatx que tots sentim quan hem de demanar al nostre principal per a deixar la feina durant les hores de treball, ens privi de cercar el consell científic del metge, que essent molt senzill, pot evitar móltas vegades terribles mals.

"Ben convegnuda la Junta de totes aquestes raons, emprenguérem bentost els treballs preliminars per a l'estudi de tan important problema, més en ell ja no'ns hi pogué acompanyar l'Illescas, retret per una llarga malaltia que encara avui el té allunyat de nostres tasques. No quedà man cada, però, de capdill la nova causa; enfront de tots anava l'aleshores President de la Secció, nostre entusiasta, nostre enèrgic, nostre excel·lent amic don Antoni Caballer, qui ja per sempre fou l'ànima del projecte. Amb ell col·laboraren eficaçment els Vocals don Rafael Llinàs i don Josep Soldevila, formant ponencia i traçant un esboç de lo que en nostra casa devia ésser el Dispensari. Feina fou aquesta relativament fàcil, -més l'eterna qüestió, la qüestió econòmica, féu encallar bon xic l'estudi, car malgrat que en aquella època comptàvem ja amb un capital d'unes 40,000 pessetes, no creguérem convenient gravar aquest fons, amb les despeses que ens ocasionaria el muntar un Dispensari que fes honor a -- l'importancia que ja en aquella data havia assolit el Centre, i quin capital empleiat no podíem dir si algún dia ens mancaria per afrontar les

obligacions subsidiaries que els Estatuts de nostra mutualitat senyalen.

"En aquest estat arribem al mes de desembre de 1912, que la passà de la pigota, la terrible verola, alarmà molt justificadament tot Barcelona, i la Junta, sempre atenta a tot lo que pogués ésser l'interès o tan sols - la conveniencia dels associats, organitzà un servei gratuït de vacuna. - Ben aviat es vegé el nostre local invadit per una multitud de socis que amb llurs families venien a rebre l'immunitat contra el terrible mal que menaçava la nostra salut i àdhuc la nostra vida. Fou un èxit esclatant. El doctor Girona, que aleshores era el metge de la Secció, no podia donar l'abast i tinguérem que acceptar el desinteressat concurs de nostres amics els doctors Bas i Coroleu. Alguns socis convertits en ajudants facilitavem la tasca dels tres metges, que treballaren sens descans una pla de nits arreu, vacunant en total unes 400 persones.

"L'acollida que els socis dispensaren al servei de vacuna fou per a nosaltres tota una revelació.

"Tornà a pendre còs l'idea del Dispensari, i decididament, toçudament, - ens encaminàrem a la seva consecució.

"Fidels a la nostra primitiva idea, en lloc de cercar els medis en el - fons social -que hauria estat ben fàcil- els volguérem trobar en les - economies que enteníem es podien fer en les despeses de la Secció. La fe - deració amb la 'Quinta de Salud La Alianza' ens costava 0'10 pessetes - per soci mensuals, resultant-nos en aquell temps una quota total també - mensual d'aprop unes 80 pessetes. Reputàrem excessiva aquesta quota, te - nint en compte que la 'Quinta' compta pels séus associats un promig de - malalts de un 1 %, i que en aquesta proporció en pocs casos hi hem arri - bat entre tots els socis malalts; molt menys els havíem de tenir per a - la 'Quinta de Salud', on ja's comprén que dels tals sols devien anar-hi una minoria, com així era en efecte, car amb cinc anys de federació sols 12 dels nostres havien fet us d'aquella Clínica. Calia, per consegüent, cercar un estalvi per aquesta part, que no'l trobàrem en la propia 'Quin - ta L'Alianza', puix que allí hi ha una quota i un reglament iguals per a tots. No tinguérem més remei que cercar la substitució, que en condici - ons ventatjosíssimes trobàrem en la Clínica del doctor Soler i Roig per lo que respecta al servei de cirurgia. No trobàrem, però, medi de substi - tuir el servei clínic de medicina, més com siga que d'aquest servei gai - rebé ningú n'havia fet ús, venint a demostrar que nostres socis sols acu

dien a la clínica quan precisaven serveis quirúrgics implicadors d'estipendis superiors a les seves forces, creguerem no era obstacle prescindir de la clínica per malalties de medicina, i tirarem avant en nostre projecte.

"També havíem d'obtenir un petit estalvi per part del metje. El contracte que amb el doctor Girona i Trius, teníem fet, disposava la revisió del mateix a l'arribar a 500 socis, erem més de 300 i encara no s'havia revisat.

"Amb els estalvis que feiem per aquests conceptes, creguérem tenir la base econòmica de nostre projecte, i l'establiment del Dispensari fou proposat i acordat en la Junta General extraordinaria de socis celebrada el 17 de maig de l'any 1913, l'idea del qual fou favorablement acollida per la generalitat dels socis. El plan econòmic fou objecte de llarga discussió, i els socis d'aquesta casa, sempre abnegats i posant sempre el seu entusiasme a tot allò que representa un avanç, a tot allò que representa un pas cap el gran ideal de millorament que és una de les raons que de viure té el nostre Centre, feren molt més de lo que la Junta els demanava. Els socis preferiren augmentar-se la quota en lo que significava la federació a l' 'Aliança', fent així la Secció un estalvi total d'aquesta despesa, a benefici de la nova branca, acordant-se además l'impost de 0'75 pessetes que com a dret d'entrada daurien satisfer tots els socis que de nou entressin a formar part de la Secció, i quin import íntegrament destinat al foment del Dispensari.

"Com siga que la Secció pels seus fins mutuels reb una subvenció del Centre, s'acordà, a proposta de la Junta, estendre els serveis del Dispensari a tots els socis del Centre en general i llurs families, anc que imposant an els que no fossin socis de la Secció un arbitri de 0'10 per visita per a contribuir a les despeses d'entreteniment.

"Per a que'l Dispensari pogués ésser un fet des del moment, els socis concediren a la Junta el que pogués fer ús de 2,500 pessetes del fons mutual per a començar a instal·lar-lo, qual quantitat devía ésser totalment restituida pels ingressos que successivament devien fer-se en concepte de Dispensari.

"El Dispensari, doncs, era un fet, i era ben evident que havíem sortejat els primers grans obstacles; ben aviat però topàrem amb un de ben cabdal: En quin lloc del Centre instal·larem el Dispensari? -Erem molts que intentàrem respondre aquesta pregunta, més ningú encertava una solució que

ens satisfés; el nostre vell estatge del carrer Comtal ens demostrava - una vegada més la necessitat d'empendre la volada cap al tant cobejat ca - sal propi, i no hi hagué més recurs que sacrificar entretant la nostra - secretaria i habilitar-la per a Dispensari, traslladant el nostre lloc - de treball a un corredor anexe relativament ample que mal-trencàrem amb embans de fusta, lloc aquest que servia ensems de Sala d'espera dels - malalts.

"Un bon rentamans amb lluna, una cadira de reconeixements, un carret de cures amb irrigadors, uns quants instruments de cirurgia i alguns efec-- tetes de menys importància, heu's aquí amb què s'inaugurà el Dispensari el 23 de juny de 1913, servit pel doctor Francesc Chacón, que tenia a son - càrrec la consulta de medicina i cirurgia general, i el doctor Joaquim Bas que hi tenia la de malalties de la pell i de l'infantesa. —Pel sep-- tembre del mateix any ampliàrem el quadre de metges amb el doctor Mifred Coroleu, especialista per les malalties nervioses, amb el doctor Fran-- cesc Cavaller, oculista, i amb el doctor Josep Me de Fouplana per l'espe-- cialitat de nas, gola i orelles. En el següent mes de octubre s'afegeix la visita del doctor Josep Barella, especialista de vies respiratòries, i en aquesta forma arribem al mes de febrer de l'any 1914, portant efec-- tuades unes 625 visites entre totes les especialitats. Partint d'aquesta data, queden ampliats els serveis del Dispensari amb el de Dentista, en-- car que en forma condicional.

"La manca d'espai i la proximitat del trasllat a l'actual casal ens pri-- va d'instal·lar a casa l'especialitat d'odontologia, però, mercès a la - bona voluntat del metge-dentista don Eugeni Rofill, ens és possible ofe-- rir als socis un servei en bones condicions econòmiques, en el consulto-- ri de cit senyor.

"En aquest punt l'èxit del Dispensari és meravellós; els companys i ses famílies necessitant assistència facultativa, acudeixen en profusió -- atrets pels excel·lents serveis del Dispensari, veient-nos obligats a se-- nyalar un límit de malalts diari per determinades visites, doncs l'aglo-- meració feia que's termenessin a hores verdaderament intempestives. La - vida del Dispensari queda interrompuda el mes d'Abril de l'any passat - per la vinguda an aquest nou casal, havent-se fet unes 1,000 visites.

"Com la majoria de les dependències d'aquesta casa, el Dispensari estava tant sols començat quan hi vinguérem, per lo que no's renuaren les visi-- tes fins el mes de juliol.

"De molt ens serví l'ensaig fet en la vella casa del carrer Comtal; les ensenyances que en la pràctica rebérem, guiaren força els nostres passos vers l'obra definitiva.

"Encara que l'obra feta fins avui no és definitiva ni molt menys -com ja vos diré més endavant- volguérem cotar el nou Dispensari de totes aquelles condicions de comoditat, d'higiene i de perfecció que'ls medis ens permetessin. Malgrat que a les condicions del local deguérem emmotllar -nostres desitjos, el Dispensari compta amb quatre habitacions: la sala d'espera, dues sales de consulta i un quartet que comunica amb les dues, en el qual hi ha la necessària instal·lació sanitària per al bon servei i netedat, això es: l'aiguamans pels metges, el vidoir per on desapareixen totes les bruticies, una ampla pica per a la neteja dels utensilis i ademés un bon armari per a material.

"També s'amplià l'instrumental quirúrgic amb diversos petits instruments, un nou irrigador per a l'especialitat de nas, gola i orelles, bullidors d'eines per ambdues sales, l'aparell elèctric de termo-cauteri, i l'importantíssim aparell també elèctric 'Pantostat' per a l'aplicació de les corrents galvànica, sinusoidal, faràdica, galvano-faràdica, massatge vibratori, tractament de l'obesitat, etc.

"Les dues sales de consulta i la d'espera foren amoblades amb còmode mobiliari de roure i faig, construït ad hoc, al qual hem afegit darrera--ment un moblet destinat a contenir l'esplèndida col·lecció de cristalls que, per a provar la vista, posseix el Dispensari, junt amb altres instruments al servei de l'oculista.

"Degut a les importants despeses d'agencament del local, de compra de material i gastos de flúid elèctric, s'augmentà de 0'10 a 0'25 pessetes el preu de la visita als socis del Centre que no fossin de la Secció. - Pel demés, continuà essent absolutament gratuït.

"Reobert el Dispensari el primer de juliol, amb els nous elements, socis i famílies de socis vingueren bentost a proclamar amb la seva assiduitat, la seva excel·lència i a demostrar que'l Dispensari en el Centre ja no era una cosa més, sinó l'obra de cabdalíssima importància que havia l'amic Illescas concebut.

"Per a donar-ne una idea, sols diré que en els primers quatre mesos, o sigui fins a fi d'octubre, passaren de 700 les visites efectuades.

"Vist aquest resultat i que la concurrència creixia de dia en dia, tant

que'ls malalts depassaven el màxim possible de visitació diària en l'especialitat de medicina i cirurgia general, es tingué d'encarregar el doctor Gas una part d'aquesta visita, a fi d'auxiliar al doctor Chacón, que no podia dar l'abast.

"El mes de novembre de l'any passat s'inaugurà el servei de pedicur, a càrrec del cirurgià con Antoni Casals, per a quina visita adquirírem l'instrumental necessari. Fou acollida aquesta especialitat tant favorablement com les demés.

"Del mes de març d'enguany, el metge especialista d'enfermetats nervioses és don Josep Martínez, a causa de no haver pogut continuar desempenyant la mateixa nostre antic amic el doctor Eorleu.

"Encara una nova especialitat. Aquest mes inaugurarem una consulta de 'Puericultura' pera les senyores embarçades i nens de pit, a càrrec del metge tocòleg, doctor Mias i Codina, havent ja adquirit la balança pesa-bebés. Considerant lo especial de la concurrència an aquesta visita, el Dispensari s'obrirà per ella en hores de dia.

"Sols ens mancava rebre l'hermós silló de dentista, model de perfecció, que feia més de sis mesos teníem encarregat a una casa alemanya, i que la guerra europea impedia rebre. A la fi ha pogut arribar i fa ja una setmana que'l tenim en nostre poder a punt de funcionar, per lo que podrem tot seguit traslladar el servei de dentista a nostre propi estatge.

"Ja veieu, estimats senyors, per lo exposat, tot quant s'ha fet per a restablir la salut i curar les dolències físiques de totes menes que'ls nostres socis puguin patir; més, no s'atura aquí l'acció de nostre dispensari, no's concreta a curar: també ensenya a prevenir-se de fatals contingències, escampant arreu el savi consell per medi de conferències desenrotllades per nostres metges, que més que metges són per nosaltres uns veritables amics. Em plau fer constar que, mercès a l'entusiasme per ells demostrat, hem pogut fer lo que hem fet; ells s'han pres l'obra del Dispensari com a cosa pròpia, l'èxit obtingut an ells es deu en bona part; tinc com a íntima satisfacció el rendir-los-hi en nom de tots el nostre més fervent tribut d'estima i d'admiració.

"El total de visites fetes en el Dispensari des de la seva fundació es de 2,000 aproximadament.

"Y amb això donem per assolida, senyors, la nostra idea primitiva del Dispensari, i dic primitiva, perquè com he dit més endarrera, no volem -

donar aquesta obra com definitiva. A mida que'ns hem anat endinçant, hem anat descobrint nous horitzons, noves prohiges s'han emparat de nosaltres, encara nous anhels d'expandiment, nous anhels de perfecció. Idees encara inconcretes floten vaporitzades en aquest ambient, esperant l'hora -no gaire lluny- de caure transformades en fresca pluja que vinga a saonar la terra, a fer créixer i a fer donar nous fruits encara més saborosos an aquest immens camp de la mutualitat que amb tanta fè i amb tant d'amor conresem."

("Revista Anyal", 1915, p. 217-225)

MEMORIA DEL CONSELL DIRECTIU DEL CURS 1914-1915, A CURA DE RAFAEL PONS
I FERRERAS, SECRETARI GENERAL DEL CADCI

"CONSOCIS:

"Heu observat alguna vegada lo que són, com ixen i com acaben les tempestes d'estiu? Un núvol d'avançada, blanc, bonic, s'enlaira en l'horitzó; a mida que s'acosta, s'esfuma, donant pas a altre de negrós, ja menagador; una densa foscor ve a acomboiar an aquest darrer; quan el tenim al damunt, se desfà en pluja, acompanyada de calamarga i tamborinada; sembla que tot hagi de quedar arrosat; sortosament dura poc temps, el precís per a que seguint son camí misteriós, la nuvolada malestruga desapareixi pel cantó oposat d'on havia aparegut; després, la vida -que durant tot aquest temps semblava haver quedat sospesa- reprèn les seves manifestacions, amb major delit que abans, com si volgués recuperar el temps perdut, i la terra -abeurant-se àvidament de l'aigua caiguda- s'engalana amb una nova esbransida de creixença, amb l'ufania de les plantes nètes de pòls, amb les seves tonalitats més calentes que mai, tot rebent la besada xardorosa dels raigs de sol caldejats, que li donen nou halè.

"Doncs així mateix va començar el present any social en el Centre. Una proposició idealíssima, captivadora a primera vista, fou aprovada per gran majoria de socis en el Consell General ordinari d'ara fa un any; de terminades actuacions i conceptes emesos en el curs de la discussió, dels que'l Consell Directiu se'n sentí íntimament ferit, l'obligaren a considerar els fets anteriors com un veritable vot de censura a sa gestió; vingueren les renunciés dels individus d'aquell Consell, que havien de figurar en el d'enguany; vingueren també les d'altres individus pertanyents a la Comissió administrativa de l'Edifici social; vingué l'excitació propia d'aitals casos, i perquè explicar-me més? si ben segur que tots vosaltres sabeu a lo que'm refereixo; si ben segur que, si no tots, la majoria de vosaltres vareu assistir an aquell Consell general extraordinari, celebrat al cap de pocs dies després dels fets esmentats, en el qual s'aprovà per unanimitat altra proposició, firmada per 726 socis, per la que no s'admeteren les renunciés presentades, i se donà un ampli vot de confiança al Consell directiu tal com havia sigut elegit. Jo no'n parlaré més d'aquells fets; massa, com més prou, que se'n va parlar, en

el Centre i fibra del Centre, durant aquells dies. Jo sols us faré saber la sorprendora emoció de que ens sentirem dolçament invadits els que, - com jo, varem ésser objecte d'aquella magna renovació de poders i de simpaties, ratificada pel vot unànim de quasi la meitat de socis del Centre, que aquí es congregaren. Jo, finalment, us haig de dir que tot el Consell directiu en ple va participar d'aquells sentiments de mutua compenetració entre vosaltres i nosaltres, i del mateix modo que, després d'una tempesta d'estiu, la terra assadollada d'aigua se troba amb les forces renovades, i els arbres fructifiquen més abundantment, i les flors cuiten a badar-se, i tota la natura s'abranda de color i de poixança, així també nosaltres, tots els del Consell directiu, després de tanta prova d'afecte, ens trobàrem intensament reconfortats, i un gran calit de noves empreses se'ns apoderà, i nostra imaginació s'enlairava entremig d'un vol d'idees, i nostre cor s'estremia amb l'ansia d'executar-les, i nostres braços haurien volgut poder bastir en una nit tot lo que mancava d'aquest casal, per a poder-vos-el oferir desseguida ja llest, a vosaltres, companys de causa, inspiradors nostres, en penyora d'eterna amicitat.

"Malhauradament, l'anyada no ha sigut gens propícia per a la realització de propòsits. No feia gaire que havíem prèss possessió de nostres càrrecs, quan esclatà el conflicte internacional que encara avui patim més o menys indirectament. I entre la confusió que regnà en els primers dies, un dubte ens tenia preocupats, el de si nostre país se veuria arrocegat per la corrent de la lluita, en quin cas no cal dir les fatals conseqüències que se'n haurien esdevingut pel Centre. Per això creguérem convenient prevenir-les sense perdre temps, abans no'ns veiéssim obligats a queixar nos-en, i la mida que ens semblà preferible pendre, per a protegir els interessos del Centre, fou la de proposar als socis que, en cas d'ésser cridades a files les reserves del servei militar, els socis que no fossin cridats paguessin a prorrata les quotes dels cridats. Aquesta proposició la férem mitjançant una circular endregada a tots els socis, devent fer constar que varen ésser mólts pocs, una infima quantitat, els qui no hi estígueren conformes. Fins ara és cert que les temences no s'han realitzat; no obstant, també és cert que'ls perills continuaran subsistint del mateix modo fins que la pau sia un fet, per lo qual la proposició de la circular queda en peu, en disposició d'ésser aplicada el dia que, per dissort, n'hi hagi necessitat.

"De tots modes, el Centre no ha deixat, per això, de patir, per molts - conceptes, les conseqüències de la guerra. Justament aquesta esdevingué quan tenia lloc el Curs d'Expansió Comercial que's celebrava a Barcelo - na. La Secció d'Educació i Instrucció, seguint la costum establerta en - els cursos anteriors havia enviat també al d'enguany un delegat de les - Escoles Mercantils Catalanes, i excuso dir-vos el goig que la Secció te - nia per l'èxit amb que es desenrotllava el Curs, considerant la part -- principal que antics deixebles de les nostres escoles havien pres en sa organització. Tot estava preparat per a que'l darrer acte del Curs fos - una festa de caràcter genuïnament català, amb la qual el Centre devia ob - sequiar als estrangers que assistien al Curs, però les falagueres espe - rances que en ella s'havien posat quedaren esfumades, perquè no hi hagué lloc a celebrar-la.

"El veure's privada d'algun de sos professors més volguts i la manca de determinats llibres d'ensenyança, varen ésser altres tants conceptes -- pels que encara la mateixa Secció d'Educació i Instrucció ha tocat les - conseqüències de la guerra. Però allí on els seus efectes s'han deixat - sentir amb més intensitat, ha sigut en la Borsa del Treball. Varen ésser molts els dependents col.locats en cases estrangeres i d'exportació que quedaren en vaga per aital motiu, i per si aquest no fos prou, al cap de poc temps vingué el de l'insalubritat pública a agravar la mala situació general del comerç. Aleshores varen ésser els dependents del detall als qui tocà sofrir la ratxa de despedides. Entre una cosa i altra és perquè les ofertes de col.locació sols han sigut 64 durant l'any social. D'a -- questes, 44 han pogut ésser ateses satisfactoriament. Les demandes han - sigut en nombre de 160.

"Heu's aquí, doncs, un altre cas, el de l'insalubritat pública barceloni - na, en el que'ns veierem obligats a fixar nostra atenció. I aquesta vega - da sí que les resultes han sigut ben doloroses pel Centre. Una cinquante - na de bons companys, alguns d'ells bastant antics, del Centre, han desa - paregut per sempre més de nostre costat. Una bona part eren deixebles - de les classes. Aquestes varen tenir una sensible baixa d'assistents, - que no ha arribat a compensar-se en el restant de curs. El ressò de la - marfuga, que sols patiren certs barris de Barcelona, s'havia exagerat - tant a fòra, que quan va ésser acabada, el Consell Directiu se cregué en el deure d'enviar una carta a cada un de sos delegats a l'estranger, ex - plicant-los el restabliment de la normalitat sanitaria en nostra ciutat,

pregant-los-en la publicitat en el punt de llur residència. De tot això, la Secció de Socors Mutus és la que n'ha sortit més perjudicada, des del punt de vista financer, puix els subsidis que ha arribat a pagar en tot el temps que durà l'anormalitat, puja a l'important quantitat de tretze mil pessetes, quantitat que sense cap mena de dificultat va poder atendre amb els seus propis recursos, mercès a l'importància de les seves reserves. Amb aital motiu, la Secció ha donat una prova indiscutible de la seva eficàcia, puix no ha tingut d'acollir-se, ni de molt, a mesures excepcionals, encaminades a eludir el pagament de subsidis, com tantes vegades han posat en pràctica altres germanats, justament en els moments que més precisa és la seva ajuda.

"Les anteriors trifulques, totes reunides, no han privat, per això, que'l Centre realitzés les seves acostumades tasques aprofitant totes les oportunitats que se li presenten per afirmar la seva personalitat. Tres gestions de la Secció de Relació i Treball he d'esmentar d'una manera especial per aquest concepte. Una ha sigut l'informació amb que va acudir a la Junta d'Iniciatives, constituïda amb motiu de la guerra. L'informació va ésser portada a cap per mediació de nostre delegat senyor Joan Serinà. Altra va ésser l'informe emès sobre el projecte de llei regulant la jornada dels dependents, del qual ens hem declarat francament contraris, i el nostre parer l'hem publicat estampat en 6,000 fulles, que s'han repartit abundantment. La tercera gestió és la laboriosa empresa d'unió entre tots els obrers catalans, que ha dat per resultat la constitució d'un Comité d'Entitats obreres per a l'establiment de la Zona neutral al port de Barcelona, quin Comité ha realitzat una intensa tasca molt digna de tenir en compte.

"D'aquest mode el Centre no solament va adquirint relleu manifest, sinó que la seva fisonomia, com a entitat barcelonina, se consolida fins al punt, de que avui dia la seva cooperació és ja sol·licitada en un sens fi d'ocasions de la vida ciutadana. Per això s'ha dat el cas de que quan s'ha tractat d'organitzar unes festes de carnaval ben atractives, per a reanimar l'esperit popular, un xic decaïgut per l'intranquil·litat regnant, el nom del Centre ha sigut un dels primers en sonar, i nosaltres, després d'haver consultat el parer dels socis en una reunió convocada a l'efecte, ens creguérem en el deure d'acudir a la crida de la comissió municipal organitzadora del programa de festes, havent cridat molt l'atenció la carroça del Centre per l'originalitat de l'assumpte que en ella s'hi desenrotllava, i que, com recordarèu, consistia en la personificació glo

rificada del senyor Pepet, tenedor de llibres, tipu extret de l'obra --
'Aucells de fang', de l'humorístic artista En Santiago Rusiñol.

"Avui dia, el Centre ve a ésser l'eix on convergeixen bona part de les -
manifestacions patriòtiques catalanes. Ell és el que dóna la modalitat -
de molts actes i festes que arriben a germinar i a prosperar mercès als
elements juvenils inestroncables d'aquesta casa. D'una d'aquestes mani--
festacions patriòtiques, que va iniciar-se alguns anys enrera, el Centre
fins ha arribat a constituir-se hereu de la comissió que en altre temps
havia funcionat. La Secció de Propaganda Autonomista va ésser la designa
da per a fer-se càrrec de l'herència de dita Comissió, que no consistia
en altra cosa sinó en el deure de confeccionar una bandera catalana, per
a entregar-la a la municipalitat de Barcelona. L'activitat de la Secció
va ésser tan acertada, que la entrega de la bandera pogué coincidir amb
la data commemorativa del segon centenari dels fets de 1714, que tot bon
català ha de conèixer. Tots recordareu la solemnitat que revestí la ceri
monia d'aquell dia; el trasllat oficial de la bandera, des del nostre -
casal a la casa de la Ciutat; la manifestació popular que l'acompanyà du
rant el trajecte; l'acte de fer-ne entrega a l'Ajuntament, allí reunit -
en corporació, en l'històric Saló de Cent; i sobre tot, l'igament en el
mateix balcó de la façana gòtica, on és fama que fou tremolada la bande
ra de Santa Eulalia, un dia de trista recordança per a Catalunya. La jor
nada va ésser una festa pel catalanisme i un honor pel Centre. Però per
més patriòtics que eren els actes d'aquell dia, no varen pas ésser de -
l'agrado de tothom. Uns quants soldats que hi assistiren d'uniforme, va
ren ésser arrestats militarment, i encara que no tots ells eren socis -
del Centre, la Secció de Propaganda Autonomista -amb la cooperació de la
sempre benemèrita 'Associació Catalana de Beneficència'- cuidà de fer--
los arribar, per igual, nostre conso d'alivi, en la forma més pràctica -
que va ésser possible. A més, els assistents al míting, celebrat en el -
Centre, a la nit del mateix dia, varen ésser obsequiats amb procediments
gens agradables per part de la policia, apostada al davant de nostre ca
sal. Finalment, nostre President, En Puig i Esteve, va ésser denunciat -
als tribunals, amb motiu de l'interpretació que'l fiscal donà a alguna -
de les frases contingudes en el parlament dirigit a l'alcalde en el mo--
ment d'oferir la bandera. El seu procés segueix encara, malgrat el de--
cret d'amnistia dictat entremig, i les insistents demandes d'inclusió -
que han instat totes les Joventuts del catalanisme.

"Ja veïeu, doncs, que les contrarietats no han sigut poques ni xiques, - arribant a totes les Seccions del Centre. La de Sports i Excursions és - la que ha tingut una anyada més lliure de destorbs, circumstància que ha sabut aprofitar destrament, impulsant una gran activitat a ses iniciati- ves habituals. A conseqüència de l'inauguració del nou gimnàs i de ses - magnífiques condicions higièniques, ha introduït aquest curs una notable ampliació en les hores de funcionament, admetent l'assistència als me-- nors de 15 anys fills de socis. En el Club de mar hi ha hagut un sensi-- ble augment d'embarcacions, augment que és molt extraordinari en relació amb el poc temps que's posseeix el Club. L'any sportístic del Centre ja ha sigut batejat per algú amb el nom de 'Curs de les Copes', pel nombre excepcional que se'n han corregut. No cal dir, doncs, que les regates - han sigut nombroses i an elles s'hi ha juntat enguany unes curses pedes- tres, que han despertat el general interès de nostres estaments sportís- tics, mereixent corals alabances de tots.

"A tot lo esmentat, encara falta afegir-hi la llista de conferències do- nades en nostre estatge social, quasi totes honorades amb nombrosa con-- corència. Com a més dignes d'esment, notaré, en primer terme, la serie referent al Curs d'Expansió Comercial de Budapest; després, el cicle so- bre diferents branques de la meecina pràctica, organitzat per la Sec-- ció de Socors Mutuats; el Parlament de Casp, la Diplomacia catalana, -- l'organització del Museu comercial, el Cooperativisme, el Teatre català, l'Orfeó català de Buenos-Aires i altres assumptes, també han servit de - tema per a conferències a distingits oradors, que en nombre considerable sol.liciten constantment poder venir a parlar-nos des de nostra tribuna.

"Tot això ha sigut realitzat perdurant les mateixes condicions desventatjoses en que'ns trobarem durant l'any passat, a causa de les obres de re- forma d'aquesta casa, que tot sovint ens han privat d'organitzar actes i festes. Aquestes reformes s'han traduït, ademés, en l'estancament gene-- ral de la creixença del Centre, en quant a son nombre de socis. No obs-- tant, els pressupostos generals del Centre i els de la Comissió Adminis- trativa de l'Edifici Social s'han tancat aproximadament amb els sobrants que se'ls havia atribuït al confeccionar-los. Això vol dir que la situ-- ació econòmica del Centre és satisfactoria. Avui podem dir-vos, amb goig, que les obres estan quasi llestes; és cert que costen a prop de trenta - mil durus, però també és cert que amb els recursos normals ja se'n ha pa- gat més d'una sisava part.

"L'any passat el Centre va realitzar el seu somni daurat d'adquirir un edifici propi.enguany, el Centre ha acabat de posar aquest edifici en les condicions que li calien per a seguir avant en el seu creixement irresistible, creixement que l'ha de dur a la conquesta d'uns pinacles sols a ell reservats. La terminació de les obres de reforma és el resultat de l'any que més ens plau poder sotmetre a la vostra aprovació. No crec pecar d'exagerat, si afirmo que les festes de llur inauguració han sigut de la categoria més elevada que'ns podíem imaginar. El seu ressò ha arribat a tots els àmbits del comerç barceloní. Una veritable riuaca de gent comparegué a la major part dels diferents actes que comprenien les festes, especialment a la sessió inaugural del primer dia i al concert choral del darrer dia. Tan grans com són aquestes sales i ja tornàrem a trobar-nos massa justos de local. S'ha vist ben clar que hi havia veritable interès popular en donar-se compte de lo que era el nou casal del Centre, i també s'han vist ben clares els immensos aventatges que d'ell se'n poden obtenir. Les moltes alabances que'n sentírem en tota la setmana de les festes i els diferents actes d'aquestes mateixes, són prova evident de lo que dic. Tothom ha quedat admirat de l'encertada distribució de les dependències que componen aquesta casa i que fan ressaltar la sabia composició de nostra Entitat. Amb la casa propia, tal com ara queda arranjada, cada Secció de per sí i el Centre en conjunt, ne queden beneficiats. Amb les noves sales per a classes, la Secció d'Educació i Instrucció podrà atendre les nombroses peticions de matrícules que aquests darrers anys se veia obligada a rebutjar, ben contra el seu desig, per manca material de lloc on enquistar els deixebles. Amb el temps que ja funciona el dispensari, s'han tocat prou els positius resultats que n'esdevenen per a la Secció de Socors Mutuels, en particular, i per a tots els socis del Centre en general. Amb la sala de conferències, allunyada de tot soroll i força espaiosa, tindrà la Secció de Propaganda Autonomista lloc adequat on exterioritzar les seves doctrines. Amb les noves oficines de la Secció de Relació i Treball quedarà aquesta instal·lada folgadoament i la Borsa del Treball podrà rebre una organització definitiva. Amb l'higiènic gimnàs ja s'ha vist el major profit que havia començat a treure'n la Secció de Sports i Excursions. Amb el cafè, billars, oficines generals, biblioteca i gran sala d'actes, tota la vida del Centre rebrà el nou impuls que tots li desitgem.

"Per això una cosa és essencial: l'entrada de nous socis. El Centre no podrà influir eficaçment en la vida del dependent, mentre el seu nombre

de socis no arribi a una majoria dels que constitueixen l'estament. He dit abans que la situació econòmica del Centre és satisfactoria. Cal afegir que no per això deixa d'haver-hi un gros deute gravitant damunt d'aquesta casa, qual deute ha d'ésser aspiració nostra la d'anar-lo extingint ràpidament, i aquesta aspiració tampoc se conseguirà si no és amb un augment progressiu d'associats; i tingueu present que tampoc el Centre podrà influir eficaçment en la vida del dependent, mentres no gaudixi d'una absoluta independència econòmica. S'imposa, doncs, per part de tots, una intensa creuada en la recerca de nous socis, que'ns faci possible l'implantació de noves idees que encara es coven en el Centre, esperant el moment oportú d'eixir a llum. Trebal·leu, companys, per aquesta finalitat, que treballar pel Centre és treballar per vosaltres mateixos, i treballar pel Centre i per vosaltres és treballar per Barcelona, i qui diu Barcelona, diu també la Catalunya, que'ns esguarda i espera confiadament de nostres actes."

("Revista Anyal", 1915, p. 181-189)

MEMÒRIA DE LA SECCIÓ PERMANENT DE RELACIÓ I TREBALL DEL CURS 1914-1915,
A CURA DE JOAQUIM ESTREMS I BORRÀS, SECRETARI DE LA SECCIÓ

"Com cada any, avui aquesta Junta ve a vosaltres, consocis nostres, a -
rendir-vos compte de la feina feta durant el curs ara tot just finit, i,
com cada any, hi venim aquest, segurs d'haver complert el nostre deure -
lo més bonament possible, deure que'ns imposàrem a l'acceptar vostre su-
fragi.

"Es per això que hi venim amb el cap ben alt i la pensa tranquil·la, i ai-
xí esperarem el vostre judici sobre la tasca realitzada. Si el curs que
ara fineix no ha estat pròdig en fruits saborosos per a la Secció dels -
nostres amors, no per això ha deixat d'escampar-se bona llavor que un -
dia o altre germinarà; i si bé nostra feina en aquest temps no ha tingut
el sorollós entusiasme d'aquelles glorioses campanyes d'anys enrera, d'a
quells moviments pro-treball intensiu i pro-tancament a les vuit, no per
això ha deixat de fer-se la tasca, la qual ha sigut de laboratori aquest
any, si els anteriors fou de via pública.

"Ho hem fet així, seguint un criteri que des del primer moment ens impo-
sàrem. Aquesta Junta, un còp constituïda, al marcar-se la tasca a fer i
el camí a seguir, cregué que després de l'esmerçament d'energies en les
campanyes que's dugueren a cap en els cursos anteriors -les quals, si bé
no tingueren l'èxit que d'elles podia esperar-se, no per això sigueren -
estèrils- calia reposar, però no amb aquell repòs atrofiador d'energies
que condueix a l'indolència, sinó amb aquell repòs sagrat del que ha tre-
ballat en una noble causa. I la nostra causa ho és de noble.

"Així, doncs, nostra acció aquest curs ha sigut de repòs en lo que fa re-
ferència a la nostra actuació en la vida pública i de reconstitució en -
lo que afecta a nostra vida interior.

"Un mes feia que havíem començat nostra tasca, en la que'ns ocupàvem pre-
ferentment de completar l'organització de la Borsa del Treball, quan so-
brevingué la guerra, aquesta guerra que encara flagella el món. El con-
flicte econòmic que aleshores se plantejà, fou terrible per a la classe
mercantil. Nombròses cases dedicades al comerç exterior se veien precisa-
des a despedir a llurs empleats, i les demandes plovién en nostre regis-
tre, sense trobar ofertes amb que nivellar l'existència en el mercat del

treball. Sortosament vingué una reacció, encara que lenta, per a tal estat de coses, i al creure trobar-nos amb un gros desnivell respecte a les estadístiques comparades d'anys anteriors, ens hem trobat amb un nombre molt menor de demandes per un d'igual d'ofertes. No cal dir l'èxit que això representa per a la nostra Borsa, car fins en èpoques de fonda crisi surt victoriosa del seu comès. Les donades corresponents al curs actual són com segueix:

"Demandes	193	{	cessants	102
			millores	88
"Ofertes	64	{	complettes	44
			retirades	20

"No obstant, no contents del nostre comès i a fi de donar més impuls al nostre registre, hem enviat, durant tot el curs, cartes a diferents cases comercials de les més importants i de reconeguda solvència, oferint-los-hi aquest organisme. Tenim la satisfacció, ara que acaba la nostra tasca, de dir que aquesta feina no ha sigut estèril, car algunes de les cases a les quals han sigut enviades comunicacions de propaganda, s'han dirigit últimament a nostra Borsa amb ofertes de treball. Devem fer constar també que algunes cases han contestat a nostra comunicació amb paraules d'adhesió i oferiment.

"Creiem un deure el retre des d'aquí homenatge d'agraïment a l'estimat company En Marius Valls, que amb la voluntat i l'amor al Centre i a la Secció que'l caracteritzen, porta damunt seu, dia per dia, el pes del funcionament de la Borsa, interinament se busca la manera, ja en estudi per part d'aquesta Junta, de tenir un oficial retribuit que cuidi d'aquesta feina. Quan això sia, i la nova organització, tant de local com de funcionament, estiga llesta, nostra obra serà perfecta, podem dir-ho sense petulància.

"Una altra de les coses en que hem fixat nostra atenció és l'organització d'un cicle de conferències de cultura social. Ens proposàvem fer conèixer, encara que somerament, la legislació, les institucions i els problemes socials. Però aquest cicle no ha sigut donat. No és certament per culpa nostra. Tothom qui s'hagi emprès treballs d'aquesta especie sabrà lo costós que resulta l'organització d'un curset a base de varis conferenciants. Combinació de professors, de temes, de dies, són coses que volen temps i aquesta és la causa que ha fet que aquest curs no hagi tin--

gut efectivitat. No obstant, la feina està avançada i esperem que podrà tenir lloc a finals d'estiu.

"A principis de curs i en una reunió extraordinària s'ocupà aquesta Junta de l'estudi del projecte de llei regulant la jornada del dependent de comerç, que's presentà a discussió del Senat. En aquella reunió se convingué en declarar francament dolenta la tal llei, car lesionava els interessos de la gran majoria de nostres companys. En conseqüència s'acordà fer una gran campanya en contra de l'esmentat projecte, que regula la jornada de la dependència comercial a onze hores. A tal efecte, se començà per enviar un informe a la comissió dictaminadora del Senat. De dit informe se'n imprimiren 6,000 exemplars, que's repartiren entre'ls dependents de nostra ciutat, havent-se'n també enviat un cert nombre a cada una de nostres germanes entitats de les altres ciutats de Catalunya. Ens dirigírem també per carta als representants de Catalunya a les Corts, per a que'ns apoïessin en nostra protesta, que consideràvem justa. De quasi tots ells rebérem la contesta que esperàvem: que quan l'hora de la discussió en les Cambres fos arribada, ells se constituïrien en nostres portaveus combatent l'esperit d'onze hores, que és el que informa el projecte, i defensant les nostres aspiracions, concretades en la contesta que donàrem a l'enquesta feta per l'Institut de Reformes Socials l'any 1913, i que devia servir per a la confecció de la citada llei.

"Teníem en projecte la realització d'importants actes, entre ells varis mitings i una sessió pública amb assistència dels quefes de les minories parlamentaries de Catalunya, més en vista de que el Govern, atret per assumptes que cregué d'interès més general, no portava pressa per a presentar dit projecte a la sanció dels representants del poble, sospenguérem la campanya, disposats a renuar-la quan el poder públic posi altra vegada el citat projecte sobre la taula.

"La manca de treball en que's trobaven molts de nostres consocis a causa del magne conflicte internacional, atregué l'atenció d'aquesta Junta, la que, davant la magnitud del problema, celebrà a primers d'octubre, una reunió extraordinària per a pendre acords que aliviessin en lo possible la trista situació creada per les anormals circumstancies.

"S'enviaren cartes a les entitats patronals, en les que demanàvem a --- llurs associats no despedissin als dependents. S'acudí a l'informació oberta per la Junta d'Iniciatives, pel mitjà de nostre delegat a Madrid, En Joan Serifià, el qual exposà les solucions que aquesta Secció creia -

convenients per a conjurar la fonda crisi obrera; ocuparem un lloc en la Comissió de socors als obrers en vega forçosa i en fi ajudarem a les autoritats locals, obrint un registre de dependents declarats cessants des del començ de la guerra.

"La gran aspiració de tot Catalunya, l'establiment en nostra Barcelona - de la Zona neutral, ha ocupat també l'atenció d'aquesta Junta. Però lo - que's demanava era de massa importància per a que nosaltres volguéssim - fer obra particular i entenguérem que seria de molta més eficàcia l'ac- - ció conjunta de tots els elements obrers de Barcelona. A tal efecte invi- - tarem a una reunió, en el local del Centre, a totes les societats obre- - res i cooperatives d'aquesta ciutat, qual reunió se celebrà el dia 15 de - desembre. Se constituí un Comité, quina presidència ocupa el que ho és - del Centre, nostre amic En Josep Puig i Esteve, i de quines tasques no - haig pas de parlar-vos en aquesta memòria. La nostra feina se limità a - acostar els elements obrers, per a fer acció de conjunt. Un cop aplegats, - aquesta Secció se'n despreguà i els deixà obrar a son albir. La feina - que han fet ha sigut molta i ben feta, i no haig pas d'esmentar-la quan - és ben coneguda de tothom.

"Però nostre gran ideal, en el que hi hem posat tot nostre saber i totes - les nostres esperances, i en el que hi treballam des de mitjans de curs, - és lo que prompte serà realitat viventa: l'Hotel per a Dependents. I dic - que prompte serà realitat, perquè en aquesta casa tot ha nascut així, es- - sent de primer un somni fantasiós, i el somni, pel misteri que porta en - sí una ferma voluntat i un gran amor als ideals nobles i a la patria, - s'es anat transformant, i al cap de poc ja ha sigut un projecte sobre el - paper i poc temps més tard ja ha sigut realitat palpable. Ja veïeu, -- - doncs, com lo que a meitat de curs era un somni que niava en el cervell - dels individus de la Secció de Relacions y Treball, amb un pas més serà - un orgull pel nostre Centre.

"No seguiré punt per punt nostre treball per a la confecció del projecte, - que ja podem dir que està llest. Sols esmentarem, sintetitzant, els punts - generals. Quan a darrers de l'any passat nostre President explanà la -- - idea davant dels demés individus reunits en junta, ens sentírem tots ama- - rats de l'entusiasme que'l posseïa. Compraníem els grans beneficis que - podria reportar als que's veïen precisats a raure en una despesa. Aquest - Centre, que en tants dels aspectes de la vida afavoreix al nostre esta- - ment, no pot pas deixar que aquest nucli immens de consocis nostres que,

per contingències de la vida, deixa la família i se'n va a ciutat, se senti anyoradig d'aquella llar que ell deixa, tot amor, tot respecte.

"I començarem la feina. Lo que calia ara orientar-nos, orientar-nos estudiant els models que d'institucions com la que per a nosaltres volíem establir, hi ha aquí i fóra d'aquí.

"I a tot arreu on ens hem dirigit, hem trobat persones que ens rebien amb els braços oberts i ens alligonaven en ço que nosaltres teníem en projecte.

"Esmentarem, en agraïment a ço que van fer per a nosaltres, ajudant-nos en nostra tasca amb llur saber i experiència, a donya Carme Karr, directora de la residència d'estudiants 'La Llar'; a mossén Pedregosa, director de la 'Casa de Família'; al reverend pare Català, que regentava una residència d'Estudiants a Lovaina; al distingit sociòleg don Xavier Calderó; al soci protector del Centre don Joaquim Regàs, i entre les entitats, al 'Museu Social de Barcelona' i la 'Unió Cooperativa', de Milàn.

"Una volta en poder dels detalls necessaris, començarem la confecció del plan econòmic, el que hem acabat no fa molts dies, estant encara en curs de discussió per part d'aquesta Junta.

"Voldría demanar-vos ara, per aquesta obra, tots els vostres entusiasmes, tot el vostre apoi. No tractem de fer una despesa més: lo que volem fer es un hotel amb tot confort i comoditat desitjables, amb higiene i bondat en els aliments, amb economia i, sobre tot, si no amb l'escalf de la llar familiar, al menys amb la germanor que porta en sí la convivència amb bons companys. Es per això que os demanem ajuda, consocis nostres: necessitem de vosaltres com de nosaltres mateixos.

"Heu's aquí sintetitzada la nostra feina en el més que ara fineix. Com hem dit al començar, no ha sigut tan sorollosa com la dels cursos anteriors, però ha sigut de tanta efectivitat. Ho ha sigut de més? Vosaltres, companys nostres, ara que m'heu escoltat, amb vostre clar judici ho dirèu."

("Revista Anyal", 1915, p. 232-237)

DISCURS DE JOAN GAS I SOLER, A LA FESTA DE REPARTIMENT DE PREMIS DE LES ESCOLES MERCANTILS CATALANES DEL CADOCI, DEL CURS 1913-1914, CELEBRADA EL 1 DE JULIOL DE 1915

"La Secció d'Educació tenia envers vosaltres, estimats deixebles de les Escoles Mercantils Catalanes, un deute sagrat; s'havien portat a terme els concursos de terminament del curs 1913-1914; sols la proclamació dels guanyadors s'havia fet.

"L'acabament del nostre casal és l'únic motiu que'ns ha induït a l'ajornament fins al dia d'avui, de posar en vostres mans els llibres que la nostra secció vos otorga en premi de vostres mereixements. Són modestes, però vos serviràn de petites obres de consulta, que al fullejar-les sovint com ho fareu, perquè el ser-ne guanyadors és la prova més palesa de vostre amor a l'estudi, vos recordarà que és una distinció que vos haveu guanyat pel vostre treball i que no ha sigut ceguda als cabals de qui compta amb sobreres riqueses, ni tan solament de cap corporació que fos la representació d'un poble o d'un estament, sinó que representa els petits estalvis de la Secció d'Educació, dels petits cabals sobrers de la subvenció que reb del Centre, o sigui dels cabals aportats per nosaltres mateixos dependents de comerç, i sé que'n quedarèu agraïts, més que de la seva materialitat, pel seu valor moral, perquè vosaltres, estimats alumnes de les Escoles Mercantils, en comenceu a donar proves de possessió del sentit moral; digui-ho sinó la festa que en dieu de germanor, i que no és res menys que una demostració o com un pagament de gratitud amb que voleu segellar l'adeu a vostres mestres pels desvetllaments tinguts amb vosaltres durant un curs.

"Sóu vosaltres que inicieu aquesta bella festa i sóu vosaltres que l'organitzeu, i crec que pels vostres mestres és un pagament que'ls hi sadolla ànima d'alegría perquè d'una manera modesta emprò sincera reconeixeu sos esforços, i hi porteu en aquesta festa a les vostres famílies, la feu una festa alegre com volguent dir: Mireu, estimats mestres: al finir vostra tasca si n'estem contents, que'ns reunim tots plegats portant-hi les nostres famílies perquè vos sentin grat amb nosaltres d'haver-nos fet entrar en possessió de tot allò que vos ha costat afany, i que per

vostre desvetllament ens havem fet més aptes i amb majors coneixements - per ésser útils a la societat; acaben la tasca contents, no perquè veiem davant nostre un interregne de repòs definitiu, sinó solament un interregne per a refer nostres forces, per a emprendre novament la tasca amb més braó, més entusiasme i més amor que mai a la nostra obra.'

"I és així com deveu fer-ho; però ara que havem acabat un curs i anem a la preparació del de 1915-1916, permeteu-me algunes consideracions.

"Al matricular-vos en nostres Escoles Mercantils Catalanes, jo desitjaria no hi vinguessiu amb l'esperit petit d'apendre el Francès, la Tenedu_{ria} de Llibres i la Mecanografia, amb l'únic intent de poguer aspirar a una plaça d'una retribució limitada, ocupar un lloc en un escriptori i esperar que vos vagin augmentant el sòu i fer una vida vegetativa; jo vos aconsello, amics, que si són aquestes totes les vostres aspiracions, no vos prengueu la molestia d'estudiar, perquè ja ho apendreu de rutina i no hauréu perdut el temps. Jo voldria veure-os a tots vosaltres alumnes de les Escoles Mercantils Catalanes, posseïts d'una ambició sens fi, que consideressiu el vostre caràcter de dependents no com la finalitat de la vostra vida, sinó com el medi present que vos servís d'escalament a llocs preeminents i, des de la vostra juvenesa, tinguessiu el prurite d'encaminar vostres energies a satisfer vostres ambicions.

"Jo voldria que'ls alumnes de nostres escoles tinguessin en primer lloc l'enteresa de caràcter i la voluntat necessaria per a seguir amb brillantesa l'estudi de les assignatures que es fixessin ells mateixos per a cada curs; que no succeís, com alguns fan, que's cansen de tot lo que representa esforç, quan tots sabeu que no hi ha rès a la vida que no en presenti d'esforç; que's creuen amb manca de capacitat quan tot se reduïx a tenir mètode. Compteu que l'intel.ligència menys conreuada pot arribar amb fruit a fi de curs si dedica diàriament i amb fè un temps a l'estudi.

"Voldria, i això és d'una importància capitalíssima que'ls alumnes de les nostres Escoles tinguessin una gran cura en l'elecció de les assignatures que desitgin estudiar.

"En primer lloc, que no es matriculessin de cap assignatura sens estar degudament preparats, perquè això és causa d'avorriment, perquè no entenen lo que els professors els hi parlen, vénen desseguida les desercions; és preferible mil vegades pel mateix deixeble que passi un any preparant-se, perquè no és temps perdut sinó que s'aprofita doblement.

"Els alumnes deuen posar molta cura al triar l'assignatura on pensen matricular-se. Permeteu-me que vos expressi aquí un dol de la meua ànima: és els pocs alumnes que cada any es matriculen a la classe de Català. És veritablement incomprendible entre'ls socis d'aquesta casa, quin amor a tot lo de Catalunya és lo fonamental de nostre ser, siguin en nombre tan reduït els que concorrin a dita classe. És que es considereu ja en possessió dels coneixements necessaris per a escriure el Català amb correcció, no ja amb perfecció? No! Si fós així, jo me'n sentiria grat, emprò els treballs recollits de diferents classes m'ha demostrat lo contrari i d'aquí la meua lamentació. És que per ventura es creu que'l coneixement del Català no's considera d'un fi utilitari immediat i es creu el seu estudi com temps perdut? No! Si fós així, estimats companys, com m'a penaria, perquè representaria l'allunyament de tot ideal, i a cap de vos altres vos vull fer semblant retret; considero que no hi haureu atinat, i que al fer-vos avui aquesta petita indicació servirà perquè la poseu en llista de les assignatures a estudiar durant el curs vinent.

"Permeteu-me també cridi la vostra atenció sobre la poca afició que haueu demostrat a les assignatures de caràcter científic o sigui les que més serveixen per a la formació del comerciant.

"El comerciant modern ha de tenir una idea clara, per a fonamentar un negoci, del coneixement dels productes, son cost i llocs de producció, lo que s'obté per l'estudi de la Mercologia.

"Llocs de consum, mercats i reguladors, transports, caràcter econòmic dels països, derivat de la situació geogràfica, del clima i de la cultura dels habitants que s'obté per la Geografia Comercial.

"Els progressos i límits en la producció, el crèdit comercial i les seves formes, comerç interior i exterior, la banca, aranzels, tractats de comerç, canvis, etc., que s'obté per l'Economia política.

"Jo voldria veure, estimats amics, una major preferència per aquestes classes i per la de Legislació Mercantil establerta a mig curs passat, així com la de Tècnica del negoci que probablement establirem al curs vinent, i voldria veure-hi més afició perquè així com l'estudiar un idioma sols serveix per a posar-vos en relació amb països de parla diferent, amb aquestes assignatures augmenteu els vostres coneixements, els vostres horitzons es van engrandint, es va tenint l'idea de les coses grans i es va formant aquells caràcters d'una ferma ambició de que vos

parlava suara.

"Vosaltres s'ou, companys, els més indicats per a escalar tots els llocs - que per a vosaltres siguin cobejats; vosaltres teniu a mà tots els medis que vos són necessaris; tot depèn de la vostra voluntat; teniu juvenesa - que vol dir fortitut, podeu esdevindre forts de còs practicant els sports que teniu a mà en nostra casa, podeu esdevenir forts intel.lectualment - cursant amb fruit i d'una manera encertada les assignatures de nostres Escoles, i si voleu anar més endavant no vos espanteu: pels que vullgau voler, al Centre li queda el recurs d'anar trucant a diferents portes, perquè els formats en aquesta casa seràn els millors preparats; perquè al -- costat de les lligons del mestre s'hi aprèn les lligons de la realitat, - s'hi aprèn que al treballar per a nosaltres, sabem que tenim una altra -- missió que la del nostre profit personal; nosaltres sabem que'l nexa que a tots ens ha de lligar és l'idea que ens devem en part al profit de col.lectivitat, que ens devem al desig d'una Catalunya forta, en la plenitud de sa riquesa, i que així li veuríem si tothom hi pensés tant com en son profit personal, i això podeu realitzar-ho vosaltres, amics del Centre, -- alumnes de les Escoles Mercantils Catalanes.

"Podeu fer-ho fent renúncia, per un temps de la vostra joventut, de les comoditats de la vida ciutadana i del no moure's del costat de la família: mireu l'exemple d'aquests joves alemanys, que trobareu per tot el món, -- aprenent tot lo que a la seva patria pugui ser útil al retornar-li des--prés per son establiment definitiu; vegeu aquests joves anglesos que -- se'n van a l'India i al Canadà i que es converteixen en veritables agents d'intercanvi per a augmentar el negoci del séu país; tingueu vosaltres - l'esperit d'empresa, emprò tingueu acompanyada en vostra ment al costat - de vostres idees d'ambició la de vostra honorabilitat.

"Tingueu també afició, además, de les coses de les ciències comercials, a les coses d'art; assistiu a les conferències que se'n donguin al Cen--tre i que d'aquí endavant es donaràn amb més freqüència per permetre'ns--ho avui les condicions de nostre casal, perquè com molt bé ens deia don Jaume Carner en sa memorable conferència, el comerciant modern no pot és ser el mercader primitiu, que purament per instint realitzava el séu negoci.

"El comerciant modern (ens deia), ha de ser un tècnic, un home d'art, un home de ciència adquirida mercès a l'estudi.

"Vol dir, això que vos acabo de manifestar, que les Escoles Mercantils -

Catalanes foren creades, i continúen siguent-ho, amb el principal objectiu de la formació de comerciants? No, estimats amics, emprò de les nostres escoles poden sortir-ne; tota aquesta literatura estimulante moderna tendeix a demostrar que no és de fills de comerciants d'on surten els comerciants futurs, sinó dels humils, dels que voleu ser; i per a nosaltres, catalanistes de cor, seria un motiu de joia que de nostres Escoles sortissin els comerciants de demà, perquè portant ben arrelada l'estimació a nostra terra i siguent els directors o possessors de la riquesa, no dubtem que contribuiríen a la redempció de nostra patria.

"Per això voldríem que hi vinguessiu a nostres Escoles tots els dependents del Comerç i de l'Indústria de nostra ciutat, que tots hi vegessiu en elles com a part integrant de la seva espiritualitat i hi aportessiu tots els seus esforços, que en virtut dels seus devers de ciutadans intervinguessiu amb ses observacions i sos consells a procurar una major perfecció, un major desenrotll, a contribuir per ses amistats entre'ls demés dependents a fer-los ajuntar a la nostra obra fent-los-hi comprendre que aquí el dependent porta a cap una obra generosa, procurant l'aprofitament seu i desitjant l'aprofitament dels seus companys; deuria fer comprendre a aquelles persones que el comerç i l'indústria els hi ha proporcionat les riqueses que en són possessors, l'obligació moral que la vida social els imposa de contribuir a les obres ciutadanes com la nostra, perquè si bé és veritat que'ls dependents en reben un benefici directe, són ells i la ciutat tota qui en reb un benefici col·lectiu.

"Som en un temps que la vida del comerç i de l'indústria cada dia té uns horitzons més dilatats; per a portar a terme l'obra que anem portant a cap necessitem, per ajudar a nostres coneixements que són pocs, i a nostra voluntat que és molta, la cooperació de tothom: dels nostres consocios que nos ens ha mancat mai, dels demés dependents que se'ls hi té de fer d'apòstol predicant-los-hi la nostra doctrina; la dels polítics i homes de ciència, que tenim de dir ben alt que no ens ha mancat mai, i la dels comerciants, que salvant unes poques i honrosíssimes excepcions ens ha mancat sempre.

"Com podrien nostres comerciants contribuir a la nostra obra? Podrien otorgar-nos particularment subvencions per a donar amplitud a nostres estudis, podrien fer-nos ofrena de material escolar per a un millor aprofitament, etc., etc.

"Voldria dir aquesta cooperació que ara mento, que tindria de ser en com

pensació de renunciar per nostra part als drets que dintre el caràcter social tenim a reclamar millores en nostre treball o en nostres guanys? No, companys; el Centre no hipoteca sos drets, ni ho farà mai.

"Si alguna vegada vos trobessiu amb algú que al sol·licitar-li protecció vos fes un retrat de tenir un casal propi, podeu contestar-li que ha sigut a canvi d'un gran sacrifici i per una gran necessitat d'ordre moral.

"Se'ns considerava an els dependents de comerç com a incapagos de fer - rès col·lectivament que tingués un caràcter de solidesa, i la possessió d'un casal és l'única cosa que respecte a nostre estament ha fet canviar d'impressió.

"Perdoneu-me, volguts amics i companys, que en acte com el d'avui no vos diguin mes paraules consells de trascendencia d'aquells que es recullen llargs temps en els cervells i fructifiquen; mes pobres paraules no poden ser res més de res més que de ma bona voluntat i mos bons desitjos per l'obra del Centre, desitjos que, com ja vos he dit, són que estudeu i - sigueu constants, que tingueu preferencia per les assignatures de caràcter científic, que sigueu uns vers apòstols fent propaganda de nostres - Escoles Mercantils Catalanes perquè esdevinguin insuficients com sempre, i sobre tot que no vos deixi mai aquest amor que sentim tots per Catalunya, perquè aquest és el fi qui ens mou, i aquest és el desig suprem que volem coronar totes les nostres aspiracions."

("Revista Anyal", 1915, p. 198-204)

"Per molts exemples que apuntéssim en aquestes notes, sempre ens quedarien curts. Així, no registrarem més que un cas de cada un dels més coneguts estaments obrers -sempre arrancat de la realitat-, o, més bé, d'aquells que millor se guanyen la vida.

"Parlem, doncs, del dependent de comerç que cobra un sou mensual de trenta-cinc duros, que arriba un dia als quaranta, als cinquanta. Fem abans una aclaració. No fos cas que els que no saben els sòus que cobra la dependència se figuressin que tots els dependents arriben un dia a cobrar dues-cents-cinquanta pessetes mensuals. No, no. Són legió els que's passen la vida amb mesades de trenta i trenta-cinc duros; són exercit els que's passen anys i anys amb vinticinco. Però posem que el dependent té una mesada de dues-cents pessetes: 6'66 pessetes diàries -els mesos de trenta dies; 6'45 pessetes si el mes és de trenta-un dia. Amb 6'66 pessetes cada dia, l'home constitueix una família. I no cal dir res més. Amb això ha de vestir de senyor i vestir-hi els seus; amb això ha de pujar els fills i pagar el lloguer de casa i la llum i menjar. Si no és un viciós, si la seva esposa és una virtuosa de l'economia, si la seva esposa té algun ofici -sastressa, modista, cosidora de robes blanques, etc.-, se passarà la vida modestament, però tirant endavant. Més si la muller era una noia, una senyoreta mimada dels seus pares, que, per un mal entès amor dels seus, ha fet la seva sentíssima voluntat, que ha pujat frèvola i lleugera i gandula -encara que la paraula sigui dura-, pobre del dependent: està condemnat a una semimiseria mentre visqui. Això, aquell que's defensa guanyys de dues-cents pessetes. Més, pensem que són molts, molts, els que no arriben en sa vida a rebassar els trenta o trenta-cinc duros.

"I el que hem dit del dependent podem dir també de la multitud dels buròcrates, dels oficinistes que cobren salaris de vinticinco i trenta duros al més. Jo us convido a lo següent: Situeu-vos, un dia, a l'hora de la sortida d'oficines, davant l'Ajuntament, la Delegació d'Hisenda, el Govern Civil, el Palau de Justícia, la Diputació i observeu els que van sortint. Entre la multitud, veureu una que altra cara de satisfet; però la nota general serà una desfilada de desgraciats, de famèlics, en alguna ocasió; les cares de galtes begudes, pàlides a més no poder; els --

ulls encorrats en les concuss, les robes i el calçat, tot, en una paraula, us dirà que aquells que veieu desfilar, si no viuen en la misèria més absoluta, poden ser marcats.

"Com el dependent i el buròcrata, així el que està en el despatx d'una indústria, d'una banca, d'una companyia poderosa, assentant partides o xifres, en un treball monòton, pesat, terrible. Se cometen veritables infàrcies entre els dependents d'escriptori. Són tant corrents els guanys de deù, quinze, vint i vinticinco duros mensuals, que indigna pensar-ho.

"Però considereu que acabeu de parlar de l'aristocràcia obrera. Fora d'aquest cercle hi ha peons de fundició, monobres, brigades de companyies, brigades de l'Estat, brigades municipals, descarregadors del port i de les estacions, hi ha multitud, multitud de multituds que han de viure de jornals que oscil·len entre tretze, onze i deù rals; això quan tenen feina. Ja comprendreu l'horror d'aquestes xifres, si és que els que les llegiu teniu una mica d'home i no és mentida el vostre amor al progrés.

"Amb tot, no és això el més paorós. Entre mig d'aquestes unions, com el més negre de la taca negra, se destaquen els sense feina. Sense feina!.. Sabeu el que això significa?.. Sabeu el que representa veure transcórrer setmanes i mesos sense dur a casa una sola pesseta? Si us en puc esmentar casos! Sé d'un conductor de tramvia que estigué un any sense poder trobar feina. La desesperació s'apoderà d'ell; abans que la desesperació una terrible anèmia cerebral (conseqüència de la misèria), i l'una i l'altra cosa acabaren amb la raó de l'home, que anà a parar al manicomí de l'Hospital de la Santa Creu a Sant Andreu. Sé d'un cadiraire que per la mateixa causa contragué una tuberculosi que'l dugué a la tomba. Sé d'una pobre teixidora que, no podent resistir la misèria que rodejava a ella i els seus fills, en un rapt de desesperació, se tirà sota les rodes d'una màquina carrilera. Sé... Per què seguir? Si aquest 'Sé' devindria un rosari macàbric que no s'acaba mai.

"I és possible que us demaneu aquells que ni de lluny ni d'aprop heu conegut tantes misèries i inquietuts: 'Però pot viure's amb sis pessetes, amb quatre, amb dues i mitja?' Sí, sí, se pot viure morint; se pot viure maleint moltes vegades l'hora i el dia que a un el dugueren al món.. Per a que us pòdeu fer una idea de com se viu, arribeu-vos, com jo he fet, als carrers dels Metges, Tarròs, Fonollar, Mónac, Acequia, Arc de Jueus, a tots els que s'enclouen entre la Via Laietana i el del Comerç

i Saló de Sant Joan, entre el carrer Alt de Sant Pere i Princesa; els de la barriada de Santa Madrona; pujau per les escales fosques, humides, podentes; entreu els pisos, llurment foscs i humits, on la gent viu apilada en cambres reduïdes que ven vist passar i morir cent generacions. Creieu que tot Santa Madrona és vici? No. De les quatre parts de la famosa barriada una viu del vici, les tres restants són un immens quarter de miserables, de gent que treballen i que viuen allí, per no poder viure enlloc més, que quan no caben en els pisos, conviuen a punt, s'acomoden en els barrats, en coberts de fustes, de qualsevol manera. Visiteu-la aquella barriada, visiteu-la, i us explicareu, com jo fa -- temps m'ho he explicat, la revolta que bull constant en les sanges dels que són l'exèrcit obrer.

"Si us fa aprensió ficar-vos en aquells carrers, podeu arribar-vos al Poble Sec, a Gràcia, a Sans, a Sant Martí, arreu ont vegeten els que treballen. I vagi, per avui, un darrer exemple, per acabar.

"Dies endarrera, un doctor amic meu me convidà a fer una visita amb ell. Era això al carrer de Catalunya de la barriada del Poble Nou. El record no s'esborrarà mai més del meu cervell. El malalt estava en una cambra-sala-arcova de regulars dimensions. Per a ell sol no hauria estat del tot malament; més, en un recó de la sala, en altre llit, reposava una criatura de tres o quatre anys; en altre recó crenava un fogó amb carbó de cok, ont se feia el dinar; en un peny de paret hi havia la taula de menjar i, escarpades arreu, tres o quatre cadires i un 'mundo'. El malalt era l'arrendatari del pis i tenia subarrendades totes les altres habitacions. En resum, en un pis format per dues sales-arcoves i dues cambres hi vivien, hi viuen, ben segur, tres matrimonis amb quatre fills!...

"-Es possible això?- vèreig dir a l'amic.

"-Si és possible? Mira: tota la casa és igual.

"Aquella d'allà, el mateix. I, com aquestes, la majoria d'aquesta barriada famosa de 'La Plata'. Sabs quant paguen de lloguer aquests que hem vist ara? Trenta pessetes cada mes. Sabs quant guanya el que guanya més? Tres pessetes i mitja cada dia. Com vols, doncs, que ho arreglin? Doncs, com ho has vist. Ajuntant-se deu o dotze en un pis per a tres o quatre i fent-ho servir tot de dormitori, de menjador i de cuina. Creu que és un miracle que estiguin tant bons com estan. Amb tot, ja has --

vist l'aspecte miserable que presenten.

"Caminant carrers adont, el deixar l'amic per a que seguís les seves vi-
sites, vareig fer el que mai havia fet amb ell el donar-li coniat: des-
cubrir-me, el temps que encaixava. Ja sabia l'amor que ell tenia als -
seus malalts pobres; el que no sabia que ell fos un mestre, un apòstol
de la ciència de curar, perquè ell no ho ha dit, més jo ho sé prou bé -
que moltes i moltes de les seves visites no les arriba a cobrar mai.

"Pere Casals"

("La Nació", 31 de juliol de 1915, p. 4)

UNA INIQUITAT

"Ho és, i grossa, el que està succint amb els obrers, anomenats 'de agents d'escriptori'. Fixeu-vos en el contingut d'un dels anuncis que tot sovint se troben en la premsa, amb la que's diu defensora de les reivindicacions proletàries: 'MERITORI. Se necessita per a oficina. Ha de conèixer a la perfecció les quatre regles aritmètiques, dactilografia, francès i tanuigrafia. Guanyarà 40 pessetes al mes'.

"Quan se tracta, senzillament, d'un meritori ja's comprén el que's desitja: un aprenent d'escriptori, que pot posseir més o menys coneixements, però que no sàix d'èsser un jovanet, amb intel·ligència novella, fresca, aixit del col·legi i que desentrotlla el séu saber a mesura que va practicant-se en el llur conés.

"Llavors, aixei treball, hem de fer-oss còrrec que no pot ésser guaire retribuit, empró en el cas de l'anunci reproduït més amunt, incigne el llegir que's desitja una intel·ligència desenrotllada, experta, puix -- posseir el que's sol·licita en dit anunci ja recuereix ésser un home fet.

"El més sensible de tot és el nombre exuberant de sol·licituts que, per anar a ocupar aquella plaça de meritori, el benefactor anunciant deù ha ver rebut.

"Naturalment que sis rels diaris que, descomptant els diumenges, representen les 40 pessetes de sòu al mes, és una vergonya i una mala acció l'oferir-les a un home. Però, hi ha tanta gent avergagada per la misèria, que no és pas extrany que's trobin, a aquell preu, tots els homes que els explotadors socials necessiten.

"Per a ocupar aquell lloc tant ben retribuit no podeu pas presentar-vos hi modestament habillats, sinó que heu d'anar ben calçats, amb sabates, coll planxat i res de pedaços a la roba per a no fer caure, a la casa, en baixesa.

"S'ha de presentar al treball, el dependent d'escriptori i el dependent de comerç en general, mudat i ben vestit; ha de treballar les hores que l'amo vol i desitja; ha de contemplar la veritat i certesa dels beneficis del séu jefe i ha de remerciar, encara, que aquell, fent un esforç

suprem, li augmenti la mesada, al cap d'un o dos anys, en DÈU PESCETES.

"Molt podriem escriure, relatant les vicissituds dels dependents d'es--
cristori, dels dependents de comerç. No ho farem, però, car això ens -
portaria a fer una sèrie de consideracions que ara volem deixar de banda. Volem dir, només, que els homes han de rebutjar les demandes de per--
sonal fetes en la forma mencionada, i els diaris, sobretot els que es -
diuen defensors de les aspiracions dels obrers, no han de publicar enun--
cis com el transcrit, que és copiat, textualment, d'un d'aquells diaris.

"Per a l'home que ha esmergat tota la seva joventut estudiant, és una -
hefa sangant i vergonyosa veure estampades en un diari que lluita pel -
millorament socials dels homes, una semblant demanda.

"Per tant, s'imposa que els periòdics defensors dels interessos dels --
obrers rebutgin els anuncis dels sense ànima, dels de les entranyes --
d'or, abans de suportar aquestes baixeses. No vulguin aquells diaris é--
ser còmplices d'haver portat al sacrifici a l'home que, per a cercar -
feina, no pot fer com l'altra meitat d'obrers que poden demanar-la de tel--
ler en teller, de fàbrica en fàbrica, d'obra en obra, sinó que ha de -
recórrer a l'anunci o bé demanar, com una almoïna, una tarja de recoma--
nació i encara ha d'insistir i molestar, per a que's recordi d'all, a -
la persona a qui l'han recomanat.

"Pere Roger i Figós."

("La Lació", 6 de novembre de 1915, p. 4)

ESTATUTS DEL CADCI D'ACCORD AMB LA REFORMA DEL 1915

CENTRE AUTONOMISTA DE DEPENDENTS DEL COMERÇ I DE LA INDÚSTRIA. ENTITAT OBRERA.- Estatuts... Barcelona, Imprenta M. Galve, s.d., p. 1-8.

"CAPÍTOL I

"Del Centre

"ART 1.er EL CENTRE AUTONOMISTA DE DEPENDENTS DEL COMERÇ I DE LA INDÚSTRIA, ENTITAT OBRERA, té per objecte el millorament moral i material dels individus de la seva classe i la propagació dels principis autonomistes. Per a aconseguir aquests objectes es valdrà de diferents mitjans, tals com la ensenyança, les conferències, la lectura i converses, el conreu de les ciències i de les arts, l'excursionisme i els esports, la creació de caixes de previsió i socors mutus; proposarà i fomentarà totes aquelles reformes que siguin millorament i perfecció de les condicions del treball del nostre estament; intervindrà en totes aquelles qüestions que, amb referència al mateix, afectin al dependent català, i es valdrà de la premsa, el míting i tots aquells mitjans que, dins la llei, les circumstàncies aconsellin.

"ART. 2.^{on} Com a persona jurídica, el Centre podrà adquirir i posseir béns de totes classes, així com enagenar-los i gravar-los, contraure obligacions i exercitar tota mena d'accions civils, criminals i administratives.

"Per a dur a cap tots aquests actes, serà indispensable previ acord del Consell General extraordinari convocat amb la prelación que marquen els Estatuts i per mitjà de paperetes.

"CAPÍTOL II

"De la organització del Centre

"ART. 3.er El Centre a fi de facilitar i fer més feconda la seva tasca, es dividirà en cinc Seccions Permanents, anomenades: la 1.ª, D'Educació i Instrucció; la 2.ª, De Socors mutus; la 3.ª, De Propaganda Autonomista; la 4.ª, D'Organització i Treball, i la 5.ª, D'Esports i Excursions. Les Seccions Permanents seran regides per una Junta de

Govern i llur organització interior es regularà pel Reglament particular que els socis de les mateixes redactin, una vegada aprovat pel -- Consell Directiu.

"ART. 4.^{rt} Tenint relació directa amb els fins generals de les Seccions Permanents i com a branques de les mateixes, podran crear-se tantes quantes seccions especials es creguin convenientes, regides per una Junta Directiva i pel Reglament especial que els socis de les mateixes formulin, una vegada sancionat per la Junta de Govern de la Secció Permanent a la que pertanyi la Especial de que es tracta.

"CAPÍTOL III

"Dels socis

"ART. 5.^{nt} El nombre de socis del Centre serà il·limitat, classificant-se en Fundadors, Numeraris i Protectors. Els fundadors i numeraris seran anomenats socis actius.

"ART. 6.^è I. Seran socis Fundadors, tots els que, tenint caràcter de dependents del comerç o de la indústria, hagin ingressat en el Centre fins el dia 24 de febrer de 1904.

"II. Seran socis Numeraris, els que, tenint igual caràcter, ingressin un cop acabada l'admissió de socis fundadors.

"III. Seran socis Protectors, els que no reuneixin la condició necessària per a ésser socis actius. També passaran a Protectors els socis actius que s'estableixin per llur compte, i tots aquells socis actius que tinguin negoci per compte propi, encara que segueixin essent dependents d'altra empresa comercial o industrial.

"ART. 7.^è D'acord amb el paràgraf II de l'Article 2.^{on} del Reglament especial de la Secció Permanent d'Educació i Instrucció d'aquest Centre, els socis Protectors s'entendrà que ho són de les "Escoles Mercantils Catalanes" que el Centre sosté i que corren baix el govern, direcció i cura de l'esmentada Secció, de la que depenen i la qual farà la recaudació directa de les quotes corresponents als esmentats socis Protectors.

"ART. 8.^è Per a ingressar en el Centre serà necessari ésser proposat per dos socis i que la proposta obtingui l'aprovació del Consell Directiu. En la mateixa deurà indicar el soci les Seccions Permanents a que desitgi pertànyer, devent obligatoriament inscriure's en una d'elles.

"ART. 9e Els socis actius que s'inscriguin a la Secció Permanent d'Organització i Treball d'aquest Centre, pagaran en aital concepte la quota anual de divuit pessetes a la esmentada Secció.

"ART. 10. Els socis actius que no estiguin inscrits a la Secció Permanent d'Organització i Treball, pagaran la quota anual de divuit pessetes. Els socis actius inscrits a la Secció Permanent d'Organització i Treball no pagaran quota al Centre.

"La quota que pagaran els socis protectors serà voluntària, però mínima de vintiquatre pessetes anyals.

"ART. 11. Tots els socis deuran complir ço previngut en els Estatuts i Reglament Interior del Centre i particulars de les Seccions a que pertanyin i estar subjectes als acords dels Consells Directiu i General.

"ART. 12. Els socis actius tindran veu i vot en les deliberacions dels Consells Generals, després d'haver passat dos mesos del seu ingrés en el Centre. Per a ésser electors i elegibles per algú càrrec del Consell Directiu o de les Juntes de les Seccions, hauran de tenir una antiguitat mínima de sis mesos en el Centre.

"ART. 13. Els socis protectors sols tindran veu en els Consells generals i seran únicament elegibles per als càrrecs de Caixer i Sub-caixer de la Secció Permanent de Socors Mutus.

"ART. 14. El soci que degui la quarta part de sa quota anual, així com el que, a jutj del Consell Directiu perjudiqui al Centre, serà per ell amonestat i expulsat als vuit dies de l'amonestació si no paga els seus atrassos, no aclareix sa actitud o no la deposa.

"CAPITOL IV

"Del govern i administració del Centre

"ART. 15. El govern i administració del Centre anirà a càrrec d'un Consell Directiu, compost de President, Vice-president 1.er, Vice-president 2.^{on}, Vice-president 3.er, Vice-president 4.^{rt}, Vice-president 5.^{nt}, Secretari General, Caixer, Bibliotecari, Vocal 1.er, Vocal 2.^{on}, Vocal 3.er, Vocal 4.^{rt}, i Vocal 5.^{nt}

"ART. 16. I. - L'elecció de President, Secretari General, Caixer i Bibliotecari deurà fer-se per votació i majoria de vots en Consell Gene-

ral ordinari; la dels Vice-presidents i Vocals, en la mateixa forma, en Junta General ordinària, de Secció, ja que aquests càrrecs els de sempenyaran respectivament el President i Vocal primer de les Seccions Permanents d'Educació i Instrucció, Socors mutus, Propaganda Autonomista, Organització i Treball i Esports i Excursions.

"II.- Els càrrecs de President, Vice-president, i Secretari General, es renovaran cada any; els restants, cada dos anys.

"ART. 17. (temporal). A fi de regularitzar la elecció, els tres Vocals del primer Consell que es formi a l'aprovar-se aquests Estatuts, acabaran en el desempeny de llurs càrrecs a l'efectuar-se la renovació reglamentària en que cessin el President, Vice-presidents i Secretari General; renovant-se després en la forma indicada en l'article anterior

"ART. 18. En cas d'ocórrer alguna vacant en els càrrecs la elecció dels quals correspongui al Consell General ordinari, el Consell Directiu convocarà Consell General extraordinari de socis, per al proveïment de la vacant.

"ART. 19. El Consell pendrà possessió dels seus càrrecs dintre els vuit dies següents a la celebració del Consell General ordinari.

"ART. 20. El primer Consell tindrà a son càrrec la formació d'un Reglament interior, els preceptes del qual deuran ésser acatats per tots els socis.

"ART. 21. El Consell es reunirà dues vegades al mes en sessió ordinària, i sempre que ho cregui necessari, en extraordinària; podent prendre els acords que cregui pertinents al fi i necessitats del Centre, mentre no contradiguin els Estatuts i les resolucions dels Consells Generals.

"ART. 22. Tot individu del Consell que durant dos mesos consecutius, sense cap raó fonamentada i donada per escrit, no assistís a les sessions, s'entendrà que renuncia al seu càrrec i al de la Secció a que pugui pertànyer.

"ART. 23. Tots els càrrecs són reelegibles, no podent cap individu de sempenyar-ne més d'un dintre del Consell Directiu o en les Juntes de Govern de les Seccions.

"ART. 24. En cas de vacar temporalment els càrrecs de Secretari General, Caixaer i Bibliotecari, seran desempenyats pels Vocals, 3er, 2^{on} i 1er.

respectivament.

"ART. 25. Correspondrà al Consell Directiu, además de les atribucions que en altres articles d'aquests Estatuts i en el Reglament Interior se li confereixen: l'admissió de socis, acordar la reunió de les Seccions per a fins que trascendeixin d'elles, la reforma del Reglament interior (la que deurà en coneixement dels socis), fer complir els -- Estatuts i Reglaments, sos acords i els dels Consells Generals, ésser àrbitre de les qüestions que puguin suscitar-se entre les Seccions -- Permanents i entre aquestes i les Especials, i resoldre qualsevol dubte o cas no previst en aquests Estatuts o en el Reglament interior.

"ART. 26 Els acords que prengui el Consell Directiu seran executius, podent, no obstant, ésser revocats pels Consells Generals.

"ART. 27. Entre tots els ex-presidents del Centre es constituirà una Junta Consultiva, l'objecte de la qual serà informar amb son criteri, sempre que sia consultada a l'efecte pel Consell Directiu o per alguna de les Juntes de Govern de les Seccions Permanents.

"L'informe que emeti dita Junta Consultiva sols tindrà caràcter purament informatiu.

"CAPÍTOL V

"Dels Consells Generals

"ART. 28. I.-Els Consells Generals seran ordinaris i extraordinaris. Els ordinaris se celebraran en un dia festiu de la segona quinzena del mes de juny. Els extraordinaris, sempre que el Consell Directiu ho cregui convenient o quan ho demanin per escrit una tercera part dels socis actius.

"II.-Els Consells Generals seran convocats i presidits pel President del Centre o per qui el supleixi, i llurs acords seran vàlids, sigui el que es vulgui el nombre de socis actius que hi assisteixin, excepte els que tinguin per objecte la reforma dels Estatuts i la dissolució del Centre, els quals no podran constituir-se si no hi assisteixen -- personalment la meitat més un i les tres quartes parts del socis actius, respectivament. En cas de no reunir-se aquest nombre, deurà celebrar-se, dintre els vuit dies de la data, Consell General de segona convocatòria, essent aleshores vàlids els acords que es prenguin, qualsevulga que sigui el nombre d'assistents al mateix.

"ART. 29. Quan un Consell General ordinari prengui un acord que, a jutj del Consell Directiu, sigui perjudicial als interessos del Centre, el Consell Directiu podrà suspendre la pràctica de dit acord, convocat dintre el mes següent al de la celebració de l'esmentat Consell General, un d'extraordinari per a resoldre definitivament sobre l'assumpte.

"Però, si en el Consell General que hagués adoptat dit acord hi hagués assistit la majoria de socis del Centre, no tindrà aplicació ço que és establert en el paràgraf anterior.

"CAPITOL VI

"De les Seccions Permanents i Especials

"ART. 30. I.- Les Juntes de Govern de les Seccions Permanents es composaran de President, Secretari, Vocal i demés càrrecs que es considerin necessaris a la índole de la Secció.

"II.- La renovació dels càrrecs deurà tenir lloc dintre la primera -- quinzena del mes de juny.

"ART. 31. Les Juntes Directives de les Seccions Especials es composaran dels càrrecs que es creguin pertinents, i llur President formarà part, en qualitat de Vocal, de la Junta de Govern de la Secció Permanent, de la que depengui la Especial.

"ART. 32. I.- Per a resoldre les qüestions que puguin esdevenir entre les Seccions Permanents i el Consell Directiu, es nomenarà una Comissió mixta que en el terme de trenta dies deurà resoldre la qüestió, essent son acord executiu per ambdues parts.

"II.- Aquesta Comissió estarà formada per la Junta consultiva creada en l'art. 27 d'aquests Estatuts i cinc persones més, socis del Centre, de reconeguda autoritat i prestigi dins els mateix.

"III.- S'entén que aquesta Comissió es nomenarà per a cada cas, acabant sa tasca i quedant disolta una vegada hagi dictaminat.

"IV.- En cas d'empat entre els individus de la Comissió, el President del Centre queda autoritzat per a resoldre el conflicte.

"ART. 33. Tots els projectes que les Seccions concebeixin i quals efectes puguin transcendir d'elles, no podran realitzar-se sense l'anuència o intervenció del Consell Directiu.

"CAPÍTOL VII

"Del règim econòmic

"ART. 34. Els cabals del Centre es compondran: de les quotes que anyalment paguin els socis: dels demés arbitris i subscripcions que es creuin convenients i dels diferents conatius que rebí.

"ART. 35. El Consell Directiu, dintre els trenta dies d'haver pres possessió de son càrrec, acordarà el pressupost general del Centre, en el qual i en el capítol de les Seccions, deurà fixar la subvenció a quiscuna de les Permanents, atenent a llur importància i necessitats. La de la Secció Permanent d'Educació i Instrucció tindrà el caràcter de complement per a les seves necessitats, a més de les recaudacions que farà per son compte pel concepte de socis protectors. La de la Secció Permanent de Socors Mutus serà el 15 per 100 que fixa l'art. 36 d'aquests Estatuts. No es podran fer despeses fora del pressupost, i si n'hi hagués alguna d'imprevista, es farà un pressupost adicional, limitant-se als ingressos que tingui el Centre.

"ART. 36. La Secció Permanent de Socors mutus, ademés de la subvenció de que es parla en l'article anterior, tindrà consignat en el pressupost el 15 per 100 del total que es recaudi per quotes.

"ART. 37. Els pressuposts de les Seccions Permanents que deguin confeccionar-los, deuran ésser aprovats pel Consell Directiu del Centre, sense la aprovació del qual no podran entrar en vigor.

"CAPÍTOL VIII

"Varis

"ART. 38. El llenguatge oficial del Centre serà el català, podent, no obstant, fer-se ús de qualsevol altre quan les circumstàncies ho aconsellin.

"ART. 39. El Centre no podrà adherir-se a cap altra Associació, devent conservar sempre son caràcter autonomista. Aquest article i els dos anteriors, així com el següent, no podran modificar-se ni suprimir-se.

"ART. 40. Queda terminantment prohibit al Centre l'ocupar-se de assumptes religiosos, així com jugar als prohibits i fer qualsevol acte que desdigni del seu bon nom.

"CAPÍTOL IX

"De la dissolució del Centre

"ART. 41. En cas de dissolució temporal o definitiva del Centre, la Secció Permanent de Socors mutus, atenent els interessos que té creats, podrà quedar constituïda en Associació, continuant amb vida independent.

"ART. 42. En el cas de dissolució, es nomenarà en Consell general una ponència liquidadora encarregada d'evaluar els seus béns, pagar els deutes i entregar el sobrant a la Secció Permanent de Socors mutus si continués, i en cas contrari, distribuir-lo entre les obres instructives i benèfiques que cregui convenientes.

"Transitori

"ART. 43. El Centre està avui domiciliat en la casa de la seva propietat, situada a la Rambla de Santa Mònica, número 25, d'aquesta Capital.

"Barcelona, 1 de desembre de 1915.

"El President

"JOSEP PUIG I ESTEVE

"El Secretari General

"RAFAEL PONS I FERRERAS

"Presentado en duplicado ejemplar a los efectos del artículo 4.º de la Ley de Asociaciones de 30 de junio de 1887.

"Barcelona, 22 de diciembre de 1915.

"El Gobernador

"J. DIE

"Hi ha un segell que diu "Gobierno civil de la Provincia de Barcelona".

"Nota.- Aquests Estatuts anul·len els de data anterior."

"Comencem aquí una serie d'articles donan compte de l'organització i grau de aveng de l'ensenyament comercial als diferents països.

"La font principal de documentació, pels estrangers, és la col·lecció de la 'Revue Internationale pour le Developpement de l'Enseignement Commercial' fins al darrer número publicat (juny de 1914), això per als estudis de conjunt de l'organització a cada país, sobretot en quant a ensenyament oficial.

"Per a informació especial sobre molts establiments escolars consultarem el ja important arxiu de programes, memories i anuals d'escoles estrangeres que posseeix la Secció Permanent d'E. i d'I. També tindrem en compte, entre altres publicacions d'aquí, el número extraordinari de la revista setmanal 'Catalunya', del 31 de desembre de 1912, on es va reunir un considerable aplec de dades, a l'objecte de fer propaganda per a la Universitat Comercial de Barcelona.

"Avui inaugurarem la tasca amb un treball de D. Ferràn Boter, professor de les E. M. C. i ajudant de l'Escola Superior de Comerç de Barcelona, fent ressenya de l'estat de l'ensenyament oficial del Comerç a Espanya després de la novíssima fase reformativa dels ministres Bergamín i Collantes. Des de que aquest article fou escrit ha arribat al poder un gabinet lliberal i és a la cartera d'Instrucció Pública el ministre Burell. Quan aquest senyor hagi fet conèixer el plan de nova reforma i rotulació que indubtablement deu portar de cap, ja en donarem compte, també. I de la mateixa manera els que vindran després.

"El senyor Boter acaba la ressenya amb un comentari on es professa la doctrina d'autonomia docent, que a Catalunya i per tot el món defensen aquells que senten la responsabilitat de l'ensenyament, i que aquí i per tot arreu combaten aquells que consideren les càtedres com empleus.

"Per R.D. de 16 d'abril prop-passat, quedaren novament reformats els estudis que componen l'ensenyament mercantil espanyol.

"Existeixen actualment a Espanya 14 Escoles Professionals de Comerç, que són les d'Alacant, Bilbao, Càdiz, Coruña, Gijón, Las Palmas, Màlaga, Pal

ma de Mallorca, Santa Creu de Tenerife, Santander, Sevilla, Valencia, Valladolid i Saragossa; duques Escoles Pericials: León i San Sebastià; - una Escola Especial d'Intendants Mercantils, que és la de Barcelona, i - una Escola Central a Madrid. En conjunt hi ha, doncs, 18 Escoles, de les que les Pericials corresponen al grau elemental, les Professionals al grau mig, i les de Barcelona i Madrid al grau superior.

"L'ensenyament es divideix en quatre graus: preparatori, elemental, mig i superior, o d'especialització.

"El grau preparatori es divideix en dos anys, estudiant-se els coneixements fonamentals de ciències físico-químiques, matemàtiques, geografia, història, dret, dibuix, caligrafia, francès i un altre idioma a elegir.

"El grau elemental forma també dos anys d'estudis sobre les següents matèries: càlcul comercial, comptabilitat general, pràctiques mercantils, geografia humana, indústries i comerç d'Espanya, legislació mercantil, - mecanografia, taquigrafia i aplicació dels dos idiomes estudiats anteriorment.

"L'aprovació dels graus preparatori i elemental dóna dret al títol de Perit Mercantil.

"El grau mig forma tres cursos en els que s'estudia: ampliació d'àlgebra, càlcul financer, comptabilitats especulatives, tècnica de les empreses comercials, física, química, història natural, mercologia, economia política, legislació aduanera, un idioma estranger i perfeccionament dels estudiats en el grau elemental. L'aprovació d'aquestes matèries dóna dret al títol de Professor Mercantil.

"El grau superior es divideix en tres seccions o especialitats, independents una de l'altra; aquestes seccions es denominen: comercial, actuari al i consular, i cada una comprèn dos anys d'estudis.

"En la secció comercial s'estudia: química industrial, anàlisi de productes comercials, legislació aduanera comparada, dret mercantil internacional, arab vulgar, foment de la producció nacional, política econòmica - dels principals Estats, i geografia del Marroc i possessions espanyoles.

"Les matèries que integren la secció actuària són: anàlisi matemàtic i càlcul de probabilitats, comptabilitat analítica, administració de societats, economia i legislació socials, legislació comparada de segurs, estadística matemàtica, teoria matemàtica dels segurs, banca, borsa i sis-

temes monetaris, comptabilitat especial de segurs i tècnica dels segurs.

"Les assignatures que componen la secció consular són: tractats i convenis internacionals, legislació aduanera comparada, història política i del comerç, dret mercantil internacional, arab, política econòmica dels principals Estats, dret consular i sistemes de colonització i emigració. L'aprovació de les matèries d'una d'aquestes seccions dóna dret al títol d'Intendent Mercantil en l'especialitat respectiva.

"S'assignen a l'Escola de Madrid les tres especialitats i a la de Barcelona la secció comercial.

"S'autoritza a les Escoles de Comerç que ho sol·licitin, per a establir seccions nocturnes per a adults.

"Un breu comentari volem posar al plan que acabem de transcriure. No hi ha dubte que les matèries de que es compon i l'ordre de distribució de les mateixes, s'han fet seguint una orientació; la institució d'un gran nombre de classes pràctiques i l'establiment de les especialitats és una cosa encertada.

"El plan, doncs, pot considerar-se bèn, sempre que la realitat correspongui a la teoria; els defectes de que adoleix el nou plan són molts d'ells comuns a tot l'ensenyament superior espanyol.

"En primer lloc cal remarcar l'afany d'acumular a Madrid les tres especialitats; en canvi a Barcelona sols se li assigna una: la comercial. Es que l'actuació mercantil és més intensa a Madrid que a Barcelona? L'espirit centralista es manifesta una vegada més.

"Un altre obstacle amb el que té de lluitar l'ensenyament mercantil espanyol és el que es deriva de la manera amb que es forma el professorat. - El jove que vol dedicar-se a l'ensenyament, degut a les lleis que regulen la provisió de tota mena de càtedres, ve obligat a emprendre una especie de pelegrinació per varies escoles abans no pot arribar, si és que al cap d'alguns anys hi arriba, a l'Escola per ell escollida. Això fa que molts que es dediquen al professorat oficial, retrocedeixin davant l'expectativa d'aquesta mena de desterro de duració indeterminada; si a la fi concorren a unes oposicions i treuen plaça, la seva única preocupació és arribar aviat a l'Escola preferida i mentrestant van passant d'una escola a l'altra sense fer obra positiva i duradera en cap d'elles. - Així hi ha Escola, la de Canaries per exemple, que són considerades com d'entrada i mai tenen complet el seu còs professoral; així hi pot ha--

ver catedràtics que no pensin més que en esser-ho de Barcelona mentre al-
guns de Barcelona no pensin més que en anar-s'en a Madrid.

"Les conseqüències d'aquest estat de coses no poden ésser més lamenta-
bles; el catedràtic de 'pas' té de mirar amb indiferència la vida col-
lectiva de la localitat on resideix, i aquest fet que quan es presenta -
és sempre de dordre, té més importància encara quan se tracta de l'ense-
nyament comercial, doncs, a aquesta li convé nodrir-se de la tradició i
ambient mercantil del lloc on l'Escola estigui establerta.

"L'ideal d'una Escola de Comerç s'assoliria quan aquesta tingués una vi-
da completament autònoma, amb llibertat de nomenar i separar els séus -
professors i amb facultats d'adaptar el plan d'estudis a les tradicions
i a la vida mercantil de la localitat, així com d'alterar aquest plan -
quan les circumstàncies ho fessin oportú.

"Llavors alumnes i professors es compenetrarien, i amb un plan d'estudi
que només fos regular s'arribaria a obtenir resultats admirables.

"Ferran Boter."

("Butlletí Escolar de les Escoles Mercantils Catalanes", 1 de gener de
1916, p. 7-10)

COMUNICAT DE LA SECCIÓ PERMANENT D'ORGANITZACIÓ I TREBALL DEL CADCI,
ARRAN D'UNA CAMpanyA MENADA A LES PAGES DE 'LA NACIÓ', SOBRE L'ORGA
NITZACIÓ DELS VIATJANTS

"En el passat número de LA NACIÓ, coneixerem compte, lleugerament, d'haver rebut una comunicació de la Secció Permanent d'Organització i Treball, del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, per mitjà de la qual aquesta es disposava a intervenir, d'una manera ben directa, en el debat iniciat pels viatjants del comerç, amics nostres, en aquestes pàgines.

"Al publicar, avui, aquell comunicat, entenem que és als nostres amics, inspiradors i iniciadors d'aquesta secció, a qui correspon respondre -- respecte els punts que són tractats en la comunicació. Per nostra part, creiem perfectament viable i acceptable tot quant s'hi exposa. No obstant, però, són els viatjants del comerç els que han de dir la darrera paraula llur. Així, doncs, esperem que ells parlin. Heu's-acuï la comunicació:

"Senyor Director de LA NACIÓ.

"Ciutat.

"Molt honorable senyor i company: La Secció d'Organització i Treball, - del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, entén complir un deure a l'intervenir en l'interessantíssim debat que diversos companys, viatjants de comerç, vénen sostenint des de les columnes d'aqueix periòdic, que, amatent sempre a tot ço que pot ésser profitós per a Catalunya o per a sos estaments obrers, s'apressà a oferir-- les-hi noble i generosament.

"Anc que no fos més que per a recollir una amable al·lusió que a aquest Centre dirigí en un de sos primers articles el company Ignasi Gual, iniciador de la interessant campanya a que al·ludim, ens creuríem obligats a demanar a vostè cabuda per a aquestes ratlles, la qual estem segurs - que ens serà atorgada.

"Per altra part, la intervenció nostra, senyor Director, serà molt breu, però ben franca.

"A l'amic Susi i a tots els companys viatjants els diem que no venen enguanyar-se quan confieren que en nostra entitat trobarien l'apoiament necessari en la tasca d'organització del seu estament que es proposen emprendre.

"Les portes de nostra casa, estimats companys, estan obertes de bat a bat per a vosaltres, i en ella us esperem amb els braços oberts.

"Creiem que els vostres nobles propòsits poden tenir, dins la nostra entitat, una ràpida i fàcil consecució, car l'especial organització del nostre centre us donarà els elements adequats a tal objecte, els quals difícilment trobaríeu fóra d'allí.

"Dins d'aquesta Secció d'Organització i Treball, la qual, per als efectes legals pertinents, té personalitat jurídica pròpia, com a branca autònoma que és del Centre, hi trobareu ja rudimentàriament formada l'organització professional que esteu desitjant crear, i no tindreu necessitat, per tant, més que d'enfortir-la i d'intensificar la seva actuació amb el vostre concurs.

"En efecte: dintre d'aquesta Secció, els socis del Centre -els quals hi poden pertànyer tots- s'agrupen, segons la mena de treball de cadascú, en diferents grups, tots els quals tenen representació pròpia dins la Junta de Govern de la Secció.

"Un d'aquests grups és el dels Viatjants i Corredors, i us poden assegurar que els companys que avui el formen us rebran amb aquella intensa alegria amb que els lluitadors veuen l'arribada de nous combatents que vénen a engròixir llurs rengleres i lluitar per l'ideal comú.

"Per a facilitar-vos més la tasca i, alhora, per tal que tingueu aquella autonomia que us caldrà per a l'eficàcia de l'actuació vostra, l'organització del Centre permetrà que us constitueu en Secció especial, -que, en tot ço que no sigui contrari a les idees mares de nostra entitat -idees que són precisament les vostres-, gaudirà, com totes, d'una completa llibertat d'acció, tenint a més intervenció directa i adequada en el govern d'aquesta Secció Permanent i, per això també, indirectament, en el general del Centre.

"La vostra Secció Especial, llevat d'aquells lligams, mai feixucs, que la uneixin al Centre, pot constituir ben bé -si la vostra acció de proselitisme té l'eficàcia que tant com vosaltres desitgem-, la poixant or

ganització professional per la constitució de la qual veniu treballant amb enardiment.

"Inclòs ens permetem creure que és integrant el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, arrodonsent-se sota la seva gloriosa senyera, com podreu millor veure convertides a la realitat les vostres nobles aspiracions. Perquè dins la nostra entitat trobareu ja esplèndidament desplegades dugues de les actuacions que, amb fina percepció de la realitat social, senyalau a la vostra projectada organització, per tal que aquesta pugui arrelar i donar abundosos fruits: l'acció patriòtica i l'acció mutualista, activitats que el nostre Centre desplega amb la intensitat i l'amplitud que creiem innecessari retreure aquí.

"Associant-vos a nostre Centre i inscrivint-vos a la seva Secció Permanent de Socors Mutus, no caldrà que desvieu vostra activitat de la tasca primordial que us heu triat i que us cal dur a terme, això és, la d'organitzar-vos professionalment per a millorar les condicions del vostre estament. Perquè, integrant el Centre, ja servireu constantment la patria, i, formant part de la Secció de Socors Mutus, obtindreu els innumbrables avantatges que aquesta us pot proporcionar i que difícilment us podria donar el vostre esforç isolat.

"L'acció societatària i l'interès professional vostre quedaríen aleshores com a exclusiu camp de la vostra activitat i de les vostres iniciatives, i en ell la vostra tasca pot ésser fecunda per a vosaltres i per a Catalunya.

"Aquestes són, estimats companys, les indicacions que amb tota franquesa ens hem permès fer-vos. Ara, per a acabar, no tenim més que repetir, amb el cor als llavis, uns mots ja pronunciats: A casa nostra i vostra us esperen, companys, amb els braços oberts.

"Barcelona, 10 Janer 1916.- Per la Secció Permanent d'Organització i Treball, del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, el President, Pere Falà i Fug; el Secretari, Joaquim Estrens."

("La Nació", 22 de gener de 1916, p. 6 i 7)

SECCIÓ PERMANENT D'ORGANITZACIÓ I TREBALL

CAMPANYA PRO SALARIS

"Hora és ja que aquesta Secció, que representa el nucli més fort de dependents a Barcelona, deixi sentir la seva veu davant del conflicte econòmic creat en les llars obreres, efecte de la ineptitud dels governants de l'Estat espanyol que amb la seva passivitat han permès que acaparadors i agiotistes juguessin amb la vida dels treballadors.

"Després del moviment iniciat pels obrers de diferents oficis no podien restar callats, nosaltres que sempre hem estat els més soferts i els més pacients.

"La nostra Secció, que va adherir-se al Comité pro subsistències, creat de poc a Barcelona, va creure que no era sols per l'abaratiment dels que viures que s'havia de treballar, sinó perquè els sous, migrats de sí, augmentessin amb lo que la vida en nostres llars es faria més passadora.

"Nosaltres hem vist com moltes cases comercials s'han enriquit d'ençà del conflicte europeu, nosaltres hem col·laborat en la tasca d'exportar als països actualment en guerra partides mai somiades per sa magnitud a Catalunya. I d'aquesta tasca nosaltres no n'hem tret cap profit. Al contrari, la vida se'ns fa impossible amb el constant augment del preu dels articles de primera necessitat.

"No volem pas afirmar que siguin totes les cases les que han tret beneficis de la guerra actual: potser algunes n'han sigut víctimes. Però en canvi, els dependents podem assegurar que tots sense excepció n'hem surtit perjudicats.

"Veus'aquí la raó clara i contundent de la campanya que anem a començar. Cal que tots ens ajudeu, car és en benefici de tots que aquesta Secció treballa. Necessitem que nostre salari augmenti si volem continuar vivint. Necessitem que la classe patronal es faci càrrec de que la demanda és justa i no obeeix a capritxoses pretensions.

"No tenim sinó mirar el lluminós exemple de les més importants cases mineres, bancaries i navileres de Bilbao que han concedit als seus empleats un augment de sou que varia entre un 10% i un 25%.

"Per a exposar-vos clarament el pensar d'aquesta Secció en la present -

ocasió, hem organitzat un MITING GRANDIOS que's celebrarà el dia 4 d'aquest mes en la sala d'actes del Centre i en el qual es concretaràn les conclusions que aquesta Secció pensa enviar a les entitats patronals en demanda de lo que creu és de justícia."

("Acció" del CADCI, febrer 1916, n. 8)

LOS CONFLICTOS OBREROS Y NOSOTROS

"En estos días en que el elemento productor de Barcelona, se revuelve y agita empujado por la carestía y el hambre insupportables; en estos días en que uno tras otro los oficios se paralizan a causa de la huelga de sus obreros cansados ya de crear riqueza sin que ellos obtengan otra compensación al esfuerzo de sus músculos y su cerebro que la miseria y el dolor; en estos días en que una como nube densa y negra, parece va cerdiéndose sobre nuestras cabezas, amenazando cada día más ahogarnos con sus emanaciones delatóreas; en estos días de preocupación, de angustia, de zozobra, en que soplan horriblos vientos de frotta y se sienten a punto de estallar los odios y ansias reivindicadoras, transmitidas de generación en generación y reconcentradas y mal comprimidas en los pechos del proletariado; en estos días... ¿qué hace el dependiente de comercio? ¿qué es de nuestros compañeros? ¿cuál la actitud de nuestra clase?

"En estos días de carestía y de hambre diríase que nuestra clase, la mayoría, al menos, de nuestros compañeros, pueden contarse en el limitado número de los privilegiados, de los satisfechos, de los felices; tal se desprende del silencio, de la inamovilidad, de la despreocupación de los mismos. Diríase que para la mayoría de nuestros compañeros, para la generalidad de nuestra clase, no han sufrido elevación los precios de los artículos de primera necesidad, ni les cuesta nada el piso en que habitan, y que, por el contrario, gozan de espléndidos sueldos que les permiten subvenir con largueza a todas las necesidades, amén de disfrutar de una jornada insignificante de trabajo.

"Y, sin embargo, no es así; bien sabemos todos que no es así. Sufrimos la mayoría de nosotros en tanta o más intensidad que las demás clases sociales las consecuencias de los presentes trastornos económicos; somos, sin duda, más víctimas que los otros y más que ningunos hemos de hacer mil equilibrios para sostenernos en la cuerda floja de nuestra ficticia posición, de nuestro engañoso rango. Pero callamos. aguanta--mos y soportamos con resignación estoica, con paciencia de mártir, todas las restricciones, todas las privaciones, todos los sacrificios.

"Y este comportamiento nuestro en estos días en que todas las clases -

productoras y transformadoras de riqueza, se ruegan, claman, protestan, piden y exigen, es indigno, es despreciable, es bochornoso, nos hace recedores de la consideración y de la afrenta por parte de los demás hombres, de los trabajadores de otros oficios y profesiones, que, más - conscientes, más dignos, más hombres que nosotros, en un gesto viril admirable, plantan cara a la adversidad y se lanzan decididos y valientes a la lucha por la conquista del pan y de la vida a que saben tienen derecho.

"No es que nosotros quisiéramos ver a nuestra clase enzarzada en luchas violentas, siempre fatales para ambos contendientes; es que nos disgusta su abulia, su habitual encogimiento de hombros por todo y ante todo; es que nos da vergüenza pertenecer a una clase en que la mayor parte de individuos no sientan necesidad de mejoramiento y de progreso, que no experimentan ansias de cultura ni anhelos de libertad, que se conforman con todo y se avienen a todo, sin efectuar el más mínimo esfuerzo por hacer valer los derechos conquistados, ni menos son capaces de preocuparse por adquirir nuevas mejoras. Es que nosotros que sentimos esas ansias de cultura y esos anhelos de libertad, nosotros que procuramos y nos esforzamos por mantener nuestros derechos y conquistar nuevas mejoras, nosotros que además de la vida de trabajo y de sujeción aspiramos a sustentar otra vida de reposo, de relación y de libre ejercicio de nuestras particulares afecciones, quisiéramos ver a nuestros compañeros poseídos de este noble afán de regeneración, de superación, de perfeccionamiento profesional y de mejoramiento particular moral y material.

"No somos unos cuantos inquietos, quisquillosos y descontentos los que así nos exclamamos, somos los que observamos la marcha del mundo y el avance de los tiempos y no queremos resignarnos a quedar rezagados en todos conceptos para mal nuestro y deshonra de nuestra generación; somos los que nos inspiramos en el ejemplo de los demás, de los que se hallan más bajos que nosotros y de los que están más elevados que nosotros, y vemos que unos y otros, en las actuales circunstancias, se mueven, actúan, hacen sentir sus deseos, sus aspiraciones, sus necesidades, y, si no todo, logran algo. Vemos a la clase patronal pidiendo protección para sus industrias y facilidades para sus comercios; vemos a los demás obreros hasta al de los oficios más modestos, e insignificantes, pedir con voz recia y ademán enérgico, mayor retribución a su trabajo y más tregua de descanso para sus músculos. Todos luchan contra el medio am-

biente y se revuelven para sobreponerse a él... Sólo nuestra clase, el prototipo de la clase media, el dependiente y empleado de comercio y de escritura, se muestra insensible y resignado a los acontecimientos, aguardando impávido que la tempestad estalle, sin procurar ponerse a salvo y confiando en el favor individual o en alguna milagrosa mano que le saque por arte de encantamiento del atoladero.

"El admirable movimiento obrero actual, que en el momento en que escribimos estas cuartillas se sostiene con un tesón y una firmeza que causa el desconcierto y el terror en las filas opuestas y tiene a la ciudad con el corazón en un puño y a toda España con la atención fija en él, nos ha inducido a trazar estas ligeras consideraciones, esta nueva lamentación por el mal que aqueja a nuestra clase, víctima, más que de nadie, de su incuria, de su abyección y de su abandono propio. Y con dobleza de alma, quisimos por fraternal interés, gritarnos a todos: ¡La solución está en vosotros; todavía es tiempo!"

("Nuestro Programa", 1 de febrer de 1916, p. 1)

SOBRE EL MISMO TEMA

"Decíamos ayer... En el editorial de nuestro número anterior poníamos en parangón la actitud del elemento obrero en general de Barcelona con la del dependiente de comercio, y a la par que nos maravillábamos de la conducta de aquél, nos condolíamos de la pasividad de éste. Un mes ha transcurrido y a pesar de este tiempo las cosas están casi igual que como estaban: los obreros que no han obtenido la victoria en sus justas demandas, sosteniendo estoicos y tenaces la lucha, con todos los sufrimientos y privaciones que le son ajenos; la dependencia mercantil, inerte, muda, resignada.

"Coincidiendo con los días de la aparición del periódico ocurrieron en nuestra ciudad dos actos que nos hicieron concebir cierta ligera esperanza, para que por desgracia y como acostumbra a suceder con nuestra clase no lograron la trascendencia que se merecían y que hubiera sido de desear. Nos referimos al aumento extraordinario de sueldo otorgado espontáneamente por los almacenes 'El Siglo' a sus dependientes y empleados y al mitin pro salario efectuado por nuestra entidad hermana el 'Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de l'Industria'.

"El primero de estos actos, hubiera muy bien podido servir de base o pretexto para una campaña general en favor de la elevación de nuestros sueldos y, sobre todo, para la fijación del salario mínimo, campaña que si en toda ocasión será justo llevar a cabo, difícilmente se presentará otra más oportuna para implantar esta mejora tan importante para nuestra clase y que tan necesitada de ella está.

"El acto del Centre hubiera podido ser la iniciación el punto de partida de esta campaña noble y equitativa como pocas. Pero, forzoso es consignarlo, aunque ello nos apene, este acto, si bien realizado con pleno éxito, tanto de concurrencia como considerando lo mucho y bueno que -- allí se dijo, no ha alcanzado ni es de creer que llegue a alcanzar resultado general alguno. Y no lo logrará, no porque nuestros amigos, los directores de aquella entidad, no hayan cumplido debidamente su cometido, llevando a cabo lo acordado en el mitin, que ya sabemos lo hicieron inmediatamente, si no porque dicho acto, como sólo y único, que fué, no tuvo, como no tienen todos los que realiza nuestra clase y por parte de

la inmensa mayoría, de casi todos los individuos, otra finalidad que el acto en sí, sin ansia de continuidad constante y activa hasta lograr el fin apetecido.

"Al adherirnos y enviar nuestra representación personal al mitin del Centro lo hicimos, desde luego, de todo corazón y ofreciéndonos por completo en lo poco que somos y valeros, pero lo hicimos sin esperanza, pues sabiendo sóbamos el mal que padecía nuestra clase, como también demostraron saberlo los araderos, que en aquel acto se conoló una de ellos de que, siendo de 25 a 30 mil los dependientes que hay en Barcelona, sólo haya unos cinco mil asociados entre las diversas sociedades, prueba palpable del estado de apatía, de despreocupación y de inconsciencia que reina entre nosotros; y aún, como también allí se dijo, menos mal si todos los asociados cumplieran sus deberes como tales y se preocupasen algo de sus asociaciones. Separadamente que, teniendo en cuenta estos y otros gastos, sería por lo que el estimado compañero que presidió el acto, exclamó al resumir, que él no tenía gran confianza en el resultado del mismo.

"En efecto, aquel acto, sólo, aislado, sin ir seguido de otro y otros - hasta llegar a formar una fuerza de opinión, no diremos que no haya influido algo en algunos patronos pero en muy escaso número y aún en aquellos que por ser más inclinados a la consideración para con sus dependientes suelen ya tenerlos en mejores condiciones.

"Nuestra clase átraviere una época de crisis volitiva, y hablarle de asuntos societarios y de campañas emancipadoras es machacar en hierro frío; bien experimentado lo tenemos en nuestra casa en donde tantas veces hemos predicado poco menos que en desierto.

"A nuestra clase hay que despertarla del letargo en que se halla sumida, es preciso inocularle gérmenes de actividad y energía y hacerle sentir ansias regeneradoras y anhelos de liberación. Y esta es una labor dificultosa, imaroba; labor altruista que exige el sacrificio abnegado de las minorías conscientes en aras del bien común.

"Decíamos ayer... el ejemplo admirable que con su actuación nos dan -- nuestros hermanos, los demás trabajadores, a la vez que citábamos el que también nos enseñan las clases patronales; unos y otros continúan luchando los que no han hallado acomodamiento a la actual alteración de cosas; otros contingentes se aprestan a lanzarse a la palestra.

"Y aquí queremos consignar la estupenda lección de firmeza, voluntad y energía que muestran al mundo los albañiles y peones, en huelga desde - hace ya tantas semanas.

"Y nuestros compañeros en tanto, sufriendo mansamente, resignadamente, el alza intolerable de los artículos de primera necesidad."

("Nuestro Programa", 1 de marzo de 1916, p. 1)

DESVETLLAMENT ?

"L'evolució, en un sentit determinat i en tots els ordres de la vida, - sempre porta en si una revolució interna, que a mesura que es va perfeccionant, va exterioritzant-se amb tota la complexitat de sentiments i d'idees en que es basa per a desenvolupar-se.

"Més, abans no es manifesta com una cosa perfecta, abans no trascendeix amb tota la seva magnitud i amb una definició ben determinada i ben ferma, solament es va exterioritzant a intervals, amb més o menys intensitat i amb una fermesa que podríem dir-ne aparent, car veiem que amb la mateixa força que sorgeix, va altra vegada desapareixent, quasi totalment, sense deixar rastre ni indicis, ni la iniciació d'un proper resorgiment amb més pujança i erpenta que l'anterior.

"La causa principal de nos dins la col·lectivitat s'evolucioni lentament és deguda, sens dubte, a la manca d'un ver sentit social, d'un ver convenciment ideològic en l'individu, d'una ignorància completa del que a la societat representa i del fi que l'indueix a conviure i associar-se amb els de la seva classe. En una paraula: és que l'individu encara no ha evolucionat, encara no és prou conscient.

"Aquesta inconsciència social, aquesta ignorància pròpia, és la que, en primer terme, deuria preocupar als individus que es constitueixen col·lectivament i que s'aixopluguen sota un mateix sostre impulsats per idèntiques aspiracions. Aquesta és la primera tasca a fer, abans que tota altra, car per mitjà d'ella és quan l'individu evoluciona normalment i arriba al màxim de perfecció societaria, poguent allavors la col·lectivitat arriscar-se, sens temor, en les més ardues empreses, i esperar, amb justícia, els fruits de l'obra temps ha preparada, esdevenint una bella realitat.

"Aquí, a Catalunya, encara que no en el grau que fóra de desitjar, ja existeix l'esperit d'associació, havent-se donat ja els primers passos vers una nova ètica social, que, fins fa poc i encara molt feblement, es va desvetllant. No és d'ara, però, que aquest esperit s'és mostrat, i si que fins els moments actuals, en segons quins estaments, ha estat quasi nul, socialment parlant.

"I és per això, que mentre hem vist que l'estament proletari industrial

ha treballant i lluitant consecuentment, mentre hem vist que anava evolucionant en un sentit pràctic i altament democràtic, una branca d'aquest estatent, la comerciant, restava inactiva i fins semblava que la qüestió social li era indiferent, i això la feia creure d'un altre estatent i que fins a cert punt li era hostil.

"Aquesta branca, que la formen els dependents del comerç en general, també ha evolucionat, però enmig d'un ambient burocràtic i llargès que l'ofegava, el que ha fet que fracassés en molts dels seus actes o que en tregués ben poc profit dels mateixos, el que és degut, com he dit abans, a la manca de tota noció d'ètica social.

"El C. A. de D. del C. i de la I., que és l'entitat que acobla la major part d'individus que en aquesta branca pertanyen - i el mateix es pot dir dels altres existents, sinó que aquí esmento el Centre perquè és el que ha evolucionat més i, per tant, el més important, de passada que és el que coneix més, i el que sense dubte deu més de pla dins el cas concret que exposo-, a mesura que ha anat seguint el seu camí ascensional, s'ha anat creant interessos, que avui constitueixen el patrimoni dels socis, el que ha estat causa, diferents vegades, i més quan s'han adoptat actituds enèrgiques, de que aquestes es deposessin tot seguit, davant la temença de nermar-les en el més mínim.

"No és que, en dir això, vulgui dir que no devem reparar i conservar el que representa un seguit d'esforços i de treball, però sí que vui dir, que si la conservació d'aquest patrimoni té d'ésser l'eterna càrrega, l'etern contrapès que retrassi l'efectivitat de les nostres aspiracions socials, les quals, per ésser els que som més explotats i els que estem més atrassats en tot el que en matèria social, societaria, fa referència, no el devem d'haver creat.

"Què representa la possessió d'un gran Casal davant el poc sentit social que el dependent de comerç professa i l'explotació de que és víctima ja fa tants anys?

"Representa que hem sapigut bastir un Casal, que l'hem sapigut fer gran, que li hem sapigut infondre una espiritualitat més o menys refinada, però que nosaltres ens hem quedat petits, moralment, i orfes d'una espiritualitat que ens posés al nivell de l'home mitjanament culte.

"Se'ns dirà que dins la dependència n'hi ha molts que posseeixen aquesta mitjana cultura, però pensi's que n'hi han molts d'ignorants, i --

aquests són els més.

"On és la força organitzada que el dependent hauria tenir per tal de fer prevaler els seus drets davant de qui cruentament l'exploita?"

"Aquesta força no existeix i fóra una paradoxa que existís després de fetes les reflexions precedents.

"I la reglamentació de les hores de treball, com també la d'aprenentis i nigs dependents, el compliment del descans domical i la transformació que deu sofrir el Sindicat de Comerç, en no s'hi troba res que, ben satisfactoriament determini, per al dependent, la defensa dels seus drets davant la burgesia, sense que no s'exposi a ésser vexat i befat i encara trobar a darrera hora que les lleis no l'emparen, i si l'emparen qualque vegada, és tan poca cosa, que no li serveix de res; tot això, en és.

"Ja s'ha fet quelcom referent a alguns dels punts que acabo d'esmentar; però en tots, absolutament en tots, s'ha fracassat. Serà, si es vol, de la poca ajuda que ha trobat en el dependent en general, més, això ve a afirmar tot el que fins ara vindrà dient; però és que el Centre ja des d'un principi no l'ha fet -i com al Centre, tots els denés- aquella tasca intensiva assenyada, de que parlava. El Centre ha evolucionat, sí, però l'element que el compona, encara està en el mateix lloc, si fa o no fa, que quan es va constituir.

"Dugues Seccions, al meu entendre, han vingut complint, quasi perfectament, la seva missió, i aquestes són la d'Educació i Instrucció, i la de Socors Mutus, cada una en el comès que se les designà.

"Una altra de les causes que segurament ha influït en l'entorpinament del nostre desenrotlle en la vida social, ha estat els socis protectors que tenim. Els socis protectors del Centre són, com tothom sab, burgesos, i sabut és que els interessos d'aquests i els del dependent no estan sempre d'acord, absolutament, en tot el que a les nostres aspiracions emancipadores atanyi, i és per això que aquests interessos, no essent comuns en tot, tampoc poden fondre's en un ni actuar conjuntament.

"A més de que per aquest sol fet, ja ens trobem privats de poder-nos dir -com s'ha dit en diferents casos- entitat obrera, car no ho som amb tota integritat, i fins resulta un sarcasme usar d'aquest qualificatiu, quan en diferents ocasions hem anat al costat d'aquelles entitats que pel seu sentit social i el seu caient verament democràtic poden dir--

se'n.

"El dependent, en general, no el sent, dins seu, aquest sentiment; no ho vol ésser d'òmnium, i, no obstant, és més explotat i, moltes vegades, d'una inferior cultura social que la de l'operari propiament dit. L'ambient burocràtic en que ha estat creat l'ha àbstret per complet de tota altra manifestació de vida que no sigui la que en aquest ambient ha estat engendrada.

"No hi ha més; hem de fer obra renovadora, hem de treballar, per a fer del dependent de cooperar un ser conscient, l'hem d'edregar socialment, - li hem de treure aquesta carcaga burocràtica que arrossega, puix si no a la treu de davant seu se li anirà referrent cada dia més al còs i fins a l'ànima, fent-lo esclavesir un instrument útil, donés, a la burgesia i, per tant; una càrrega que anirà, pel seu pes, fent-se feixuga, retrassent i entorpidint l'actuació que el proletariat realitzi, i en això no hi ha dubt, car fóra destruir el còs de la vida plena i conscient que aquest s'ha emprès.

"Es farà així?.. Sembla que ara es vol començar a actuar, encara que no ben bé, en aquest sentit, i al Centre li cap la gloria d'haver estat - qui ha iniciat el desvetllament.

"S'hi pot creure en els resultats d'aquesta actuació, no havent-se realitzat, encara, aquesta obra societaria de que vinc parlant, la qual - deü estar ben basada per assolir, enc que sigui momentaniament, un mitjà èxit?

"Veurem. El temps té la paraula, i mentre transcorre, ja es presentarà ocasió de parlar-ne novament.

"Jaume Cardús."

("La Nació", 11 de març de 1916, p. 2)

PUNTS D'OBIR (*)

"Amb el títol de 'Desvetllament?' s'ha publicat darrerament en aquest -
periòdic un article que he llegit amb molta detenció i com que sembla -
que l'articulista té ganes de tornar-hi, abans de que hi torni sier per
més dir-hi, també, quatre paraules.

"No m'entretindré en discutir si l'evolució porta en sí una revolució -
interna o si és la revolució la que porta en el seu si una evolució; -
conceptes són aquests massa alambicats dels quals no en treurien altre
cosa que el que en va treure el negre del sermó: el cap calent i els -
peus freds. Ara, allò de la inferior cultura social dels dependents al
costat del proletariat industrial, ja és altra cosa i amb això sí que -
no hi passo.

"Confesso que encara hi ha molt per fer, que el dependent no ha arribat,
ni de molt, a assolir el nivell de cultura social i professional a que
deu arribar, però d'això a voler-lo posar en condicions d'inferioritat,
hi ha tanta diferència com de la nit al dia.

"Precisament perquè hi ha entre nosaltres elements de superior cultura
és perquè, bà i tenint les mateixes aspiracions i defensant enèlogues -
reivindicacions que els obrers propiament dits, no podem sumar-nos a -
una actuació societatària incoherent i en molts casos senzillament per-
torbadora. Ni posant-me ulleres, sé veure el 'sentit pràctic i altament
democràtic' dels obrers que fan vagues, com la darrera, que ningú sap -

"(*) El fet de publicar el present article implica, només, l'explícita
manifestació, per part nostra, del dret de rèplica que, a tothora, con-
cedim per als articles que es publicuen en les nostres planes, les afir-
macions que en els quals s'hi facin, per altra banda, obeeixen, sempre,
a la impressió, al criteri, que, respecte a les qüestions que hi són -
tractades, se n'han format els respectius autors. En el cas concret d'a-
ra, nosaltres volem creure que el company a qui s'al.ludeix, en rebatre
els punts d'obir del seu contradictor, farà novament afirmació del cri-
teri llur, ajudant, així, a fer esdevenir doblement interessant una --
qüestió que, per sí mateixa, ja la judiquem d'una transcendència altíssi-
ma.- N. DE LA R.

perquè comencen ni perquè acaben i que segueixen com a bèns a quatre -
mans que viuen a llurs costelles; ni tota la nova democràcia és sufi-
 cient per a acceptar com a bons la coacció, la menega i la garrotada -
 com a instruments de millorament social.

"Estigui tranquil en Cardús. El C. A. de O. del C. i de la I., hò i --
 preocupant-se del desenvolupament de la dependència, no els seguirà pas -
 per aquest camí; si ho fas així, aquest Casal que hem sabut bastir in--
 feriorment-li un alt sentit espiritual, es convertiria en una casa del --
puble qualsevolga i els que no ens deixen portar com un ranet, deserta-
 ríem d'aquell lloc, avui la més ferma esperança del nostre millorament
 col·lectiu.

"Des d'allí treballarem per tal d'enlairar la cultura de la joventut, -
 per a reglamentar el treball, per a reformar el Còdic de Comerç, per a
 millorar les condicions de vida, tot això sense necessitat de dir fàc-
 tics de la burgesia ni d'apel·lar a procediments que estic rançits amb
 el nostre sentit d'ètica social, de la qual l'articulista ens en consi-
 dera orfes. I procurarem augmentar el nostre patrimoni col·lectiu sense
 por que això retrassi la efectivitat de les nostres aspiracions socials,
 ans al contrari, amb la seguretat de que ha d'ésser per a nosaltres un
 nou element de força, sense que un frè que faci créixer el sentiment -
 de la nostra responsabilitat. Obrers som, sí, i obrers volem ésser, en
 el sentit més noble de la paraula; treballadors de Catalunya amb el cor
 obert a totes les aspiracions reivindicadores de l'individu, de l'esta-
 ment i de la patria, però consti que no som obreros ni volem ésser pro-
 letaris.

"Farem obra renovadora i societaria, però no pas anant a remolc de les
 societats obreres, sinó, pel contrari, essent per a aquestes un estimul
 i un exemple, com pertoca als que, dins de l'obrerisme, hem d'ésser una
 vera aristocràcia, una classe superior a la de l'obrer purament manual.

"Aquest és el meu punt d'obir, ben diferent del de l'autor de l'article
 esmentat, pel que respecta a la nostra classe i al Centre del qual tinc
 a honra formar part. Serà, tal vegada, degut a que encare no m'he pogut
 treure del damunt la carcassa burocràtica? Potser sí que és això el que
 no em deixa veure les coses clares, però, sigui com vulga, els incons-
cients també tenim dret a tenir opinió.

"Josep Climent."

("La Nació", 25 de març de 1916, p. 2 i 3)

RATIFICACIÓ

"Amb la completa ratificació de tot el que deia en el meu anterior article, queden suficientment contestats els conceptes expressats per l'autor de Quats d'ibir.

"Esa tota vegada que no és sols una qüestió de procediment al que fa aguar el meu contràrictor, sinó que és, també, una discrepància de criteri en el més fonamental de l'assumpte que uam a debatre; això fa que em senti amo més capít per a refutar tot ço per ell exposat.

"Sento vivament que en Climent hagi tingut paraules despectives per els obrers, en voler emetre els seus conceptes, perquè encara que acosta - manera de procedir vé a constatar ço que deia de la bestilitat de que, per part nostra, els obrers són víctims, és sempre més dolorós que això es faci públicament i per escrit, ara que sigui la pura revelació de tot l'endarreriment que, en matèria social, experimentem.

"Podrà dir el que vulgui el meu contràrictor i els que com ell pensin, - però els dependents de comerç, no són ras més que obrers, i jo, com a dependent que soc, com a obrer en considero, creient, per tant, que integrem, també, aquesta gran massa del proletariat, diferenciant-nos, no més, de l'obrer manual amb que, degut a les exigències del nostre treball, tenim d'ènar més ben habilitats, cosa que, les més de les vegades, no se'ns recompensa.

"Avui dia, volent simplificar, només poden fer-se dugues divisions, socialment parlant: la dels homes que viuen del treball que executen, i la dels que viuen a expenses del fruit del treball pels altres executat. Jo crec que els dependents ens trobem en el primer cas, i és per aquest motiu que considero una pretensió pedantesca i sumament ridícula, aquella de creure-nos que nosaltres, dins l'obrerisme, hem d'ésser una vera aristocràcia, una classe superior a l'obrer purament manual, paraules, aquestes, que ens haurien de fer enrogir la cara de vergonya, puix, pronunciant-les o escrivint-les s'inflingeix el més groller insult a tot principi de democràcia, de la qual m'agradaria saber quin concepte en Climent se n'ha format.

"Hem de deixar-nos de somnis d'hidalguia i regonèixer, encara que sigui amb dolor, que, de lluitar pel nostre millorament econòmic, aquells --

obrers purament manuals ens en poden assotyar, havent de reconèixer a l'ensens, també, que si és cert que entre nosaltres hi ha elements de gran cultura, també entre aquells se n'hi troben. Així, doncs, no hi ha res que justifiqui -apart de la manca d'ètica social i o'un ver convenciment ideològic del fi enlairat que l'home deu perseguir dins la societat- el que nosaltres no podem, en casos determinats, sumar-nos a les lluites que, per assolir millors materials, econòmiques, sovint són plantejades.

"El fet d'afirmar que aquesta darrera vaga no se sab com ha començat ni com ha acabat i que l'actuació societatària és, en molts casos, senzillament pertorbadora, implica, per part seva, la categòrica resposta de que el seu contradictori no s'ha preocupat ja mai d'obrir el par que dels conflictes socials que van esclatant, car d'haver-ho fet així, no ignoraria que la manifestació de la darrera vaga, fou decidida al constant esperiment de les consistències, ja que torné ens solità als demandants de converg, a aplegar-nos en un mitjà per a recebre un 20 per cent d'augment en els nostres jornals, i que la solució, aparent, però, de la mateixa, a més de la fam i de la miseria, que s'apoderava de les llurs obreres, es deu, també, a la pressió exercida per la forga pública, que, en exterioritzar-se, és per a major satisfacció i tranquil·litat dels explotadors, dels satisfets, que consideren, sempre, com a acció pertorbadora aquella que interrompi la patriarcal protecció que dis pensen als que a les seves ordres treballen.

"I ara pregunto: qui és que fa esdevenir aquella actuació societatària -pertorbadora; els obrers que plantegen d'una feigó pacífica i serena - llurs aspiracions, o la burgesia, que en trobar-se esparada per l'autoritat, per la forga, provoca les ires dels demandants, no parent essent en ço que bonament se li demana o obstinants-se en la més despòtica intransigència? N'és una prova ben evident del que dic, el que està encara passant amb els paletes.

"Quan una actuació societatària és revolucionària, és condemnada pel sentir general del poble, de la mateixa feigó que quan ella es deu a una aspiració de millorament econòmic, se n'endú la seva simpatia i aprovació.

"D'on ha tret en Climent que jo, a expenses de la democràcia, accepti com a bons instruments de lluita, la coacció, l'amenaça i la garrotada?

Es que en dir que ens hem de constituir en força organitzada, vol dir - que tot ho hem de resoldre per la violència? Aquest procediment l'he condemnat sempre, car les coses resoltes per la violència no són durades.

"Perquè soc del Centre i perquè me l'estimo és que'm preocupa l'actuació que en aquest sentit s'emprenqui, car tota actuació que no sigui emprada en un sentit pràctic i altament democràtic, pot ésser de fatals conseqüències per a la nostra institució.

"Tant de bé que del Centre en poguessim dir la nostra Casa del poble, - ja que això representaria l'haver assolit el grau de consciència social que avui no tenim. No desertaríem, no, de la tasca fins ara realitzada, ans al contrari, estaríem en ple caràcter, car això demostraria que l'evolució del ideal ha seguit la del individu, i si cap-de-vall no hauríem fet res que estès renyit amb el mòbil que tinguí a crear el nostre Centre, que no és altre que treballar per tal de millorar les nostres condicions de treball, tot fent patria.

"Potser si a aquest grau haguessim arribat, avui no tindria el meu contrariant motiu per a dir que no és coratge, car en judicar els actes que els obrers realitzessin, ho farien amb més amor, ço que'ns hauria permès desenvolupar una tasca d'aproximació vers ells, fent triomfar, al costat de llurs aspiracions econòmiques, l'ideal de patria, logrant que la llur propaganda escrita es fes en català. Així hauríem treballat per Catalunya amb tant o més profit que ara.

"Hem de treballar, sí, des del nostre Centre, però no, com se suposa, a remolc de les societats obreres, sinó al llur costat, que és el nostre lloc, marcant la ruta a seguir en aquells cassos que creguem que l'acció va equivocada. I ho hauríem de fer, això sí, humilment, sense pretensions de creure'ns superiors, que no ho som pas, puix en matèria social, encare estem a les beceroles. Augmentem el nostre patrimoni, sense que sigui el constant tributeri de la nostra futura acció, sense que serveixi d'obstacle per tal que en els moments decisius faci fracassar aquella acció, que és la que ha de dignificar-nos i fer que s'ens consideri com a homes que aspirem a un màxim de perfeccionament social.

"Encare que no sigui una afirmació essencial de l'assumpte que estem debatint, vui fer constar que és per llei biològica que'ls homes evolucionin, ço que va produint aquella revolució interna de que parlava, la

que, en la generalitat dels casos, sols té efecte en aquells homes de cervell privilegiat, cuins ens infiltran aquella evolució paulatinament a la societat, la fan germinar en el si de la mateixa, fins que havent complert la seva obra regeneradora, s'exterioritzen unes voltes pacíficament i altres amb la revolta, que esclata, el més petit pretext, quan al poble se'l tiranitza i se sent vexat en el més preciós de la il·lur dignitat. Mes els ànims després de la lluita s'asserenen, i llavors és -- quan, consumada la dolorosa acció, un raig de llum inonda aquelles ànimes opacues, que en deixondir a la nova vida, resten amaraes d'aquella seva cue, enfortint-les, les fa evolucionar vers la consecució d'una -- màxima llibertat, d'un màxim benestar, escalant els cims de l'ideal somniat, esdevenint realitat... Heu's-aquí, doncs, com no resulta gens -- alambicat el discutir si l'evolució porta en sí una revolució interna, o si és la revolució la que porta en el seu si una evolució, car els -- dos conceptes poden acceptar-se sense que l'un signifiqui la negació de l'altre, ja que el segon és un complement del primer, millor dit, són -- dos efectes amb una causa comuna, causa per se, que's produeix per llei de vida, efectes que'ls determina un natural sentit de lògica.

"No vui acabar aquest article -excesivament llarg, ja ho sé- sense contestar, afirmativament, la pregunta amb que acaba el seu article el meu contra-opinant. Així, doncs, contesto aquella pregunta amb un sí ben categòric i contundent, contestació que per altra banda, vui fer constar és un sincer resum de tot quan deixo dit.

"Jaume Cardús"

("La Nació", 8 d'abril de 1915, p. 4)

"Conferència donada el dia 16 de Març pel doctor don Pere Font i Puig, - professor auxiliar de la Universitat de Barcelona, ara Catedràtic de la Universitat de Murcia.

"La guerra actual és el fracàs sorollós dels somnis pacifistes i socialistes. Quan hom creia que la formidable organització de la democràcia social, acompanyada dels corrents i treballs per la pau i l'arbitratge feien impossible un conflicte armat, esclata aquest amb una violència i unes - proporcions mai vistes a la història de la humanitat.

"Haurem de creure, però, que el fracàs és del somni? No. No és per ésser un somni que ha quedat anorreat el socialisme, sinó perquè és un somni - esquifit. Perquè el socialisme és un ideal material, i limitat a la satisfacció purament de les necessitats sensuais de la vida.

"La conquesta del pa i El dret a la peresa, títol de dues obres en boga, que llegeix la gent treballadora a 0'60' el volum, sintetitzen la ideologia i la finalitat que es vol donar a la humanitat. Però la humanitat no pot contentar-se d'una esperança limitada a menjar i geure, i cercant satisfer les seves ansies espirituals, ha trobat en la lluita, remogut el llevat secular del 'gust per la guerra' la suscitant d'uns ideals que - omplen i eleven l'esperit humà.

"Llegí el conferenciant textos d'En Bebel i altres autors socialistes i anarquistes, posant de manifest quan esquifit i groller és el desideratum on es proposen fer arribar la societat humana: merament la nutrició corporal i el plaer dels sentits, entès segons el Paradís de Mafúmet. - Instintivament i d'una manera barbre, la societat humana s'és aixecada - en demanda d'espiritualitat, i el socialisme materialista és anul.lat to - talment.

"Partint d'aquí, felicità el conferenciant al Centre Autonomista de Dependents del Comerç per avantposar en els ideals als interessos materials de l'estament, l'ideal espiritualista de patria expressat en el mot d'Autonomia.

"En realitat els ideals es contraposen entre ells amb contradicció molt menor que la que existeix entre l'afirmació i la negació de tot ideal. -

Tenir ideal, vol dir, per a un home, aspirar a una perfecció. Doncs bé, els homes es divideixen en dues menes: els que tenen ideals i els que no en tenen. Els qui aspiren i els qui no aspiren a la perfecció. I sempre els qui tenen un ideal, encara que sigui adversari, s'entendrà millor - entre ells que no pas amb els qui no tenen ideal de cap manera.

"Els qui tenen ideals gaudeixen d'una concepció més armònica de la vida i del món, i per tant poden aspirar a resoldre els problemes socials, segons harmonia. Els qui no en tenen no es mouen més que per la satisfacció de les necessitats. Aquests pensen sols en el ventre. Els altres pensen en el ventre en quant porta les cames, com es diu; les cames que permeten anar fent via cap a l'ideal.

"Vol dir això que tothom ha de resoldre i realitzar el seu ideal? No, perquè no és d'homes arribar al triomf, però sí la llibertat d'anar-s'hi acostant pel propi esforç. Nostre lema ha d'ésser aquell pensament d'En Goethe, traduït per En Maragall:

"Fes el teu curs en la vida
 "com els estres en l'espai;
 "sense pressa, dins ta mida
 "més també sens parar mai.

"Què vol dir, doncs, el socialisme espiritual? Contrasten amb aquell materialisme cràs dels objectius democràticsocials, els somnis enlairats i armònics d'una humanitat ben avinguda i espiritualitzada que en temps - del Renaixement descrivien en la 'Utopia', el canceller Tomàs Morus, i en la 'Città del Sole' el frare Campanella: estats ideals de la societat humana, comparats amb els quals 'la conquesta del pa' i el 'dret a la pe resa' són un deplorable retrocés.

"L'estat social dels nostres somnis és aquell en que cadascú podrà fer - la seva via, podrà trobar-la i seguir-la lliurement. Que els aptes per a una activitat i una utilitat social puguin exercir-la i no hagin de sufrir la tirania de les circumstancies que els subjecten a altra cosa. I que els ineptes per a determinada activitat o funció social no puguin, - en virtut de cap etzar, fortuna o força de cap mena, pertorbar amb sa - ineptia l'ordre de la cosa pública.

"Glosant l'excel·lència espiritualista de l'ideal patriòtic, digué que - Catalunya és un país on aquest socialisme espiritualista armònic pot -- triomfar assenyaladament. La nostra terra no ha produït grans figures -

d'aquestes que s'imposen i fan triomfar l'ànima nacional per tota la humanitat; però es la terra per excel·lència del bon sentit; el poble té aquí un llúc espiritual que li dóna una superioritat damunt dels altres pobles. Així, amb tot i no haver engendrat genis de fama universal, el segle X, el segle de ferro, de la màxima ignorància i barbarie de l'Edat Mitja, fou per nostra terra una època de dignitat i on es mantingué dins Europa el més alt nivell de cultura. No és mare Catalunya de cap jurisconsult famós, d'un Kant, per exemple, però és una terra on els pagesos tenen infiltrat el dret romà a la sang; no és mare de cap Mozart ni --- Beethoven, però el poble té aquí una cultura musical prou intensa i profunda per haver fet nèixer de son sí els Chors d'En Clavé i l'Orfeó Català; no ha nascut aquí cap Santa Teresa, però el tipu de la dóna catalana: noia feïnera i seriosa, mare abnegada, esposa austera i fidelíssima, no es troba en lloc del món.

"L'estament dels dependents de comerç és potser aquell que millors garanties ofereix per a la realització del socialisme espiritualista. Més amunt, domina l'egoisme materialista. Més avall, les dureses d'una vida feta violenta per l'esquifit sensualisme de les doctrines revolucionaries.

"L'existència en nostre poble de tanta gent que renega, malparla, maltracta als animals, destrueix els nius dels ocells, és senyal de que -- malgrat l'admirable fonament de nostra raça, l'oblit de l'espiritualisme és causa d'endarreriment moral i d'un lamentable exclusivisme de la violència en la mentalitat. Molta gent de nostra terra és inepta encara per a comprendre el socialisme armònic.

"Dins la classe mateixa dels dependents s'ha de treballar força encara -- en sentit d'armonia. Diguïnt-ho sinó les maneres inconsiderables i el -- llenguatge groller d'alguns dependents envers els aprenents, i el tracte poc decorós de molts joves del comerç envers les dones, com es veu desgraciadament en molts llocs de divertiment públic. La manca de respecte als menors i a les dones és un senyal d'embrutiment individual, i ademés significa una manca de respecte propi i manca de respecte a la dignitat de l'estament, per quant els aprenents i les pobres noies objecte d'un -- tracte incorrecte, perteneixen a la classe mercantil.

"Don Quixot va caure de cavall, perquè el cavall no menjava. Hem de fer menjar el cavall, però no per al luxe de tenir una bestia grassa i poli-

da, sinó per a que el Don Quixot que tots hem de portar a dins, pugui ca valcar en el camí dels ideals.

"No ens ha de moure la fama, sinó la glòria. Fama, vol dir ésser anone-- nat per molts; glòria, transcendir en molts. Quan la bandera del C. A. de D. del C. va ésser agredida pels radicals al tornar de la col·locació de la primera pedra d'En Pi i Margall, es pogué veure quan gran era la dife-- rencia entre fama glòria. L'acte aquell era l'apotecssi de la fama d'un home, però el fet de l'agressió dels lerrouxistes contra els catalanis-- tes, donat l'esperit i pensament federal i autonomista d'En Pi i Margall, demostrava que la doctrina del mestre no havia transcendit, no havia pas influït gaire en la massa que venia d'homenatjar-lo. La fama del gran pa-- trici resultava allí ésser molta, i la glòria molt poca.

"Seguidament prengué comiat el doctor Font dels dependents i de la pa-- tria catalana, car dintre breu temps se'n ha d'anar a Murcia, a exercir la seva missió docent. El conferenciant, que començà amb una noble fami-- liaritat dient ésser fill d'un dependent de comerç i d'una planxadora - del barri de Santa Mònica i estar entre dependents com entre germans, es despedí dient que estaria satisfet d'ell mateix si quan tornés a Catalu-- nya, tardés el temps que tardés, pogués amb la mateixa franquesa i fami-- liaritat d'avui parlar amb els dependents com entre companys de tota la vida.

"El qui es veu ara en el cas de ressenyar, de memòria, la conferència - del doctor Font, lamenta la seva imprevisió de no haver prèns notes, i no tenir la traça que seria necessària per a reproduir les idees del senyor conferenciant amb la intensa eficàcia persuasiva amb que foren predica-- des. Consignarà solament, en homenatge a la justícia, la impressió pro-- funda que deixà en l'auditori el parlament.

"P. M.

"Exalumne"

("Butlletí Escolar de les Escoles Mercantils Catalanes", 1 d'abril de 1916, p. 27-30)

"I

"Ningú que pretengui preocupar-se de la ciència denominada Economia, - pot prescindir en la continua recerca dels mitjans necessaris per a formar-se un conjunt de dades per a l'estudi de l'evolució econòmica, de cap d'aquells personatges que en el transcurs del temps han passat per la terra i hi han deixat una influència, circumstancial o definitiva, - en la feigó d'ésser de la col·lectivitat humana. Des de Plató fins a nostres dies, la continua investigació de la pensa de l'home no ha parat ni un sol moment de donar solucions per a la continua transformació de l'activitat col·lectiva, en una més nova modalitat que ha sigut sempre considerada com definitiva i prou bona; per a resoldre l'intrínsec problema de l'aconseguiment de la felicitat dels homes.

"Des de que Plató concebí la constitució de la societat d'una feigó -- ideal, abstracte, que continuament ha vingut apareixent noves escoles, noves tendències, que en tot temps han tingut els llurs partidaris, -- fins que els principis realistes s'han anat imposant i han traspassat a la Historia, aquelles tendències inestables que no tenien altre fonament, que una perturbació intel·lectual dels homes de l'època en que foren proclamades. Mai una tendència quimèrica ha persistit per molt temps a la col·lectivitat. Escoles hi ha hagut que a pesar d'ésser considerades quimèriques, han persistit per molt temps, i fins han traspassat -- una influència remarcable a generacions posteriors; i això ha sigut perquè en el llur fonament, malgrat que equivocades en l'exposició, tenien un quelcom de realitat.

"Alts i baixos, afirmacions i negacions, contradiccions, de tot hi ha en el magne procés de l'economia. Les diferents escoles econòmiques han anat sempre a remolc de les escoles polítiques imperants; diguem, però, que les idees polítiques tenen gairebé sempre per fonament principis econòmics, i per això moltes vegades aquests han precedit a tota escola política en ells fonamentada. Natural és aquesta analogia entre l'Economia i la Política, perquè tota proclamació d'un principi de renovació econòmica agermanada tot seguit a un contingent de ciutadans entusiasmats que lluiten per a la implantació d'aquell nou principi, està clar,

contra els partidaris sostenidors de la fórmula clàssica, i esdevé llavors, immediatament, la formació de la tendència política a base d'aquell principi econòmic, o bé la implantació d'aquest a una tendència política ja existent perfectament i mutuament adaptables.

"Es així com els principis polítics i els econòmics en una actuació comuna, han avengut a través de la història enserrant velles modalitats, creant-ne de noves, adaptant-se sempre, però, a les exigències creades pels mateixos principis promulgats, ja que les noves doctrines avivant cada dia més la sensibilitat humana, han desenvolupat a l'home necessitats materials i una ansia de satisfacció moral imponderable. Poc a poc hem vist transformar la feigó de viure dels pobles; una renovació profunda s'ha produït en totes les valors humanes i, a pesar de la persistència contínua d'hàbituts ancestrals, les noves modalitats creades de la Biologia s'han obert pas, s'han desenvolupat i han transformat radicalment la feigó d'ésser de la col·lectivitat humana. Moltes vegades les illustracions dels economistes, aparentment no tenen altra valú que la que pugui concedir-se a les idees no aixides encara del laboratori; però la política, que és la realitat més viva, que més en contacte està amb els batecs del cor del poble, arreblega insinuacions, accepta principis, i esdevé, immediatament, qüestió de sanció pública, ja que en el seu començ no era més que un clam aïllat o tot el més un projecte per la futuritat.

"II

"Un quart de segle feia totjust que el famós economista escocès Adam -- Smith havia desaparegut del món dels vius, que a Trier naixia el gran revolucionari Carles Marx. Les doctrines que Smith propogava, havien infondit abastament i una grossa influència deixaren sentir a Anglaterra, doctrines que es propagaren i influïren, també, arreu del món. L'escola de Smith havia sigut rebuda amb gran consideració; d'ell se n'ha dit el ver creador de la Ciència econòmica, i era amb aquest ambient que Carles Marx iniciava els seus estudis d'Economia.

"La famosa doctrina propagada pel celebrat escocès, havia conquerit moltes consciències; la classe productora, seguint les seves orientacions, havia començat una renovació en la seva concepció de la producció de les riqueses, acceptant pràcticament, però només, aquells principis que en donar una nova modalitat a la concepció de l'Economia, podien portar

hi una transformació que beneficiés l'explotació immediata de les indústries i del comerç. L'època aquella era d'una renovació en les indústries, a la que seguia una major amplitud en l'actuació mercantil; la manca de facilitat per a la obtenció ràpida dels diversos mitjans necessaris, produïa molt sovint greus crisis de costosa solució, que pertorbaven tristíssimes portaven al sí de les masses populars. Aitrament, però, l'evolució feia se via i les indústries i el comerç es desenvolupaven esplèndidament.

"Una concepció quasi única era la predominant a les col·lectivitats humanes, respecte la solució dels problemes del capital; l'home concebia a la riquesa individual com el triomf d'un torneig sense cap mena de regla, del que n'exia victoriós el més destre i el menys escrupulós. Ningú podia ni volia concebre la possibilitat de la intervenció d'un tercer que regulés l'explotació de la força humana per a accelerar l'acumulació ràpida de les immenses riqueses. La moral no era pas una virtut - que tingués molts partidaris en el terreny de la pràctica; masses, potser, n'ha tingut, en tot temps, en la teoria; la concepció filosòfica - en tot temps prou ha estat basada en la moral, però difícilment jamai - els homes han sapigut adaptar les llurs accions a un principi moral, pensant en la germanor i en la confraternitat humanes.

"Carles Marx estudià la immensitat de teoria en que els homes dels XVIII segles passats, havien fonamentat l'Economia; conxedor concient de les més diverses tendències fins aleshores promulgades, es convencé tot seguit que sols l'egoisme havia guiat a la pensa humana, i al 1847, -- junt amb Frederic Engels, publicà el 'Manifest comunista', principi de la teoria marxista, obra eminentment revolucionaria, en la que entre altres punts hi era defensada l'expropiació de la propietat territorial i l'empleu de la renda de la terra per a atendre les despeses de l'Estat; l'impost ràpidament progressiu; l'abolició del dret d'herència; la centralització del crèdit mitjançant un Banc nacional de l'Estat que treballi amb diner propi i que tingui el monopoli exclusiu; igualtat entre els homes en el referent a la obligació de treballar; formació d'exèrcits industrials, principalment per l'agricultura; associació de les explotacions industrials i agrícoles; educació gratuïta i pública per a tots els infants; supressió condicional del treball dels infants en les fàbriques; unitat de l'educació amb la producció material, etc.

"La proclamació d'aquesta nova doctrina que tenia més l'apariència de -

programa d'un partit polític que no el fonament d'una nova escola econòmica, siqué rebuda amb gran hostilitat per les classes poderoses i, inversament, salutà a l'obrer en la seva acció reivindicadora que aleshores es trobava fortament cohibida per les lleis imperants. És precisament el Manifest comunista el punt d'aparència l'escola marxista que pocs anys més tard havia de prendre forma definitiva amb l'aparició d''El Capital'. La societat es trobava aleshores curulla de prejudicis, el statu quo imperant era una contraposició tant ferma a la teoria que Marx proclamava, que no podia ésser rebuda d'altra feigó que amb un esparverament general. L'obrer feia els possibles per a lliurar-se de la situació denigrant a que se l'obligava a viure; Marx defensava per a ell la igualtat absoluta dament la terra; la defensa era fonamentada científicament; ell criticava al proletari, tot mostrant-li la propia miseria, que sols podia redimir-se'n mitjançant la unió de tots els proletaris de tot el món per a contrarrestar la força poderosa del capital. Què té, doncs, d'estrany que el marxisme, el socialisme marxista, s'escampés per Europa com una nuvolada de foc?

"III

"A l'any 1867 aparegué a Harburg el primer volum d''El Capital', la obra capdal i definitiva de Carles Marx. Després de sa mort, al 1894, aparegueren el volum segon i tercer, editats pel seu amic Engels, comentador i entusiasta propagador de les teories del famós socialista alemany.

"L'aparició d'El Capital, complement de la tendència iniciada en el Manifest comunista co-redactat per Marx, indicà una transformació forçosa en els principis en que fins allavors s'havia fonamentat, en absolut, la ciencia de l'Economia. L'egoisme individual protegit per les lleis; la formació dels grans centres de producció industrial amb l'aveng ràpid i continuat de la maquinaria, amb la despoblació forçosa dels districtes agrícolcs consegüentment, havien portat al poble obrer a una miseria tan espantosa, que la menor guspira era prou per a fer esclatar el gros incendi entre la classe treballadora. Fins llavors els economistes havien enfondit en la Ciencia proclamant noves fòrmules que no solucionaven per a res la situació tristíssima del poble; es donaven solucions que sols tenien l'eficacia d'afavorir el màxim de producció de la riquesa en perjudici sempre dels seus productors. La fòrmula producció

de la riquesa justificava tota mena d'acció, i el factor treball era considerat com a una cosa sense valor i més que l'exercici voluntari d'una funció, la vagança era considerada il·legal.

"Marx venia a donar una definició oposada a la imperant, respecte de la producció de la riquesa; com Proudhon, el pare de l'anarquisme, ell -- afirmava que el valor de les coses està representat pel treball empleat en la llur producció. Fixent-nos un xic en la definició encueixa en que Marx deixa entreveure el coreng de l'acumulació capitalística, pot comprendre's ja ço que ell considera riquesa, que no és més que la plus-valúa que al valor intrínsec de les coses s'aplica un cop han sigut laborades.

"El nervi de la obra de Carles Marx està, precisament, en la definició que ell fa de la valor i de la riquesa. Ell la valor la defineix com a una necessitat; una cosa ens és més o menys necessaria, té una major o menor valor; el valor de les coses està en relació amb la necessitat -- que elles ens satisfan, o bé amb l'adquisició d'altres coses que ens satisfan necessitats imprescindibles. El pa, l'aigua, la llum, ens són necessitats de les que no podem prescindir, elles però, estàn regulades -- en la llur valor, per l'esforç que cal per a produir-les.

"La plus-valúa, segons Marx, no's troba scís en l'augment de valor que s'aplica a les coses produïdes un cop es llencen a la permuta. Aqueixa faigó de la producció o acumulació capitalística, és de tothom regoneguda; però hi ha l'existència d'una altra font emenedora de la plus-valúa que és el cavall de batalla de la teoria marxista i una de les definicions més discutides i combatudes del pensament de Marx. Partint de la seva afirmació de que un objecte no adquireix valor fins i quan en ell no s'hi ha acumulat una certa suma de treball humà, en l'excés d'aquest mateix treball s'hi troba la font principalíssima d'on dimana l'acumulació capitalística. Mancat l'obrer dels mitjans necessaris per a explotar la força de treball que ell representa i conté, ofereix al mercat -- el seu treball que el capitalista compra. Ara bé, diu Marx, la força de treball produeix una mercaderia, en una jornada, que el mercat avalora d'una faigó determinada; si a la cosa produïda se li regoneix la valor de quatre l'obrer que l'ha fabricada sols n'ha rebut dos, aqueixa diferencia efectiva representa un excés de treball aplicat en favor del patró i que Marx considera com el punt onrau la injusticia de l'economia política. El patró dona a l'obrer una retribució que tenint en compte --

la valor regoneguda a la cosa produïda, queda compensada amb la meitat d'hores aplicades en la seva producció; i són, aquestes hores d'excés - de treball, la plus-valúe l'existència única de la qual Marx regoneix, la creadora del capital que el seu major empleu, capital variable, produeix major capital constant.

"Materialista Marx, analitza l'evolució de la vida dels pobles i acceptant l'estat de coses natural quan els primers temps de l'existència humana, preveu una futura normalitat després que la propietat privada haurà desaparegut per a ésser les riqueses de la terra de la propietat comú. L'existència actual de l'exèrcit industrial de reserva, acumulat - pel ràpid progrés de la maquinària que cada dia descongestiona les fàbriques de bragas que resten en la passivitat i que és causa de la depreciació del treball i de l'augment de l'acumulació capitalística, imponent-se amb el temps l'evolució biològica, aquestes injustícies no hi seràn pas perquè retornada la humanitat a la via natural de la que se la n'ha allunyada, la valor serà mesurada justament, l'acumulació de riqueses no serà possible i consegüentment desapareixerà el capital. -- Aqueixa paradoxica funció de la societat, fa que a mesura que augmenta el nombre dels pobres, disminueix el dels acumuladors de la riquesa, ço que fa que la vida dels pobles estè en les mans d'una petita minoria - que cap participació directa té o ha tingut en la producció de les riqueses. D'aquest estat de coses dedueix Marx, que aquesta acció negativa, contraposada, dels dos elements que formen la societat, naturalment ens portarà a una lluita terrible que acabarà amb l'apoderar-se el poble del govern de l'Estat i de la producció de les grans indústries, en un règim comunista.

"Pocs homes com Marx han sigut tan discutits com ell ho ha estat. La seva doctrina, que ha portat una grosse influència en l'economia política moderna i més encara a l'acció de les masses populars, continúa essent objecte d'estudi de tota mena d'economistes. Una revisió marxista s'ha vingut fent d'una colla d'anys, a mesura que l'aveng de les ciències - s'ha oposat a determinats punts del sistema que han restat fortament - controvertits; però en l'essència el marxisme sempre ha restat. Combatut o no, partidaris o contraris de la teoria de Marx, ningú ha deixat de regoneixer-li una mentalitat notabilíssima i uns coneixements en la matèria com pocs economistes han posseït. Seguint les dades cronològiques de la Història, hi trobem a un nombre important d'economistes que

han format escola i que en una època determinada han portat una influència a la humanitat; però cap com Smith i principalment com Marx -principis oposats- han influenciat més directament la col.lectivitat."

Francesc Rosell, soci del CACCI.

("Renaixement", 4 de maig de 1913)

LES ESQUERRES

"Hi ha hagut i preemina, encara, en el nostre poble, una concepció equivocada del què deu ésser una esquerra. Cada vegada que el problema de les esquerres s'ha plantejat, la generalitat no s'ha sapigut sostreure de la tradicional concepció de la política esquerrana, sense parar gaire esment en l'evolució dels temps que cada dia engendra nous principis emanats de la nova concepció de la vida, que les seves exigències fa suggerir.

"Volguer reconèixer, avui, una efectivitat a les valors d'un dia; obstinar-se a concedir bel·ligerència a lesents que no tenen altre 'valor' i defecte que l'ésser històrics; pretendre respectar tradicions que es defensen amb veu alta, és, senzillament, volguer el fracàs de les coses noves, ja que són bastides davant de focaments corcats, i són sostingudes i defensades per gent que, per la seva tradició, no poden ésser més que elements dissolvents, valors negatives d'el partit polític que ha tingut el desafortunat d'acceptar-los en el seu si.

(.....)

"Unir elements dispersos és un gros perill per a la pròpia unió, quan a l'afirmar els principis constitutius no es fa amb una absoluta intransigència. Si bé es diu que transigir és governar, les més de les vegades porta el fracàs la transigència. Acceptar atenuants a la ideologia que és l'ànima d'un partit polític, és condemnar-lo a un requitisme etern, a un no ésser, a una mort tan prematura com elevada. És impossibilitar immediatament l'acció perquè ja hi manca la voluntat, i, per tant, no hi ha eficàcia; i un partit sense eficàcia no té dret a existir i si no sab morir honorosament se l'ha de matar.

"Les col·lectivitats es formen per a influir en la vida del poble per a determinar-hi les modificacions necessàries que han de conduir-lo cap a un major benestar, cap a l'anhelada justícia (.....).

"Pretendre, per altra part, donar consistència a una actuació d'esquerra sense tenir en compte la constitució present de la col·lectivitat humana, és enganyar al poble. La societat té dos elements constitutius: les classes burgeses i les classes populars; volguer fer una esquerra sense acceptar per endavant aquesta classificació única, és caure en el defecte

te de crear una esquerra que sols es diferencia de la dreta, pel nom i per quatre lirismes vermells tan ridículs com passats de moda. La forma republicana considerada en abstracte, és tan negativa com la forma monàrquica; per a que la República siga una efectivitat que determini un benestar al poble, ha de tenir per base el problema social; una República que no s'obliga a resoldre, si és que ja no va en camí de la solució, les qüestions socials; que no accepti integralment les aspiracions socialistes imprescindibles, avui, a tot partit esquerrista, és una República burgesa, negativa, que d'esquerra només en tindrà el nom, però jamais aquella efectivitat que és la característica dels agrupament esquerrans de la moderna política.

"És potser, en aquest punt on rau el fracàs de les esquerres. Es concep-túa una esquerra anticlerical, amb certes llibertats polítiques i socials, que de fet no soluciona tota aquella sèrie de problemes que sols poden resoldre les esquerres. Hi ha gent que per tradició són esquerranes, integren sempre partits d'esquerra, als que hi voldrien veure predominar la denominació de classe mitja; és aquest el tipus predominant de l'home republicà a Catalunya, que no té res d'avangat, que és absolutament de dreta, a pesar de les protestes de lliberal, d'home influït per les corrents modernes. I quantes contradiccions hem vist en homes pertanyents al nacionalisme republicà i al nacionalisme socialista de Catalunya!

"Les esquerres moderades que són sinó filloles de la dreta, és a dir, dretes vergonyants? Si precisament el fracàs de les esquerres a Catalunya no ha tingut altra causa que la manca de consistència en les llurs ideologies, ja que no actuaven com a esquerres, sinó com a dretes disfregades amb ropatge vermell. S'han volgut aprofitar desferres històriques molt respectables per l'edat, però que són un lastre tan feixuc com inadaptable als corrents de la política moderna; i, en el cas particular del nacionalisme republicà, han sigut un mitjà excel·lent per al seu fracàs ja que al concebre l'Estat-República no pensaven amb Catalunya.

"Això és conseqüència lògica del equivocat concepte que de la política es té; tot el que no sigui sinceritat, noblesa, austeritat, és política degenerada. (...) l'home d'esquerra que es deixa temptar per l'egoisme, sacrifica les seves conviccions (...). I és això, passa aquest fet, per la manca de consistència ideològica suara retrata, que fa que l'home que's troba en aquest cas, al veure debilitar-se, per les causes que si-

en, les esquerrès, no té la virtut de conservar la puresa dels seus principis sinó que, per contradictori que sia, ofereix els seus serveis al primer que passa i que millor ho paga.

"Es possible fer una esquerra pura i essencialment nacionalista, però veritablement esquerrana a Catalunya?"

"Si els rebels de justícia, que són la característica dels homes rebuts per les corrents modernes, saben jurar-se, el desitjat nucli esquerrà del nacionalisme de Catalunya serà creat. Hi ha una grossa ansia i unitat de punts de convergència entre uns homes que, de sempre, vénen fent els possibles per a que l'esperit liberal del nostre poble no sia ofegat per l'acció avassalladora de la Lliga, mal denominada crata catalana. Farà aqueixes ansies que amb un xic de bona voluntat poden convertir-se en una esplendorosa realitat; aqueixos desitjos que són l'expressió de l'existència d'un contingut espiritual nacionalista que és impulsat per la visió difosa de la situació present de la humanitat i de les rutes que aquesta, continuant el procés biològic, anirà seguint, porten el convenciment de que sols és possible l'existència d'una esquerra revolucionària, complexivament considerada.

"Les esquerreres que, fins avui, han volgut dirigir a l'opinió liberal de Catalunya, no han aportat la més petita renovació al contingut ideològic del nostre poble. Hi ha hagut, a més, manca de personalitat a les nostres esquerreres; han sigut esquerreres que han marxat a remolc de les esquerreres espanyoles, i que el fracàs formidable de aquestes, ha seguit el fracàs d'aquelles. Han sigut esquerreres de Catalunya amb premsa castellana i amb propagandes 'provincianes', i amb homes d'una tan feble consistència política, que al menor incident, al més petit fracàs del partit, han anat a engròixir les fileres dels partits monàrquics de l'Estat espanyol. (...)"

F. Rosell, soci del CADCI.

("El Poble Català", 24 d'agost de 1915)

ELS JORNALS I LES SUBSISTÈNCIES

"Heu's-acuf un tema interessentíssim, que tenem no tractar prou bé. No sobren materials i ens manca molt de temps per a estudiar i exposar ben encertadament i amb els detalls necessaris ço que és podria i deuria - dir sobre'ls jornals i les subsistències, especialment fent comparaci-- ons entre l'ahir i l'avui. Procurarem fer tot el que's pugui, demanant, per endavant, que'ls llegidors ens perdonin si la nostra tasca no'ls - plau prou.

"Hem dit que no sobren materials, o sigui estadístiques, i això es veri-- tat, més que més per què les que havem pogut veure tenen errors grandis-- sims. Caldria fer un treball pacient de mesos i potser d'anys, per a re-- fer en els seus justos mitjans l'història dels salaris de la nostra clas-- se obrera. I caldria fer-la, arribant al menys de mitjans de la centu-- ria darrera. Aleshores es veuria clarament que la situació de l'obrer - ha empitjorat en lloc de millorar en quan als jornals, comparats amb - els preus de les subsistències.

"Es un fet innegable que arreu d'Europa creix el malestar e consecuen-- cia de la pujada dels preus, però en cap dels pobles civilitzats pren el problema una tant tanta virulència com a l'Estat espanyol. La vida, ja que no cara, es fa quasi impossible, sobre tot en els països que for-- men part d'Estats com l'espanyol, que tenen el règim monetari a plata. Des de 1895, però particularment de 1900 cap aquí, els preus dels arti-- cles agrícoles i en general tots els de menjar, s'han encarit sense pa-- rar. Però mentre arreu d'Europa els salaris són més alts i han anat pu-- jant proporcionalment, aquí han restat estacionats en sa major part. - Ademés, el perfeccionament de l'agricultura ha pogut, en alguns llocs, atenuar la desproporció entre l'una cosa i l'altra. Per exemple: abans de la guerra, a París es menjava més barato que a Barcelona. I qui diu a París podria dir altres grans poblacions europees.

"Sense anar tan lluny i no més arribant-nos a 1880, ens trobem que'ls - jornals que regien en alguns pobles o Estats, eren així:

OFICIS	<u>Espanya</u>	<u>Alemanya</u>	<u>Anglaterra</u>	<u>N. Amèrica</u>
	Pessetes	Pessetes	Pessetes	Pessetes
Pagesos . .	1'50 a 2	1'50 a 2	4 a 7'50	10 a 12'50

Minaires....	2'50 a 4	8 a 12'50	12'50 a 17'50	17 a 20
Metalúrgics.	3 a 5	2'50 a 7'50	6'50 a 7'50	12'50 a 17
Teixidors...	2'50 a 4'50	1'50 a 4	5 a 10	7'50 a 10
Paletes	2 a 3'50	2'50 a 5	6'50 a 7	25 a -
Fusters.....	2'50 a 3'50	2'50 a 5	6'50 a 7'50	20 a 25
Forners de coure pa....	2'50 a 3	2'50 a 3	3'50 a 4	10 a 12'25

"La desproporció entre Espanya i Anglaterra és, com pot veure's, molt apreciable; ho és més amb Nord-Amèrica. Entre Alemanya i Espanya no ho és gaire, però mentre a Germania l'augment ha sigut molt pronunciad, en cas d'Espanya i Catalunya no ho ha estat tant de bon trog. No cal pas fer notar la diferència amb Nord-Amèrica. I aquesta desproporció ens du a dir algunes paraules sobre salaris crescuts. Potser una de les causes que motivaren l'augment dels jornals a Nord-Amèrica sigué la guerra de vint anys i la depreciació que sofriren els bitllets i la moneda de plata, el qual obligà els industrials a donar salaris més crescuts per a fer possible la vida als obrers. Més al retornar la normalitat volgueren els patrons tornar les coses a l'estat d'abans, al que se resistiren, amb èxit, els treballadors. Els productors patrons cregueren que allò era la seva ruïna; més molt aviat caigueren del seu error, i diríem que una de les causes de la prosperitat dels Estats Units d'Amèrica del Nord se deu als jornals crescuts, que presuposen una major rotació de capital en el consum. No sé qui ha dit que la misèria només engendra misèria, més crec que això és un gran axioma.

"Es un fet indiscutible que els jornals dels nostres obrers són inferiors als de la majoria dels països civilitzats. Si en 1880 estaven alguns al nivell dels alemanys, ara estan molt per dessota, encara que alguns hagin tingut alguna pujada.

"Més hi ha altres causes que contribueixen a fer molt una altra situació de l'obrer nostre i l'anglès, l'alemany, el francès, el nord-americà, el suïç, etc. El cooperativisme, en ses múltiples formes i aspectes, ha fet un bé immens als obrers que l'han vist implantat abundantment en els respectius països. Des de que Robert Owen, en el primer terç del segle passat, va conrear la cooperació com a mitjà de transformació social i els vintivuit teixidors de Rochdale obriren la seva modesta cooperativa, no han transcorregut més que 68 anys, i ja Anglaterra té 1,581

cooperatives amb 2.805,548 associats. En 48 anys, és a dir, de 1862 a 1909, ambdós inclusivament, vengueren les cooperatives angleses per valor de 6,723.500,475 pessetes, i tingueren beneficis per valor de ----- - 4,944.417,475 pessetes. Amb tals beneficis s'han pogut fundar i sostenir cinquanta periòdics que vigilen sempre pel consumidor. El gran nombre de cooperatives han sigut el control dels preus de les subsistències, i els quensys han anat a parar al poder dels consumidors, ja en forma de beneficis col·lectius, ja directament en repartiments de mestresls o anuals.

"Al nostre obrer, per a manca-li quasi tot, li mancava aquesta eina de treball, lliberació i control del cooperativisme, però ara està ja definitivament encarrilat en aquest sentit. Certament la cooperació no és cosa d'avui a Barcelona, tota vegada que ja cap al 1882 sabem d'alguna cooperativa, però no havia mai tingut el valor definitiu que té avui. - Hi ha actualment, a la nostra ciutat, 24 cooperatives, unes de consum - (les més), altres de consum i producció i algunes de producció solament. La barriada que'n té més és Sant Martí-Poble Nou, amb 16; i la que - menys, Sant Andreu, amb dues. Amb tot, encara que el nombre de cooperatives no és petit, el nombre de cooperatistes no és molt gran.

"Tenim, doncs, que el nostre obrer cobra jornals més baixos que els de la majoria dels països civilitzats i que per moltes raons no solament - han augmentat com arreu les subsistències, sinó que l'augment ha sigut més pronunciat, conseqüència de l'endarreriment agrícola d'Iberia, de - l'impost de consums i del sistema o règim monetari plata.

"La minva de salaris - Salaris augmentats

"Dues són les indústries que han ocupat fins avui major nombre d'obrers a Barcelona: la textil i la de pintats. I les duques, ho diem sense cap vacil·lació, han vist minvar els guanys. No vint, sinó vinticinc anys - endarrera, un bon urdidor o urdidora guanyava, com a terme mig, de 32 a 35 pessetes; un bon teixidor o teixidora, de 28 a 32. Avui el terme mig més enlairat és: urdidor o urdidora, de 24 a 28 pessetes; teixidora -- (els teixidors els han anat eliminant de tot arreu, puix la dona és més feble i a propòsit per a deixarse atropellar més fàcilment), de 18 a 23 pessetes, tot semanalment. Un contramestre no guanyava menys de set duros, avui són molts que no més en guanyen cinc.

"Fa uns vint anys que'ls pintadors de màquina cobraven vuit, deu i dot-

ze duros setmanals. Avui són comptats els que guanyen vuit duros i molts que'n guanyen cinc i mig i sis.

"Una cosa semblant ha succeït amb els filats, una de les branques de l'indústria tèxtil: els filadors no guanyen el que guanyaven dos decenni-
nis passats.

"I suposo, si us sembla, i veureu que els obrers d'aquestes indústries són a Barcelona molts milers, molts, 50 o 60,000; sense exagerar.

"Al costat d'aquests hi ha els que han tingut augments en el jornal. Però ja veureu els augments. En molts oficis no passen d'una pesseta per dia de treball, i en alguns no hi arriben de bon troc. En canvi, resta com una vergonya, com un Inri clavet al front de la societat burgesa, - la minva de salaris en els oficis o indústries de que parlàvem, i resta, ademés, el que no té un nom apropiat per a donar-li. L'explo-
tació de la dona, duta ja al darrer grau per la competència ruïnosa i sense entranyes que se li fa des de les comunitats i asils religiosos.

"Una cusidora de roba blanca, una brodadora, se defensava no fa molts anys sòus de 2'50 i 3 pessetes. Avui ha d'estar tot el dia damunt la màquina o el teler per arribar a 1 o 1'50 pessetes diàries.

"Els salaris en 1895 i 1915

"Com a terme mig, hem pres el de vint anys per a fer aquest estat comparatiu de jornals, perquè d'allí comença ja l'encariment de les sub-
sistències. No podrà ésser tot l'extens que nosaltres voldríem aquest estat, per la manca de temps i materials de que parlàvem. Procurarem, amb tot, que sigui el més perfecte i extens possible, incluint-hi el major nombre d'indústries i oficis.

"Volem dir, abans, que procurarem donar la nota justa, per tal que ningú pugui titllar-nos de parcials, pecat en el qual no voldríem caure mai, amb tot i el nostre gran amor als que treballen. Segons les nostres investigacions, els jornals en 1895 i 1915 eren, poc més o menys, tal com detallem en el gràfic de la plana següent.

"Setze són els oficis i indústries que resten anotades, i dels setze, només 4 han tingut un augment de sòu que pugui considerar-se una mica important; en alguns l'augment és insignificant; en altres està si fa o no fa al mateix nivell i en alguns, quasi la meitat, ha baixat en lloc de pujar. Per quines causes, tot això? No ho sabem, ni ho volem -

saber. El fet és aquest i la veritat descarnada dels números diu més -
que totes les argumentacions i sofismes que'ns puguin oposar.

Oficis o Industries	1895 terme mig	1915 terme mig	Diferencia
	Fts.	Fts.	Fts.
Paletes, jornal per dia de treball	4'25	5'-	0'75 +
Fusters, jornal diari....	4'-	4'75	0'75 +
Boters, setmana.....	30'-	30'-	0'00 =
Cerrallers (forjadors), jornal diari.....	9'-	6'-	3' -
Cerrallers (mecànics) jog nal diari.....	6'-	4'50	1'50 -
Fundidors en ferro, jor-- nal diari.....	5'-	4'50	0'50 -
Fundidors en bronze, jor-- nal diari.....	4'75	4'75	0'00 =
Lampistes, jornal diari..	5'-	4'50	0'50 -
Teixits (contramestres), setmana.....	33'-	30'-	3' -
Teixits (urdid. i teixid.)	26'-	22'-	4' -
Estampats (pintadors a - màquina), setmana.....	50'-	35'-	15, -
Estampats (demés obrers) setmana.....	22'-	24'-	2' +
Aprestadors-cilindrires.	24'-	26'-	2' +
Filats (filadors), setma- na.....	30'-	28'-	2' -
Filats (cardes, batans, - metxeres, manuals).....	22'-	20'-	2' -
Pellaires, setmana.....	21'-	25'-	4' +
Carreters, jornal per dia de treball.....	3'50	4'20	0'70 +
Fintors decoradors, jor-- nal diari.....	4'25	4'75	0'50 +
Peons de brigades, jornal per dia de treball.....	2'25	2'75	0'50 +

"Es segur, i també ho sabem, que altres oficis guanyin avui jornals i setmanals majors que no guanyaven en 1895. No ho neguem, però si que s'ha de fer constar que els augments no són superiors als dels oficis que ven en l'estat que precedeix. Però també podem assegurar que hi ha alguns altres oficis o treballs que'l preu de la mà d'obra en lloc de pujar ha baixat. Citàvem en altre lloc, com exemple, a les cusidores de roba blanca i brodadores. Podeu estar segurs que no són elles soles i que entre els centenars d'ocupacions que la vida moderna aplega en les grans ciutats trobarien més d'una dotzena d'oficis o indústries que no guanyaven en aquella data.

"Les subsistències en 1895 i en 1915"

"S'ha dit repetidament que els preus dels queviures han pujat desmesuradament. Els números que precedeixen a aquestes línies ens ho diuen. -- Tant els que's refereixen a 1895, com els de 1915, són de preus que regien als mercats de la nostra ciutat. Una aclaració preventiva: en 1914, abans de la guerra, els preus eren, si fa o no fa, els mateixos d'avui.

"Els preus de les subsistències, comparats els anys 1895 i 1915, són producte de dades oficials, però respecte'ls de 1915 hem tingut la precaució de comprovar-los i no hi ha cap mena d'exageració. Si de cas hi és, serà tan petita que ha escapat a la nostra mirada. Com els llegidors podran veure, de 29 articles que anotem, els de consum més corrent entre la classe treballadora i mitjana, només un ha minvat de preu, els sigrons; un és conserva igual, les mongetes; però tots els restants han sofert pujades que oscil·len entre el 8 i el 110 per cent. El peix fresc, sobre tot, ha sofert una pujada grossíssima: classes que abans es venien a cap preu, com el barat, la sardina i el pop, avui, hi ha dies, ara, que en els mercats s'arriben a pagar a preu de carn. El mateix ha devingut amb el menudall. Articles que anys endarrera gairebé comprava ningú, avui se vénen a preus inverossímils.

"I per aquest ordre tot el demés. Aquelles coses que més consum l'obrer, totes o quasi totes han tingut un fort augment, amb tot i algunes desgravacions que no més han servit per a que uns quants agiotistes vegessin créixer els seus negocis i guanys.

Articles	1895	1915	Diferencia
	Pts.	Pts.	Pts.
Una gallina.....	6'-	7'25	1'25 +
Un pollastre.....	4'-	5'50	1'50 +
Un colomí.....	1'25	1'50	0'25 +
Un kilo de carn de bou.....	1'80	2'75	0'95 +
' ' ' ' moltó	2'-	3'-	1'- +
' ' ' cansalada	2'25	2'50	0'25 +
Una dotzena d'ous	1'40	1'80	0'40 +
Un kilo de bacalla sec	1'-	1'50	0'50 +
' ' ' sardina fresca	0'50	1'10	0'60 +
' ' ' pops	0'50	1'15	0'65 +
' ' ' burrus	0'75	1'75	1'- +
' ' ' boga	0'50	1'25	0'75 +
' ' ' barats	0'60	1'50	0'90 +
Un cervell de moltó	0'20	0'50	0'30 +
Una llengua de '	0'15	0'35	0'20 +
Un kilo de fetge de porc	1'-	2'-	1'- +
' ' ' ronyó '	1'10	2'50	1'40 +
' ' llard-blanc	2'-	2'50	0'50 +
' ' llard de la caldera ...	1'60	2'-	0'40 +
Un litre d'oli 2. ^a	1'25	1'60	0'35 +
Un kilo d'arròs	0'60	0'95	0'35 +
' ' de patates	0'15	0'25	0'10 +
' ' ' sigrons secs	1'25	1'05	0'20 =
' ' ' mongetes seques	0'50	0'75	0'15 +
' ' ' pastes per a sopa...	1'-	1'-	0'00 -
' ' ' pa de 1. ^a	0'38	0'50	0'12 +
' ' ' ' 2. ^a	0'32	0'43	0'11 +
Una arroba de carbó vegetal ...	1'60	1'90	0'30 +
Un kilo de sabó	0'25	1'-	0'15 +

"Desnivell manifest entre els guanys, els preus dels queviures i els llocuers

"Heu vist que ço que en aquestes columnes s'havia dit és una gran veritat, una veritat indiscutible: que hi ha un desnivell horrible entre la puja que han fet els queviures i la que han fet alguns salaris. En les subsistències l'augment va de un VUIT PER CENT A UN CENT DEU PER CENT i

en canvi en els salaris va de un NOU PER CENT A UN DOTZE O TRETZE PER CENT. Ferà compteu, ademés, que hi ha salaris que estàn estacionats, - que altres han baixat i que'ls lloguers de les cases han augmentat per la seva part. Es dir, per un costat les exigencies del viure creixen - desmesuradament i per l'altre els guanys són quasi iguals als de 20 i - 25 anys endarrera, quan no són més baixos.

"Per altra, part a Barcelona, com pòdeu veure, encara és possible que - hi hagi homes qual treball de 9, 10 i 11 hores sigui recompensat amb - 2'75 pessetes i 2'50, com els peons de brigades.

"En una paraula. El presupost del nostre obrer és completament impossi- ble. Perquè no n'hi ha prou amb que molts dels salaris siguin sòus de - fan, sinó que havem de pensar que, peons de brigades, paletes, carreters, pageses-jornalers i alguns altres, qual treball se realitza moltes veg- des a l'aire lliure, no poden guanyar el seu jornal per cause del mal - temps molts dies de l'any, el qual vol dir que'ls seus guanys efectius són més petits del que a primera vista sembla.

"I no volem dir més. Els materials aportats a aquest número extraordina- ri de LA NACIÓ ens donaràn amplíssima materia per anar parlant de la vi- da de l'obrer amb veritable coneixement de causa i sense que ningú pu- gui dir-nos que nosaltres i ella no tenim raó.

"Pere de Frades."

("La Nació", 2 d'octubre de 1910, p. 9 i 10)

LA MANCOMUNITAT I L'ENSENYAMENT MERCANTIL

"En una de les últimes sessions celebrades pel Consell de la Mancomunitat de Catalunya s'aprovaren unes bases per a la creació d'Escoles de Comerç en aquelles poblacions de Catalunya on es cregui oportú fer-ho.

"Hem de veure amb satisfacció que la acció cultural de la Mancomunitat - vulgui estendre's a l'ensenyament mercantil.

"De tots els ensenyaments tècnics, el comercial és, potser, l'únic que, de moment, pot emprendre la Mancomunitat, amb grans esperances que l'èxit coroni el seu esforç. En efecte; en tots els altres estudis especials - (arquitectes, enginyers, nàutica, etc.) la llei exigeix el requisit previ del títol per a l'exercici de la professió, i aquest títol solament - pot obtenir-se en les escoles especials sostingudes per l'Estat.

"No passa el mateix en els estudis de comerç; la protecció oficial que - l'Estat dispensa als alumnes sortits de les seves escoles, és migrada en extrem; solament tenen dret a ingressar en determinats empleus burocràtics, i encara, la major part de vegades, en concurrència amb joves procedents d'altres carreres. Per altra part, no hi ha enlloc, ni hi haurà mai, cap llei que obligui posseir un títol acadèmic per a dedicar-se a - l'exercici del comerç en qualsevol de les seves manifestacions.

"L'ensenyament comercial és, doncs, completament obert a la iniciativa - particular i així s'explica el gran nombre d'institucions privades que a aquesta classe d'instrucció es dediquen, però cap d'elles, per motius que no són del cas ara discutir, representa una valor important dintre de la educació mercantil del nostre poble. L'únic organisme capaç d'empendre - seriosament aquesta tasca amb caràcter general a Catalunya, és la Mancomunitat Catalana.

"Potser es dirà que, per molt que es demani, l'Estat no reconeixerà mai oficialitat als certificats d'estudis que les Escoles de la Mancomunitat expedixin. Aquesta oficialitat no es necessita per a res; la missió d'una Escola de Comerç no és la de formar aspirants a empleats burocràtics, sinó homes de negocis, de extensos coneixements mercantils i que estiguin lliures de rutines i prejudicis. Quan un jove es presenta a una casa de comerç, no se li pregunta quin títol té, sinó què és lo que sab. - En això deu consistir la virtualitat dels títols d'una Escola de Comerç;

que la possessió del seu certificat d'estudis es consideri com a sinònim de saber.

"De la forma amb que ve redactat l'acord que comentem, sembla dependre's que l'establiment de les Escoles de Comerç, és el primer pas per a la fundació de la Universitat Comercial de Barcelona. Si la Mancomunitat conseguís això, s'hauria donat un gran avanç en la cultura mercantil de la nostra terra i s'ompliria una necessitat fa temps sentida.

"Catalunya, i especialment Barcelona, per la seva activitat mercantil, necessita una Universitat Comercial que tingui per objecte, no solament donar una instrucció superior als seus alumnes, sinó fer sentir la seva influència en els costums mercantils del nostre poble. Una veritable Universitat (sigui o no comercial) no té d'ésser mai un claustre on tots els que componen la comunitat es considerin super-homes i hi vulguin ésser priors, sinó que té d'irradiar la llum i la cultura al seu entorn.

"No és ara la oportunitat de discutir plans d'estudis, ni detalls de les futures institucions d'ensenyament mercantil. Sols ens cal concretar-nos a fer constar el fet de que la seva creació sigui propera i a comentar--ho amb satisfacció.

"Una cosa és, no obstant, indubtable, segons el nostre concepte: els ensenyaments caldrà donar-los en català. Les Escoles projectades i la futura Universitat Comercial que pugui fundar-se en son dia, tenen d'ésser essencialment, fortament catalanes, per a poder tenir una existència --real i ferma.

"A aquells qui temin que d'aquesta manera, deixaran de concórrer a les Escoles els alumnes no catalans, se'ls pot contestar lo que amb frase feliç deia un amic nostre: que les Escoles de Comerç i la Universitat Comercial no tenen d'ésser fundades com centres d'atracció de forasters. Si l'ensenyament és excel.lent, el prestigi de l'Escola s'escamparà arreu i els alumnes forasters acudirán a ella, sense preocupar-se de l'idioma amb que la instrucció sigui donada.

"El fet de que la iniciativa hagi sortit de la Mancomunitat Catalana és una ferma garantia de que els nostres desigs tindran completa satisfacció.

"Narcís Torn."

("Butlletí Escolar de les Escoles Mercantils Catalanes", 1 de gener de 1917, p. 49-51)

FORMES JURÍDIQUES DE PARTICIPACIÓ DELS DEPENDENTS EN ELS BENEFICIS

"Conferència donada el dia 2 de Desembre prop-passat per don Lluís Mas--
sot i Balaguer, advocat, director del Consultori Jurídic del Centre.

"En la societat primitiva, tots els individus d'una família treballaven
per a subvenir les necessitats de la mateixa i la única remuneració del
treball de cada un, era la satisfacció de les seves necessitats amb els
productes el.laborats en comú.

"A l'augmentar aquestes necessitats, vingué la divisió del treball, i --
l'home es veçé obligat a oferir a altres la seva activitat, mitjançant -
una remuneració que rebé el nom de salari.

"El salari, tal com s'entén usualment, és una forma imperfecta i gens -
equitativa, de remuneració de treball, doncs dels dos factors, capital i
treball, que junt amb els agents naturals, intervenen en el fenòmen eco-
nòmic de la producció, s'assigna al treball una part molt petita de la -
valor del producte el.laborat.

"Les idees modernes han posat de relleu aquesta manifesta injustícia i -
d'aquí les diferents combinacions que s'han proposat per a establir -
l'armònica proporció que deu haver-hi entre la remuneració que reb el ca
pital i la que obté el treball, basades totes elles en donar al treball
una participació en els beneficis que s'obtinguin.

"Tres són aquestes formes:

"1.er Primes.

"2.^{on} Participació de beneficis propiament dita.

"3.er Accions de treball.

"I. La prima deu considerar-se com un apèndix al salari ordinari, per a
premiar la suma major de treball a la suma major d'utilitat. Poden insti
tuir-se les primes amb el propòsit d'estimular les qualitats materials -
del dependent o de l'obrer (tant per cent sobre les vendes, sobre els es
talvis de primeres matèries, prima per la millor el.laboració, etc.), o
bé les qualitats morals (puntualitat, bona conducta, etc.).

"Aquest procediment tindrà, però, l'inconvenient de presentar una difi--

cil fiscalització de la marxa administrativa del mateix, doncs els obrers o dependents no tenen cap intervenció en l'administració de la casa.

"II. En la participació de beneficis pròpiament dita, el patró reparteix entre els seus dependents una quantitat, separada del guany general.

"Aquesta participació pot adoptar les tres formes següents: col·lectiva, individual i contractual.

"En la forma col·lectiva, la quantitat que el patró separa del benefici de la casa, per a destinar-lo a la seva dependència, és entregada, no a cada dependent en particular, sinó a institucions de previsió i beneficència, fundades en favor dels dependents o dels obrers (caixes de pensions vitalícies, de segurs en cas de mort o malaltia, etc.)

"La forma individual és anàloga a l'anterior, doncs la única diferència consisteix en que les imposicions en les societats de socors o previsió, es fan a nom de cada dependent beneficiari. Perteneix a aquesta forma el cas en que el patró entregui directament a son dependent la part que li correspon, sense preocupar-se del destí ulterior que aquest pot donar a aquesta suma.

"Les dues formes anteriors, col·lectiva i individual, tenen els mateixos inconvenients; el dependent no pot intervenir en la fixació dels beneficis, i per altra part, el patró no adquireix cap compromís, doncs aquestes formes de participació no consten en cap document.

"La tercera forma, la contractual, és ja més perfecta; el patró reconeix, en el document que serveix de contracte de treball, el dret que tenen els seus obrers i dependents a participar en els beneficis de la casa, sense tenir ells obligació de concórrer a les pèrdues.

"En aquest contracte deu consignar-se clarament ço que deurà entendre's per beneficis i el tant per cent dels quals correspondrà ésser repartit entre la dependència. Respecte a aquest últim punt, en alguns països es fa figurar en la comptabilitat de la casa, un compte que porta el nom de 'capital de treball de la casa' en el que s'hi inscriu la suma que resulti de capitalitzar al 10 per cent els salaris de tots els obrers; a l'arribar el final de l'any s'assigna a aquest compte, els beneficis que proporcionalment li corresponguin.

"Qualsevol que sigui el procediment que s'hagi escollit per a fixar el total a repartir, deu estudiar-se després la forma de fer la distribució;

generalment es pren per base d'aquesta distribució, el salari, la antiguitat i la categoria de cada dependent. La forma que s'adopti deurà constar en el contracte.

"Respecte a la època que deurà fer-se efectiva la entrega dels beneficis, hi ha països (Anglaterra i Estats Units) que els obrers i dependents reben al comptat les quantitats que els hi pertocuen, segons el càlcul fet; en altres (França) es conserva per l'esdevenidor en qualsevol de les formes que la previsió ofereix (pensions, segurs, etc.), i per últim, beneficis en capital obrint a l'efecte comptes corrents amb interès, destinant aquest capital a constituir rendes vitalícies, a comprar cases per als obrers, o bé considerant aquest capital com imposat en la casa i, per tant, subjecte tant als beneficis com a les pèrdues.

"En la forma contractual, que estudiem, deu fixar-se clarament la intervenció dels dependents per a comprovar els resultats obtinguts en la repartició efectuada. Amb aquest fi s'acostuma a determinar que una comissió de dependents, elegida per ells mateixos, tindrà la missió de vigilar la forma de repartiment, però mai per a inmiscuir-se en la direcció de la casa, que solament correspon al patró. En alguns països es substitueix aquesta comissió per un àrbitre nomenat per les dues parts.

"III. Modernament una nova forma de participació en els beneficis, s'ha introduït, molt més perfecta que les anteriors, però solament aplicable a les societats anònimes: les accions de treball.

"En aquest cas es considera que el capital de la societat anònima és format per l'aportació del numerari, representat per les accions ordinàries, i per l'aportació del treball dels obrers i dependents de tota mena, representat per unes accions especials nomenades 'de treball'. Aquesta consideració respon, doncs, a la realitat del fet econòmic de la producció.

"En la escriptura de constitució es determina el nombre d'aquestes accions de treball, que seran considerades com de propietat de tots els obrers i dependents que treballin en la societat, un cert número d'anys, reconeguent-se el dret d'aquests obrers a tenir una representació proporcional en el consell d'administració.

"Cada any es distribuïran en la forma que es convingui, els beneficis corresponents al capital social representat per les accions de treball.

"El capital social representat per aquestes accions de treball, no podrà

distribuir-se entre els obrers sinó en cas de dissolució de la companyia.

"Acabà el senyor Massot la seva conferència, fent notar el considerable atàs que, respecte aquest punt, es troba en les lleis espanyoles; però de la mateixa manera que s'ha reconegut el dret a la vaga, la personalitat de les entitats obreres i altres que abans es consideraven delictes, arribarà a imposar-se la realitat i el dret del dependent i de l'obrer a participar en els beneficis serà legalment reconegut.

"La conferència del senyor Massot, tota plena de doctrina, fou escoltada amb veritable interès.

"B."

("Butlletí Escolar de les Escoles Mercantils Catalanes", 1 de gener de 1917, p. 62-64)

"En el darrer número d'aquest BUTLLETÍ ens ocupàvem, amb elogi, del projecte que tenia la Mancomunitat Catalana d'establir Escoles de Comerç, - en diferents indrets de Catalunya.

"Posteriorment ha arribat a nostres mans el report que el Consell de Pedagogia de la Diputació redactà com a presentació raonada de les Bases - que proposava per a la creació de dites Escoles. Hem llegit el report, - amb aquella cura i atenció que es dedica a les coses que ja ens són simpàtiques des del seu començament; emprò aquesta lectura detinguda i atenta ens ha suscitat una pila de dubtes que la llealtat ens obliga a exposar per l'interès que tenim en l'èxit de la obra.

"No apareix ben clar, en efecte, quin sigui el criteri que han seguit - els confeccionadors del plà. Per tant ens agradaria servir aquest article per a determinar l'esclariment necessari; i fem constar que no tenim la menor intenció d'esmenar la plana. Són algunes senzilles observacions exposades amb tot el nostre respecte.

"Caràcter de les Escoles.- Des del moment que la Mancomunitat es proposa va crear Escoles de Comerç, dos eren els únics camins que, segons la legislació actual, podia seguir per a que el seu esforç tingués eficàcia:

1.er Comprometre's amb l'Estat a consignar cada any en els pressupostos la quantitat que assenyalen les disposicions oficials vigents. En aquest cas l'Estat hauria fundat una Escola de Comerç allà on la Mancomunitat - hagués volgut; aquesta Escola hauria expedit títols oficials, però la Mancomunitat no hauria tingut cap intervenció en el nomenament dels professors, en el règim pedagògic, en el plan d'estudis, etc.; tot això dependria del Estat.

2.^{on} Crear una Escola de Comerç que depengués única i exclusivament de la Mancomunitat; aquesta nomenaria el professorat, marcaria el plan d'estudis, etc., però, com és natural, la Mancomunitat tota sola o amb l'ajuda d'altres entitats locals (Ajuntaments, etc.) suportaria totes les despeses de l'Escola i, además, els títols que s'expedissin, mai tindrien - el caràcter de reconeguts per l'Estat.

"Quin d'aquests dos camins es segueix en el projecte?

"Es evident que no s'ha adoptat el primer; però, a l'enumerar el report els fets que cal tenir en compte a l'estudiar la instauració d'Escoles de Comerç, es menciona 'el desig legítim de les diferents capitals catalanes; que les futures Escoles de Comerç estiguin en condicions de donar títols oficials que puguin ésser reconeguts per la llei espanyola', i en la primera de les Bases aprovades pel Consell Permanent es diu que 's'establiran en diferents localitats de Catalunya, Escoles de Comerç que, a la vegada que preparin elementalment en l'obtenció dels títols oficials i a la pràctica de la professió mercantil, constitueixin centres d'investigació...'

"La Mancomunitat, doncs, no opta per cap dels dos criteris abans apuntats, sinó per un altre intermig. Funda Escoles que prepararan per a la obtenció de títols oficials (títols que només pot donar l'Estat), però al mateix temps vol que aquestes Escoles siguin centres d'investigació, centres de cultura de valor positiu, i això ens sembla una mica paradoxal.

"Tal com venen així plantejades, les noves Escoles no poden classificar-se d'altra manera que com meres acadèmies preparatòries.

"Si la Mancomunitat vol preparar als seus alumnes per a la obtenció de títols oficials i respondre així 'al desig legítim de les capitals catalanes', a l'acabar cada curs, hauria de portar els deixebles a examinar-se en una escola oficial o bé demanar a l'Estat que autoritzi a una comissió de catedràtics oficials per a que vagin a fer els exàmens a l'Escola de la Mancomunitat. I això representa una humiliació de l'Escola catalana envers l'Escola oficial.

"Es dirà, potser, que ço que podria fer la Mancomunitat és donar les ensenyances seguint el pla oficial, però deixant en llibertat als seus alumnes de que, particularment i pel seu propi compte, es presentessin a examen en una Escola oficial. Aquest procediment, que no treuria a l'Escola el caràcter que hem dit d'acadèmia preparatòria, no és gaire comprensible i donaria lloc a que els alumnes a que es refereix el report, es veïessin abandonats per l'Escola en el precís moment d'anar a obtenir un títol oficial.

"Ara bé; supeditats, d'aquesta o d'aquella manera, a l'ensenyament oficial, els professors de les noves Escoles no tindrien personalitat pròpia; haurien d'explicar seguint els programes i els textos de l'Escola oficial, acomodant-se als procediments pedagògics (rutinaris tal volta) i als

gustos i genialitats dels catedràtics oficials. El professor, abans de començar a explicar la seva assignatura, s'hauria d'enterar de quines lliçons acostuma a preguntar el catedràtic en l'acte de l'exàmen i fer-les aprendre bé als seus alumnes. Si un dia el ministre cregués oportú canviar el pla d'estudi (cosa freqüent a Espanya), l'Escola es veuria obligada també a fer-ho. I encara podria succeir el cas molt possible, i fins probable, de que certs catedràtics poc afectes a la terra, es recordessin de la filiació genuina catalana de la nova institució, i es complaguessin abusant del seu poder des del tribunal d'exàmens, a costa dels examinats i de la vida mateixa de les escoles de la Mancomunitat.

"Creure que una Escola així pot arribar a ser 'un centre d'investigació i especialització en l'estudi de les ciències comercials', és un xic difícil d'imaginar-ho.

"Però, quin inconvenient -ens demanem nosaltres- hi havia en que la Mancomunitat fondés Escoles absolutament independents de l'Estat?

"Dèiem en el nostre article anterior que 'la oficialitat dels títols no es necessita per res', 'no hi ha, ni hi haurà mai, cap llei que obligui a posseir un títol acadèmic per a dedicar-se a l'exercici del comerç en qualsevol de les seves manifestacions'. Afegirem avui que, precisament - el jovent de nostra terra no es distingeix pas, per fortuna, pel seu amor als empleus burocràtics centralistes (única cosa per a que serveixen els títols oficials), sinó que dedica les seves activitats a la vida del comerç i de la indústria, cosa per a la qual són precisos no títols, sinó coneixements.

"Si algunes capitals catalanes expressaren el seu desig de que les noves Escoles donguessin títols oficials, calia, sens dubte, desfer la equivocació en que estaven i emprendre resoludament la creació d'Escoles de Comerç on es dongués un ensenyament veritat i genuinament català. Precisament la Diputació i la Mancomunitat sostenen un gran nombre d'institucions de cultura d'una actuació real i positiva (Escoles d'Agricultura, Funcionaris, del Treball, de Teneria, de Directors d'Indústries Químiques, etc.), els títols de les quals no són pas reconeguts per la llei espanyola i la valor dels quals sols radica en el prestigi i serietat del centre que l'expedeix.

"Matèries a ensenyar.- En la segona Base s'estableix que el programa mínim d'ensenyament serà el pla d'estudi de les Escoles oficials. Fins --

aquí ho trobem encertat perquè el pla oficial resulta força complet.

"Des del moment que es vol seguir el pla oficial i que es vol que els -- alumnes estiguin en condicions d'obtenir el títol oficial, és natural - que aquest pla sigui en tots els seus detalls.

"El pla oficial, segons el R.D. de 10 d'abril de 1915, és com segueix:

"Període preparatori: dos cursos, formats en total de 12 assignatures - (entre orals i pràctiques).

"Període elemental (títol de 'Perito mercantil'): dos cursos amb 13 as-- signatures.

"Període mig (títol de 'Professor mercantil'): tres cursos amb 26 assig-- natures.

"Períodes superiors (títol de 'Intendente mercantil'): els períodes són tres, tots ells d'especialització; el comercial, l'actuarial i consular. D'aquests tres, sols els comercial s'estudia a Barcelona i comprèn dos - cursos amb 10 assignatures.

"Total: nou cursos amb 61 assignatures, de les quals 17 corresponen a - idiomes.

"En el report del Consell de Pedagogia es diu: 'segons el pla actual ofi-- cial de les Escoles de Comerç, les matèries a ensenyar, en forma d'assig-- natures, són les següents:' i a continuació s'enumeren 14 epígrafes --- (dels quals 4 corresponen a idiomes) que comprenen, acoblades, les 61 -- assignatures abans esmentades; és a dir, les dels tres primers períodes, més les de la especialització comercial del període superior.

"El llegidor poc enterat pot creure que el pla oficial es compon de 14 assignatures, i no és així. I augmenta la confusió veure que es distri-- bueixen els 14 epígrafes de matèries, per raó d'afinitat, en sis grups, dels quals el primer està constituït per les lléngües vives, dient-se a continuació que 'els cinc grups restants poden ésser encomanats, sense - inconvenient, cada un a un sol professor.'

"Proposar que cinc professors expliquin en tres hores diàries 44 assigna-- tures (hem dit que de les 61 assignatures n'hi ha 17 que corresponen a - idiomes) ens sembla, senzillament, impossible. I més impossible encara - preparar als alumnes per a presentar-se a exàmens.

"Sistema pedagògic.- El sistema pedagògic de les noves Escoles consisti-

rà en el principi de que, el professor sigui 'un consultant i un guia - posat durant un nombre d'hores diàries a disposició dels escolars per re soldre les dificultats de l'estudi que ell va fent i iniciar-los en les pràctiques professionals'. I com exemple, es posa precisament la classe d'oficina mercantil o escriptori simulat.

"El sistema consultiu és en efecte indiscutible per aquelles classes que tenen per objecte treballs de seminari, però la seva aplicació ja no és tan explicable (segons nostra particular opinió) quan es tracta de classes fonamentals: matemàtiques, geografia, gramàtica, etc.

"El Consell diu que aquest sistema ja es practica a l'Amèrica del Nord i en altres Escoles d'Europa. Seria bo que les anomenès, perquè així podríem documentar-nos.

"Per acabar, farem menció d'un altre dubte de surtit al pas. No cal dir que l'ensenyament de les futures Escoles serà donat en llengua catalana. Però no s'ha pensat el gros obstacle que trobaran els alumnes entrenats a la pràctica escolar en la nostra llengua, per a traduir al castellà la totalitat de les matèries apreses, a l'ésser davant del tribunal oficial d'exàmens?

"Hem exposat les observacions anteriors guiats per l'afany de que el més gran encert acompanyi tots els esforços que la Mancomunitat faci per a difundir la instrucció mercantil. Sincerament creiem que els defectes - que assenyalam, dels quals el primer és fonamental, seran salvats quan la Mancomunitat es disposi a portar a la pràctica el seu pla. La realitat farà veure llavors la raó de lo que diem.

"Després de l'ensenyament primari, el comercial és el que major importància política ha de tenir per als catalans.

"Si la legió de joves de nostra terra que es dedica al comerç rebés una instrucció mercantil essencialment catalana, la causa de Catalunya avançaria en poc temps d'una manera formidable.

"Per això és deure de tot bon català exposar la seva opinió en matèria - de tanta importància i per aquest motiu hem publicat la nostra.

"Narcís Torn."

("Butlletí Escolar de les Escoles Mercantils Catalanes", 1 d'abril de 1917, p. 65-69)

"Per fi, després d'una tasca assadollada d'intimes persistències, ha sigut enllestit aquest Vocabulari i al Centre li ha cabut l'honor final de fer-ne ofrena al benemèrit Institut d'Estudis Catalans, el qual l'ha acceptat amb tot entusiasme, per aprofitar-lo en la magna obra del Diccionari Català.

"La tasca ha sigut llarga. No podia ésser d'altra manera, donada la importància de l'assumpte. Arrenca de l'any 1903, quan el 'Centre Popular Catalanista' de Sant Andreu de Palomar celebrà un primer Concurs Lexicogràfic de la Llengua Catalana, en el qual va ésser premiat un humil treball sobres el tema en qüestió, presentat pel firmant d'aquestes ratlles, que, d'aleshores ençà, no ha deixat ja d'ocupar-se en el mateix assumpte.

"Aquell treball inicial comprenia més de 700 mots, amb sa corresponent definició, pertanyents a filatura i tissatge del cotó i de la seda, principalment. Amb ço que es va considerar aprofitable dels altres treballs consemblants presentats al mateix concurs, s'arribà a un conjunt de 900 mots, que són els que figuren en el llibret 'Vocabularis tècnico-industrials' procedents de l'esmentat Concurs, que es publicà en 1910.

"Mentrestant, el 'Centre' havia anat preparant ja un segon concurs, que vingués a ésser continuador del de Sant Andreu, celebrant-se aquest segon concurs a les darrerries de 1910. En ell s'hi van presentar pocs treballs sobre teixits. Una volta revisats, va extreure-se'n tot ço que es cregué aprofitable; el contingut del Vocabulari va augmentar-se amb tot ço que es referent a indústries derivades de les de teixits -blanqueig, tint, aprest, estampats, picat de cartrons- que ja s'havia aplegat un xic en ambdos concursos, conseguint-se formar un còs de 1,500 mots.

"Considerant aleshores que pel sistema dels concursos poca cosa més s'obtidria, principalment perquè la gent més entesa de l'ofici no sol prendre part en aitals manifestacions, el Consell Directiu del Centre va aprovar la idea, per a mi manifestada, d'anar a cercar directament la col.laboració d'aquella gent. El Centre va dirigir-se als més renomats professors i catedràtics, a diferents pràctics i industrials, a les Escoles, Corporacions i Entitats relacionades amb les indústries textils, tant de Barcelona com de ciutats d'importància industrial textil (Saba--

dell, Badalona, Vilanova, Terrassa, Manresa i Mataró). Va reunir-se un -
 Còs de col.laboradors compost de 29 persones, que és el que ha dut a cap
 la confecció del Vocabulari suara acabat, estant-hi treballant quatre -
 anys seguits.

"Amb aquests antecedents, és fàcil comprendre el perquè la tasca realitza -
 da hagi sigut grossa i positiva. El vocabulari aplegat es comprèn de --
 2,000 mots, la majoria amb multiplicitat de definicions per conceptes di -
 ferents. La feina ha consistit en una revisió del primitiu vocabulari, -
 en el sentit de corregir tot ço que s'ha cregut necessari; d'expurgar -
 tot ço que s'ha considerat inútil; d'afegir hi les manques amb que s'ha
 atinat. No cal dir, doncs, que la part primitiva referent a la filatura
 i tissatge del cotó i de la seda, ha quedat molt completada. Després, li
 segueixen, en ordre d'importància, les indústries de la llana, del lli,
 del cànem i del jute. Sobre tot, és notable una bona col.lecció de mots
 típics, referents al treball de la llana, que, per correspondre als ---
 temps en que es feia a mà, avui dia estan en desús i per consegüent a -
 punt de perdre's per sempre més. Sobre el treball consemblant del cotó,
 també se n'han recollit alguns d'igual caràcter. La fabricació de sacs i
 xarxes hi està extensament representada, lo mateix que el picatge de car -
 tons jacquard. S'ha donat un gros impuls a l'aplegament del vocabulari -
 propi de les indústries de tints, blanqueig, estampats i acabats de tei -
 xits, i finalment, s'ha iniciat la recollida d'una altra sèrie de mots -
 molt interessant, que és la corresponent a la fabricació de randes, pun -
 tes, blondes i en general als treballs manuals d'agulla.

"Un altre aspecte de la tasca realitzada és la cura amb que s'han fet -
 les definicions, sobre tot les de certes paraules d'interès primordial,
 agermanant idees de diferents escoles del tot oposades entre sí, i fi -
 nalment s'ha fixat la grafia de certes paraules viciades o dubtoses, en -
 tre les quals no estarà per demés posar l'exemple d'unes quantes d'ús -
 freqüentíssim, que convé propagar dintre la escriptura tècnica.

"Flanel.la, no 'franela', com en castellà, que no es veu d'on prové. En
 francès, 'flanella' sembla ésser un derivat de 'flan', dolç de color gro -
 guenc lletós, semblant al que presentaven les primitives flanel.les fe -
 tes de llana gairebé blanca.

"Jute, igual que el francès; no 'iute' com alguns escriuen.

"Llimón, derivat de 'lli'; no 'limón' prè de fonètica castellana.

"Ordir, del llatí 'ordiri'; no 'urdir'.

"Felfa, de grafia evidentment catalana, que confirmen sos derivats 'pelfò', 'pelfonet', però que tot sovint se confón amb 'felpa', que és com - escriu el castellà, segurament per influència mal aplicada del català.

"Setí, del llatí 'seta', que vol dir pèl, no 'sati' com encara s'escriu. La etimologia de aquest mot s'explica tenint en compte que els primitius setins varen ésser fets amb ordit de fils de seda, i prou sabuda és la brillantor extraordinària que presenten en aital cas, brillantor pariona a la del pèl de certs animals.

"Per a que tothom pugui aprofitar del contingut d'aquest vocabulari, sag bla ésser bastant probable que l'Institut d'Estudis Catalans el publicarà, una volta acabada la darrera correcció que la Secció Filològica hi - està fent. Així sia."

Rafael Pons i Ferreras, professor de Teoria dels Teixits de les Escoles Mercantils Catalanes i president del CADCI.

("Butlletí Escolar de les Escoles Mercantils Catalanes", 1 d'abril de 1917, p. 68-70)

"Extracte de la conferència donada per D. Francesc Cambó el dia 17 de març prop passat.

"Si no existeix una forta acció privada, la llei, per ben dictada que sigui, no té cap eficàcia. Per això és d'una capital importància estudiar totes aquelles qüestions que es refereixen a la vida econòmica catalana, per a determinar la funció que l'acció privada pot desempenyar-hi.

"Durant el transcurs de la present guerra, hem vist fracassar un gran nombre de teories que abans es consideraven incommovibles i en aquest fracàs general, als economistes els hi toca una part, que no es precisament la més petita. Difícil és, doncs, fer profecies.

"No obstant hi ha uns certs principis immutables que estan per damunt de tot aquest desmoronament general.

"Dos efectes evidents de la guerra seran: primer, l'empobriment de l'Estat, durant la guerra, en benefici dels particulars; segon, l'empobriment de l'individu, després de la guerra, en benefici de l'Estat.

"La economia nacional dels països bel·ligerants es caracteritza per una formidable emissió de deute públic. Aquest paper de guerra ve a figurar com a augment de la riquesa nominativa dels particulars, en tal forma, que fins en alguns d'aquests països es noten signes externs de prosperitat, encara que transitòria. Acabada la guerra, l'Estat voldrà rescabalar-se dels danys soferts i establirà grans impostos que reduiran la riquesa nominativa dels particulars a les seves exactes i reals proporcions.

"Ço que interessarà conèixer allavors, serà l'empobriment de la economia nacional de cada país, respecte a les economies nacionals dels altres països.

"Durant la guerra, la major part de països bel·ligerants haurà importat molt més que exportat. Per a restablir l'equilibri haurà de restringir les seves importacions i estimular en gran manera les exportacions, encara que per a obtenir això tinguin d'imposar-se grans privacions.

"Hi ha qui creu que després de la guerra vindrà un període de pau paradí

siaca en tots els ordres, però hi ha motius per a sospitar que la lluita comercial, després de la guerra, adquirirà un caràcter d'inaudita agressivitat.

"Per a poder pendre part ventatjosesament en aquesta lluita, és precis ésser fort. Ésser fort, en termes comercials, significa poder produir barto i saber vendre; per a obtenir aquest resultat es necessita un excel·lent util·latge industrial i comercial. Aquest util·latge i aquesta preparació depèn, no de lleis, sinó única i exclusivament de la iniciativa particular.

"Si la iniciativa privada catalana no es fa cas de la missió que li correspon, ni de la responsabilitat que adquireix, la nostra decadència serà fatal i segura.

"Cal examinar, doncs, l'estat actual en que es troba l'activitat productora catalana.

"No és aquest lloc a propòsit per a parlar de l'agricultura. Tan sols pot afirmar-se que l'agricultura catalana està més avançada que la indústria i el comerç.

"Els catalans tenim una excel·lent disposició per a la indústria. No obstant, en el moment actual és més patriòtic dir els vicis i defectes que no emprendre la tasca sempre fàcil de cantar un himne a aquesta excel·lent disposició.

"De les tres grans indústries que poden localitzar-se a Catalunya, tèxtil, metal·lúrgica i indústria química, sols la primera ha adquirit una veritable importància; les altres dues, precisament aquelles en que es necessita un gran agrupament de capitals i una excel·lent preparació tècnica, són deficientes.

"I és que la característica de la indústria catalana, inclòs la tèxtil, és la existència de petits capitals que porta com a conseqüència la impossibilitat de competir amb la gran fàbrica estrangera. El caràcter eminentment individualista del català, li fa mirar amb horror la societat anònima.

"Això dona per resultat que la fàbrica catalana tingui una unitat més petita en quant a capital i una unitat també més petita en quant a producció.

"Per altra part, a igualtat de capital, l'industrial català produeix --

menys i més car que l'industrial estranger. Cal examinar a què és degut aquest fenomen.

"En primer lloc, l'industrial català té un exagerat amor a les parets. - No pot imaginar que la seva fàbrica pugui estar instal·lada en un edifici de lloguer i això el porta a destinar una grossa part del seu capital en la adquisició o construcció de l'edifici fàbrica, en perjudici del capital que deuria dedicar a la producció. Ara bé; no pot considerar-se - exagerada la pretensió d'un industrial de que el seu capital li produeixi un 10 o 15 %, mentre que un propietari pot perfectament conformar-se en obtenir el 5 o 6 %. Resultat d'això és que l'industrial català s'estalvia pagar un lloguer que representa el 5 o 6 % del capital que li costa la fàbrica, i en canvi perd i deixa de guanyar el 10 o 15 % que aquest capital destinat a la producció li donaria. El capital que es destinés a comprar immobles hauria d'ésser aquells sobrants de beneficis que l'industrial destinaria a comprar-se una casa per a ell.

"L'industrial català té, a més, un veritable horror a la pignoració de - marcaderies, considerant que el fer-ho representa un dany al seu crèdit obligant-se així a tenir un gran capital immobilitzat. Per la seva part els Bancs contribueixin a mantenir aquest fals concepte, considerant com a signe de decadència la pignoració i la hipoteca.

"Per últim, quasi sempre, l'industrial ven els seus productes sense -- grans formalitats; una senzilla factura conformada, i de vegades sense - conformar, li és suficient; rars vegades obté del comprador un document de crèdit que podria negociar o descomptar fàcilment.

"Tot això ocasiona que l'industrial no s'especialitzi; que sigui propietari, fabricant i banquer dels seus clients, al mateix temps. El capital inicial deu atendre a aquestes tres especialitats, donant per resultat - que moltes vegades l'industrial es vegi apurat per a pagar sumes relativament petites.

"A complicar aquest estat venen dos factors més. El primer és la insuficient preparació tècnica de l'industrial en perjudici de la qualitat -- dels seus productes. El segon és l'estat anàrquic que caracteritza els - moviments i agitacions de nostres obrers, les associacions dels quals no donen senyals de vida fins a la vigília de la batalla.

"Si la indústria catalana no s'apressa a fer desaparèixer les causes que retarden i impideixen el seu desenrotlle, si els fabricants continuen -

com ara sense ajudar-se ni sindicarse, la riquesa industrial quedarà re-
trassada respecte la dels altres pobles i amb greu perill de desaparèi-
xer.

"Respecte al comerç, pot assegurar-se que hem decaigut des dels temps de
la Edat mitja. Si com a industrials som els primers a Espanya, no pot -
dir-se el mateix com a comerciants. Els catalans són uns botiguers admi-
rables, però uns mals comerciants.

"A Catalunya es nota l'ausència de grans cases de comerç i la manca d'ho-
mes que siguin grans comerciants. En la major part dels casos l'industri-
al té de posar-se a ésser son propi comerciant, buscant sortida als pro-
ductes que el fabrica.

"En canvi, a l'estranger, les funcions de l'industrial i les del comerci-
ant es troben, gairebé sempre, completament separades. Són les grans --
cases de comerç que es cuiden d'estudiar els gustos i aficions dels cli-
ents i són elles les que instrueixen al fabricant respecte als detalls -
que deuen reunir els objectes manufacturats (dibuixos, forma, envas, --
etc.); moltes vegades la fàbrica no sab a quins clients ven, sinó que és
la gran casa de comerç qui li compra de moment les existències. Mercès a
aquesta compenetració l'industrial pot dedicar tot el seu temps i capi-
tal a la producció, prescindint de sostenir viatjants i fins a vegades -
no tenint magatzem.

"Els comerciants deuen convencers en interès de Catalunya i d'ells matei-
xos que cal organitzar-se fortament per a que nostre comerç exterior --
augmenti en quantitat i en intensitat, no permaneixent mai inactius per-
què s'escaigui un moment de transitoria i no acostumada prosperitat. Mol-
tes han sigut les cases catalanes que davant de la profusió de comandes
que han rebut en aquests darrers temps de França, d'Anglaterra, etc., -
han descuidat el mercat normal que tenien a l'interior o a Amèrica, po-
sant en perill els mercats segurs que ja dominaven per altres molt pro-
blemàtics, o bé d'un caràcter clarament circumstancial.

"Acabà el senyor Cambó, manifestant que era de doldre que no es dediqués
entre nosaltres un major interès a estudiar els aconteixements econòmics
de la post-guerra. A l'estranger (tant en els països bel.ligerants com -
en els neutrals) s'ha publicat una copiosa literatura respecte a aquest
punt. El senyor Cambó feu vots per a que el Centre sigui qui tingui l'ho-
nor de recopilar aquesta bibliografia en profit propi i en el dels homes

estudiosos de nostra terra.

"La conferència, veritable lligó d'Economia nacional catalana, fou interessantíssima per les qüestions de que tractava i digne del merescut - prestigi i competència del senyor Cambó.

"B."

("Butlletí Escolar de les Escoles Mercantils Catalanes", 1 d'abril de 1917, p. 78-81)

"Hem de seguir reteneint dintre nostre pit anhelant, aquell crit de victòria que retrunyirà per l'espai tan bell punt l'heurem assolida per -- complet. Anem triomfant, sí, però pas a poc, parcialment; ara en una -- barriada, mercès a la diligència del seu Tinent d'alcalde, convingut més que no pas d'altres de la justícia que ens assisteix; ara els pa-- trons d'un ran determinat, els moblistes, que hem pres la possible de-- terminació de tancar col·lectivament, confiant que els dones secundaran l'acció llur; després els sastres del districte VIII, que, llevat de -- tres, hem acordat ja que els moblistes. És a dir, que aquell ambient -- tan necessari a la nostra tasca, es va formant davant les proporcions -- formidables que adquireix la Campanya.

"Aquesta persistència, aquesta serietat amb què es va desenvolupant el nostre plan, té desconcertats als amos botiguers. Es belluguen conti-- nuament; fa pocs dies els hem malçats una contra-acció que preparaven a base d'uns nous sòcs, més vergonyosos que els actuals, que volien fer prevaldre, però que no ho logreran, car l'Institut de Reformes Socials d'ictaminà en contra d'ells. Son els amos de la situació estratègica, i, per tant, tot intent d'ofensiva per part d'aquella 'bona gent' ha de -- fracassar com suare ha succeït.

"Però hem de tenir en comte, companys, que fa ja tres mesos que estem clamant d'una manera enèrgica i seriosa, com a homes dignes, i el compliment de la llei de Descans Dominical no té efecte en absolut.

"Aquest poc respecte a què legislat no és pas nou en nostre malaurat -- país. Mes, és possible que aquesta força nostra, tota vida, sigui detu-- rada en la seva coratjosa marxa? El temps va escorrent-se i, no obstant, cada dia que passa ens reconforta més i més. Seguim amb la mateixa fer-- mesa dels primers dies i esperant amb l'esperit asserenat; la fi; però no pas la que desitgen alguns patrons aliats amb el temps i potser -- amb bona part d'autoritats. La fi la imposarem nosaltres, desfent aquest concepte erroni que tenen format del dependent detallista, els seus ex-- plotadors. Ara, amb la Campanya actual, alcangerem per a nostres com-- panys el repòs a què tenen dret el diumenge, per a dedicar-lo a sanejar son cos i son esperit. Més endavant, fent reglamentar el seu treball, --

acabarem amb aquest esclavatge a què és sotsmès, que ni temps li lleu - par a emplear-lo en son millorament, malgrat les ànsies de perfecció - que ell sent. En una paraula, tot ell hi dependrà, fins ara considerats monstruosament una sola 'cosa', deixaran de ser-ho, i el dependrà passarà a ocupar el lloc d'home lliure que li correspon.

"Fer a donar el primer pas, hem pal·lat a tots els procediments legals. Una actuació semblant a la seguida per nosaltres, era desconeguda en la nostra ciutat. Doncs malgrat tot, no hem reeixit encara. Optimistes sempre, continuarem la ruta impresa; però si acostant-nos al cim davé aqueu lle més tortuosa, no vacil·larem en pendre'n una de més dreturera, enc que més perillosa, que hi mení més aviat.

"Entenc que no és hora de fer-ho. La Junta de Reformes Socials ha rebut de les Finències d'alcaldia una sèrie de denúncies fetes per nosaltres, la revisió de les quals ja ha començat i bentost va a entrar dictamen. Les pènyores que apliquin, no es cuida de fer-les efectives - les Finències: aquestes les cobraran íntegres, les rebaixaran o les condonaran. Quant a la primera i segona denúncies, no ens té cas el que fa cin; però en ésser a la tercera -hi ha una infinitat de comerciants que en tenen deu de seguides-, la llei diu ben clarament que el càstic serà, quan menys, de 250 pessetes. Què es farà llavors? Oh, llavors potser serà arribada l'hora de les resolucions supremes. Botiguers i autoritats, que trin!"

("Acció" del CADCI, juny de 1917, p. 15 i 16)

LA MEVA REELECCIÓ

"Amics i companys: Una vegada més m'heu confiat amb el càrrec de President del nostre benvolgut Gremi; altre cop m'haveu fet digno d'una confiança que dubto si en sóc prou mereixedor, ja que són tan migrades les meves aptituds personals per a representar tan honorós càrrec.

"Mercès a tots... Fóra un desagraït si no ho fes constar així.

"Haveu vengut el meu resolt propòsit que tenia de no estar a la presidència enguany, ja que avui és de necessitat que ho sigués persona de més grans coneixements que els meus...

"Mes, els vostres precos, agermanats amb el meu gran amor que tinc en aquest benèrit Centre Autonomista, en va néixer aquest ja avui format Gremi, aquestes ànimes que frueixen de renaixement per la nostra classe, m'han decidit, per un any més, a continuar treballant amb tot el meu entusiasme, que és molt, sense defalliments de cap mena, faci ço que faci.

"Emprò, la meua lealtat, m'obliga a dir-vos públicament, que si la vostra benevolença amb mi fos tan gran que intentéssiu reellegir-me, no ho feu pas, ja que resoltament dic no podria acceptar-ha, ja que a més de raons poderoses i que no és del cas relatar, és convenient, necessari i que per aquesta presidència hi posin a aquesta joventut valenta que sortosament avui abunda en nostre Gremi, ja que d'ells n'han de venir orientacions noves, esperits lluitadors...

"Viatjants..., corredors...: per acabar; permeteu-me que vos faci un prec molt amic i molt social: prosseguiu amb fermesa la renovació soferta per la nostra classe; siguem educats i cults a l'ésser de viatge; donem sempre proves de solidaritat i un gran companyerisme entre nosaltres; amb decissió i valentia sapiguem fer-nos respectar nostres drets per aquestes poderoses Companyies ferroviàries i de totes menes, quan tinguem raó i ens vulguin trepitjar; i siguem resolts, units i ben disciplinats quan el Gremi de Viatjants i Corredors mani complimentar un acord... No vos emmirelleu mai amb els enemics, amb els decaiguts, amb els que trobant-ho tot mal fet, són incapaces de fer rès. Prosseguiu - avant sempre; pot ésser tard, mes ells vindran amb nosaltres...

"Si ho fem així els resultats seran perfets i esplendorosos per a nosal

tres, i a l'ésser en el viatge serem respectats per tothom, i el Gremi de Viatjants i Corredors, potent, forçós, es veurà capaç d'aventurar-se a aprendre amb serietat totes les companyes justes i honrades...

"Si així ho feu vos restarè reconegut, amb representació del Gremi de Viatjants i Corredors, el vostre President i amic

"Antoni Nadal."

Parlament fet amb motiu de la reelecció de Nadal com a president del Gremi de Viatjants i Corredors del CADCI.

("Acció", juliol de 1917, n. 12)

LLETRA DEL GREMI DE VIATJANTS I CORREDORS DEL CADCI AL DIARI 'A B C'

"El Gremio de Viajantes y Corredores, anexo al Centro Autonomista de Dependientes, nos ha enviado copia de la carta dirigida al director del diario matritense 'A B C' con motivos de sus injustas campañas contra nuestra región. Dicha carta dice así:

"En Junta ordinaria celebrada hoy acuerda el Gremio de Viajantes y Corredores, compuesto de más de mil socios, viajeros y corredores de comercio, por unanimidad y haciéndose eco de gran número de cartas de compañeros nuestros que viajan por Cataluña y España, hacer constar nuestra más enérgica protesta contra el periódico de su dirección, por la publicación del desdichado artículo, plagado de groserías contra Cataluña y contra nuestra lengua y desdeñoso hacia sus viajeros titulado 'La tragedia del catalán' y el cual firma un tal Julio Camba.

"Este despreciable artículo, como tantos otros publicados en 'A B C', ha despertado unánime y santa indignación en Cataluña, y eso en los viajeros en particular, aludidos directamente por el sujeto firmante del artículo.

"Se place comunicar a usted que, entre otros acuerdos prácticos tomados por esta Junta, hay el de hacer pública nuestra más viva protesta, en todos los diarios de Barcelona y Madrid, para que se sepa en Cataluña y España entera quiénes son los insensatos que van sembrando odios y cuán justa es nuestra protesta en defensa de nuestra amada Cataluña y su lengua, contra los que tan groseramente la ultrajan.

"No merece, en rigor, dicho artículo, la molestia de una protesta, por cuanto, además de estar acostumbrados los catalanes a leer y oír sandeces y calumnias de gente inculta, que no nos conocen, siquiera no nos causan aquéllas ninguna herida; sólo nos producen una honda repugnancia y desprecio sin límites, al par que tristeza, al ver el afán de cierta Prensa, de ciertas plumas, de distinguirse con medios tan perversos y de tanta vulgaridad.

"Los mismos tópicos de siempre, las frases estereotipadas de la Prensa anticatalana, que salen a relucir de cuando en cuando, pero, no precisamente por su gusto o voluntad espontánea, sino con el fin de lograrse -

las simpatías de su público o el apoyo de un Gobierno o tan solo de un presidente de ministros. Es decir, calumnias con reembolso.

"Los catalanes merecen todas el respeto de los españoles y si no otra --- prueba pudiéramos ofrecer, lo sería la entrada continua de hermanos de todas las regiones españolas en esta Cataluña, tan vilipendiada de le---jos, pero tan buena cuando en ella se vive.

"Que hable el infinito número de castellanos, de madrileños mismos, que viven entre nosotros; que hablen imparcialmente de Cataluña y que con---testen a ese infeliz Julio Camba, quien creerá ¡pobrecito! haber clavado una pica en Flandes y lo que ha clavado es su pluma en el ridículo más grande y su nombre en el total descrédito para quien no lo conocía o le conocía poco. Y con él, el diario 'A B C'."

("El Diluvio", 3 d'agost de 1917)

CONVOCATÒRIA DE LA SECCIÓ PERMANENT D'ORGANITZACIÓ I TREBALL DEL CADCI

"COMPANY!

"Us saben home que viu -amb més o menys dificultats- el moment actual. Cada dia i a tothora les vostres orelles senten aquest martelleig dels noms pomposos que es donen en voga. No hi ha organisme que no es redreci i proclami sos drets. Tothom vol viure la vida digna.

"Doncs bé, que no hi tenia dret -vos i nosaltres- a dir-hi la nostra? - Hem de seguir tolerant que ens considerin pels de l'eterna soferta clausura? No sentiu rajor sempre els darrers?

"No volem provocar un conflicte més; hem al contrari, anem a evitar-lo. Voleu ajudar nos en aquesta empresa? Aleshores no manquem a una reunió extraordinària que tindrà lloc en nostra estatge al dissabte, dia 17 - del corrent, a les deu en punt de la vetlla.

"No farem sinó dir-vos el que ja estem convençuts és en l'ànim vostre i sol·licitar el vostre suport. Si us veiem predisposat a secundar-nos, aixecarem coratjosos el braç i baixarem a la balansa segura del triomf.

"Si contra el que esperem, ens veiéssim sols, ratindrem avergonyida nos tres anhels, però ens quedarà la íntima satisfacció d'haver complert el nostre deure, llevant a temps el crit d'alerta.

"Barcelona 3 de novembre de 1917.

"El Secretari Joan Casas i Figueras

"El President Josep M. Feliu i Codina"

(Full solt)

MANIFEST DE LA SECCIÓ PERMANENT D'ORGANITZACIÓ I TREBALL DEL CÀDDI AL
POBLE DE BARCELONA

"Ha arribat la nostra hora. Ha vibrat sagestosa en el moment solemne - de les grans inquietats, on fatalment havia d'ocórrer. Remandréu impen- sibles al seu toc? Mai; la nostra resignació té un límit, al qual ja hi som a frec. Amb prou serenar d'espirit hem guaitat l'acím pacrés que s'obre als nostres peus, i lliure la pensa, hem deixat que hi aparegués - vertiginosa la visió de nostra vida actual. Hem vist les nostres cons- tante demandes de millorament rebutjades; la befa de que el nostre esta- ment havia sigut objecte nos d'una vegada; nostres llars mancades de - benestar i convertides en veritables rius d'angúnie... En fi, ens hem vist tal com sóm, despullats d'aquesta indumentaria fastuosa amb que - vergonyosos ens amiquen als ulls de tot hom.

"I aixís ens presentém davant teu, poble de Barcelona. No pes per a ob- tenir la consideració. Per a dirte amb el cap ben alt que la nostra clas- se, essencialment obrera, en l'instant de la liquidació de tot lo vell, es redressa i, afirmant la seva personalitat viva i indestructible, com font de joventut eterna i vigorosa que és, proclama son dret a viure una vida digna; cret que per tots els mitjans aném a fer que ens sigui reco- negut.

"Si la nostra potencialitat de productors positius de la riquesa es dis- cutida, sabréu provar-ne la força. Lluitar es viure. Sortosament són ja prou compactes nostres rengleres per a afrontar amb fermesa qualsevulga lluita. Mes, als indecisos, els dirém que encara hi ha cabuda per a tots aquells ciutadans que, dignificant-se, vulguin laborar per l'engrandi- ment de la nostra Barcelona, cap i casal de la nació catalana."

("El Diluvio", 22 de novembre de 1917)

RECEPCIÓ DE LA REUNIÓ DEL 17 DE NOVENBRE DE 1917 DE LA SECCIÓ FERIDA-
NENT D'ORGANITZACIÓ I TREBALL

"An aquests moments crítics la nostra Secció ha sentit la necessitat de fugir d'aquesta passivitat a què semblava ésser sotmesa. Vol actuar com entitat actiuament obrera que és. I a l'empendre aquesta tasca ha començat fent una afirmació de vida per mitjà del manifest, que ha fixat prou fusament en grans cartells per als carrers de nostra ciutat i escomptat en milers d'exemplars entre la dependència barcelonina.

"No era únicament el que mancava fer serar la nostra personalitat en mig de la desfata general per mitjà d'un document; era indis, enoble que els fets corresponessin les paraules. ¿Podíem afrontar el perill? Sí, sincerament, preferíem polsar als nostros companys i en aquest fi vèrem enviar a tots els associats, juntament amb el número anterior d'ACCIO, una convocatòria invitant-los a una reunió per al passat 17 de novembre.

"I amb sorpresa extraordinària vegérem el dia de la celebració d'aquell acte que els socis s'hocostaven, a la fi, a la Secció. Aquell retraïment inexplicable envers nosaltres, ara plenament desmentit per la concurrència desacostumada que hi havia, puix la gran sala de festes del Centre apareixia omplorada, i el calor de l'entusiasme que allí hi regnava -- s'hi fongué posar per sempre més el glaç que ens mantenia inconscientment allunyats uns d'altres.

"Inicià l'acte el Secretari de la Secció, llegint la convocatòria que hem esmentat, i tot seguit En Josep X. Feliu i Codina, President d'aquesta Junta, s'aixecà a parlar.

"Començà fent remarcar les grans fites que ha marcat el Centre en son camí ascensional, que l'ha conduït al nivell envejable on avui es troba, mercès a la continuïtat de la seva obra. Aquesta es podria donar com a perfecte en quasi tots els ordres, menys en un primordial com el que és, el social, que fins ara l'hem tingut bastant oblidat. ¿Què n'és la causa? ¿Qui el culpable? En Feliu posà de manifest el desamor que senten per a nostra volguda Secció d'Organització i Treball la major part de socis del Centre. ¿Isolada com es troba, és llògic que regeixin els

projectes de la mateixa encaminats a la millora de condicions del treball dels dependents? I no és per que la Secció no se'n hagi preocupat: perdre en el record de voltes les campanyes que a favor del treball intensiu, tancament a les veuit, augment salaris, descens comi cal, etc., que he promogut i quals resultats, certament, no han respost a les nostres esperances.

"Els presents instants, diqué, ens criden a la breya, i en aquesta cal anar-hi preparats. Sense aquesta preparació, la Junta de Govern no voldria assumir la responsabilitat d'una actuació intensa i eficaç com requereixen les circumstàncies. Els nostres Estatuts diuen que la Secció serà interreda per als Grans. Fer, doncs, que això no sigui lletra morta. Cada soci ha d'ésser afiliat al seu respectiu, i així podrà realitzar-se el que profitas. Si en aquesta crida la Secció es va comprometre, acabè dient En Felu, la primera cosa que a en aquell, inajornable, és la d'augment salaris.

"Apaibanats els aplaudiments que es tributaran al parlament presidenciat, En Casas i Fiqueras donà lectura al Manifest que transcribim més avant, que meresqué l'aprovació de tothom, fiant l'acte en mig del major entusiasme.

"Aquella reunió de companys palesà la seva conformitat a l'exposició del criteri de la Junta, inscribint-se aquella nit mateixa als Grans corresponents, a quin efecte la Secció havia montat un servei extraordinari d'oficines."

("Acció", desembre de 1917, p. 4 i 5)

ESCRIT DE LA SECCIÓ PERTINENT D'ORGANITZACIÓ I TREBALL DEL CADCI ALS PATRONS, AMB OCASIÓ DE LA CAMpanyA PER L'augment DE SOUS, EL DESEMBRE DE 1917

"Barcelona desembre 1917

"Respectable senyor:

"Amb aquella franquesa que ha caracteritzat sempre els nostres actes, venim avui a trucar a les portes del seu cor segurs de que han d'obrir-se'ns de bat a bat i ser-hi acollits amb la noble hospitalitat que a vosté el distingeix. Ignora si en presència de la nostra personalitat modesta o no mostrerà l'extremesa de la inconegut: Sí, no durir només tres llavis, tenim la plena convicció de que desapareixerà el més lleu recel que vosté pogués sentir, car tot seguit podrà reconèixer en nostres veus les de la gent amb qui el lliga una mutua afecció nascuda de la convivència constant que fan amb vosté: els seus dependents.

"Vulgui fer atenció, doncs, al que li diuen ells per boca nostra.

"La commoció que experimenta el món en aquests crítics moments afecta absolutament a totes les classes socials. L'Estat es mostra impotent per a posar fora de perill l'existència dels seus ciutadans. Aquests, davant l'aranga, supleixen l'economia política, que se sent fracassada, per la individual.

"Qui compta amb reserves, triomfa, malgrat els obstacles. Mes qui, com els dependents, no disposa d'altre mitjà economic que el que obté com a premi del seu treball, pot resoldre el grandió conflictu que s'agegona per instants?

"La inquietut que regna en les nostres cases, potser influeix en que no sabem trobar altra solució que la de presentar-nos davant de vosté, i amb tots els respectes, demanar-li que el nostre sou sigui millorat en relació amb l'encariment de les necessitats de la vida. Vosté, amb certesa, té constituïda familia, i així doncs, ens sentim rellevats d'indicar-li la proporció d'aquest augment.

"Que sigui just el que la seva consciència li dicti, per a que no tinguem de deixar abandonats nostres deures de familia, sacratíssims com -

els dels donés.

"I ara en pendre comiat de vosté permeti'ns que li diguem que la major part d'obrers, donats precisament que són dispensats de la presentació que se'ns exigeix als obrers mercantils, gens d'acord amb la nostra manera de viure, fa temps i en més d'una ocasió se'ls ha concedit el que nosaltres avui respectuosament sol·licitem.

"Convenguts de que fent-se càrrec de la justícia que assisteix a nostra petició, accedirà sense nous requeriments al nostre prec, n'hi quedem - profundament reconeguts.

"La Junta de Govern de la Secció Permanent de Organització i Treball'"

("El Poble Català", 30 de desembre de 1917)

REGLAMENT DE LA SECCIÓ PERMANENT D'ORGANITZACIÓ I TREBALL

"CAPÍTOL PRIMER

"Objecte

"ARTICLE 1.er La Secció Permanent d'Organització i Treball del CENTRE AUTONOMISTA DE DEPENDENTS DEL COMERÇ I DE LA INDÚSTRIA, ENTITAT OBRE- RA, té per objecte proposar, fomentar i conseguir totes aquelles re- formes que sien millorament i perfecció de les condicions de treball de la classe de la dependència mercantil o industrial, així com in- tervenir en totes aquelles qüestions que, amb referència al seu inte- rès professional, afectin al dependent català.

"Amb aquest objecte, procurarà organitzar degudament a la dependència comercial i industrial, crear i sostenir institucions socials, inter- venir en l'elecció i funcionament de la Junta Local de Reformes So- cials, Tribunals Industrials i demés organismes creats o que es creïn amb el fi d'intervenir en els problemes del treball.

"Igualment, i als objectes d'assegurar la seva eficàcia, farà objecte de la seva preferència, la creació i enfortiment d'una Caixa de Resis- tència, que es formarà de la manera que s'indicarà en el lloc corres- ponent d'aquest Reglament.

"ARTICLE 2.^{on} Per a conseguir els fins mencionats en l'article ante- rior, podrà valdre's de tots els mitjans que cregui convenientes, men- tre concordin amb la general actuació del Centre i en res modifiquin o apartin dels seus ideals.

"CAPÍTOL II

"Dels socis

"ART. 3.er Seran socis de la Secció Permanent d'Organització i Treball del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, tots els socis actius del Centre que hagin sol.licitat sa inscripció en aquesta Secció Permanent.

"ART. 4.^{rt} Els socis d'aquesta Secció pagaran a la mateixa la quota anyal de divuit pessetes.

"CAPÍTOL III

"Organització.

"ART. 5.^{nt} La Secció serà regida per una Junta de Govern, composta de President, Caixer, Secretari, Vocal-Directiu, Vocal-Secretari, i dels Presidents, amb el caràcter de Vocals nats de la mateixa, de les agrupacions Gremials que, de socis del Centre, puguin crear-se.

"ART. 6.e El President y Vocal-Directiu seran també, per dret propi, Vice-president y Vocal 4.^{rt} respectivament, del Consell Directiu del Centre.

"ART. 7.e La Junta de Govern de la Secció serà elegida pels socis de la mateixa reunits en Junta General, efectuant-se la elecció en votació secreta i separadament per a cada càrrec, prohibint-se en absolut les votacions per aclamació.

"ART. 8.e La Junta es renovarà cada any per meitat, essent per tant la duració dels càrrecs bis-anual, exceptuant els de President y Vocals-Presidents de Gremis la renovació dels quals deurà fer-se anualment.

"El primer any seran renovats el Caixer i Vocal-Secretari, i el segon any tots els demés.

"Tots els càrrecs son reelegibles.

"ART. 9.e La Junta de Govern deurà reunir-se ordinàriament dues vegades al mes, en els dies que ella mateixa es senyali al constituir-se, per a enterar-se de la marxa de la Secció, acceptar o desestimar les proposicions presentades, i pendre tots aquells acords que cregui convenientes dintre ses atribucions.

"També deurà reunir-se extraordinàriament, sempre que la convoqui el President, ho demani un dels individus que la componen, o ho demani el Consell Directiu del Centre.

"ART. 10. La convocatòria per a les reunions extraordinàries de la Junta de Govern deurà fer-se per mitjà d'avís individual, indicant els assumptes que deguin tractar-se en la mateixa, i els acords que es prenguin seran vàlids qualsevol que sia el nombre de concurrents.

"ART. 11. L'individu de la Junta que deixi d'assistir a quatre sessions ordinàries seguides de la mateixa, s'entendrà que dimiteix el càrrec i serà substituït pel soci de la Secció que, a jutj de la Junta, més convenient sia.

"En igual forma seran cobertes totes les vacants que ocórrin per dimissió dels individus, exceptuant-se els càrrecs de President y Vocal-Directiu, que deuran substituir-se en Junta General ordinària de la Secció, convocada a l'efecte, i sia qualsevol el motiu de la vacant.

"CAPÍTOL IV

"Atribucions

"ART. 12. Seran atribucions del President:

"I.- La representació oficial de la Secció.

"II.- Convocar i presidir els actes i sessions que celebri la mateixa.

"III.- Firmar les actes de les sessions, així com els oficis i comunicacions que dirigeixi la Secció.

"IV.- Intervenir amb sa firma en tots els cobraments i pagaments que faci la Secció.

"V.- Donar compte al Consell Directiu del Centre, dels acords presos per la Secció i posar-se d'acord amb ell per a realitzar-los.

"ART. 13. Correspondrà al Caixer, la guarda dels cabals de la Secció; verificar i autoritzar amb sa firma, tots els cobraments i pagaments de la mateixa i cur els llibres necessaris per a la bona marxa de la Secció.

"ART. 14. Correspondrà al Secretari, redactar i firmar les actes de les sessions, els oficis, convocatòries, etc.; portar la correspondència i guardar tots els documents que pel seu interès ho mereixin.

"ART. 15. Correspondrà al Vocal-Directiu, substituir al President en cas de malaltia, ausència temporal o dimissió, i ésser, junt amb el President de la Secció, el protaveu de la mateixa dins el Consell Directiu del Centre.

"ART. 16. Correspondrà al Vocal-Secretari, concòrrer a les sessions i substituir al Secretari en cas d'ausència, malaltia o dimissió.

"ART. 17. Correspondrà als Vocals-Presidents de Gremis, representar en la Junta de Govern al Gremi respectiu i defensar els interessos d'aquest i assistir a les sessions de la Secció.

"CAPÍTOL V

"Juntres Generals

"ART. 18. Cada any, en la primera desena de juny, deurà celebrar-se Junta General ordinària, per a procedir a la lectura i aprovació de l'acta anterior; lectura de la Memòria redactada pel Secretari, detallant els actes duts a cap per la Secció en l'any transcorregut; discussió i aprovació de l'Estat de comptes que deurà presentar el Caixer; discussió i aprovació de les proposicions que presenti la Junta de Govern o els socis hagin fet per escrit i amb quaranta vuit hores d'anticipació, i elecció dels individus que deguin desempeñar els càrrecs qual renovació sia reglamentària.

"ART. 19. Deurà celebrar-se Junta General extraordinària, sempre que ho cregui convenient la Junta de Govern de la Secció o sia demanat per la tercera part de socis d'un Gremi.

"En les Juntes Generals, extraordinàries sols podrà tractar-se dels assumptes objecte de la convocatòria.

"ART. 20. Les convocatòries per a les Juntes Generals extraordinàries es faran, si és possible, per mitjà de paperetes que es passaran a tots els socis, en les que es detallaran els assumptes que deguin ésser objecte de la Junta.

"En cas de tractar-se d'un cas urgent, podrà convocar-se per mitjà de la premsa local, indicant l'objecte de la Junta.

"Prèvia la citació reglamentària, seran vàlids els acords presos en Junta General, qualsevol que sia el nombre d'assistents a la mateixa.

"CAPÍTOL VI

"Ingressos i pressuposts

"ART. 21. Els cabals de la Secció estaran formats:

"Per L'import de ço que es recaudi en quotes dels socis inscrits a la mateixa.

"Per la subvenció que li senyali el Centre i que li pertoca segons l'article 35 de sos Estatuts generals.

"Pels donatius que per qualsevol concepte rebi de particulars o entitats.

"Per lo que reculli en subscripcions o arbitris voluntaris.

"ART. 22. L'administració i guarda dels mateixos anirà a càrrec de la

Junta de Govern de la Secció.

"ART. 23. Cada any, una vegada hagi pres possessió dels seus càrrecs la Junta de Govern, dintre del mes de juliol, acordarà el pressupost de la Secció en el qual consignarà forçosament el 15 per 100 de la recaudació de quotes com a subvenció especial a la Secció Permanent de Socors Mutus. En els mateixos pressuposts consignarà les indemnitzacions corresponents al Centre per als serveis de personal, estada i demés despeses que del mateix percibeix.

"Forçosament, també, deurà reservar-se, d'acord amb la recaudació que mensualment s'efectui, la quantitat mínima de 0,01 pessetes per soci, assignació que es procurarà augmentar sempre que les atencions vers la Secció Permanent de Socors Mutus del Centre i les indemnitzacions an aquest ho permetin.

"ART. 24. L'anterior article no podrà esser mai derogat ni modificat.

"CAPÍTOL VII

"De la Caixa de Resistència

"ART. 25. Els cabals d'aquesta Caixa estaran formats:

"Per l'assignació estatuida per l'article 24 i pels donatius que per qualsevol concepte pugui rebre's de particulars o entitats.

"El capital que formi aquesta Caixa, podrà i deurà invertir-se única i exclusivament, en actuacions de caràcter social, propies de la Secció.

"CAPÍTOL VIII

"Dels Gremis

"ART. 26. Per a facilitar l'estudi i defensa dels interessos professionals i de les millores dels mateixos que d'un modo especial afectin als socis de la Secció, aquesta els agruparà en els Gremis següents:

"Dependents de Magatzem.

"Dependents d'Escriptori i Banca.

"Dependents de Detall.

"Dependents Viatjants i Corredors de plaça.

"Dependents de Fàbrica i Taller.

"Dependents Mogs i Cobradors.

"Dependents afectes als serveis marítims.

"CAPÍTOL IX

"De la Dissolució

"ART. 27. En cas de dissolució de la Secció, els cabals que aleshores posseeixi la mateixa, seran entregats al Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, Entitat obrera.

"CAPÍTOL X

"ART. 28. El domicili social de la Secció serà el del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria de Barcelona, Entitat obrera, el qual el té avui a la casa de la seva propietat a la Rambla de Santa Mònica, 25, d'aquesta ciutat.

"Barcelona, 6 de desembre de 1915.

"El President

"PERE PALÀ I PUIG

"El Secretari

"JOAQUIM ESTREMS I BORRÁS

"Presentado en duplicado ejemplar a los efectos del artículo 4.º de la Ley de Asociaciones de 30 de junio de 1877.

"Barcelona, 22 de diciembre de 1917.

"El Gobernador,

"P.D.

"J. Die

"Hi ha un segell que diu "Gobierno Civil de la Provincia de Barcelona".

"Nota.- Aquests Estatuts són els resultants després de les modificacions aprovades pel Govern Civil en 20 de novembre de 1917."

EL PROGRAMA ESCOLAR PER A 1917-18

"Al comensar el actual curs de 1917-18, la Secció d'Educació del Centre ordenà les ensenyances que se donaven en nostres Escoles Mercantils Catalanes i formà un plan d'estudis que de moment recomanava als alumnes, però declarant que aquest plan d'estudis tindria caràcter obligatori així que la Secció cregués arribada la oportunitat.

"En la reunió a que foren convocats els alumnes, D. Joan Bas i Soler com a President de la Secció, ja exposà clarament el fi que la Secció perseguia i les ventatjes que els alumnes obtindrien de la nova ordenació. No obstant, creiem obligació per part nostra, parlar breument de la mateixa qüestió des de aquestes columnes.

"La educació que's dona en la escola primària es insuficient per a desempenyar el càrrec de dependent de comerç. Quan el jove dependent ja fa algun temps que ha entrat en un despatx, se dona compte d'aquesta insuficiència i es allavors que acut a una escola nocturna, para adouirir aquells coneixements que la realitat li ha fet veure que necessitava. Les Escoles Mercantils del Centre han tingut aquest objecte; completar i ampliar la cultura comercial dels dependents catalans per a que la seva tasca resultés profitosa a ells i a Catalunya.

"En quasi totes les escoles nocturnes els alumnes tenen facultat de matricular-se en les assignatures que creguin mes oportú i aquest regim de absoluta llibertat ha conduit a alguns grans inconvenients que per si sols poden disminuir i fins anular, la utilitat que del sosteniment de la escola podria esperar-se.

"En primer lloc, el dependent se matricula en aquelles assignatures que tenen una utilitat pràctica immediata i deixa de banda, materies de fonamental importancia. Resultat d'aixó es que en la major part dels cassos, al arribar a mig curs el alumne se dona compte de que no té la preparació suficient per a estudiar la materia que ha escollit. Si allavors deixa de anar a classe, ha perdut un any i a més, experimenta una contrarietat que en alguna ocasió el pot conduir al escepticisme, a no volguer començar de nou, un curs; si continua el estudi emprés, haurà de desenrotllar un gran esforç per a suplir les deficiencias dels seus coneixements i encara els fruits que obtindrà al acabar, seràn evidentment mes petits

que els que haguera obtingut posseint la preparació necessària.

"Per altra part, el alumne que estudia les assignatures seguint el ordre que li aconsella la utilitat immediata o purament la predilecció personal, adquireix una cultura fragmentària; no's dona compte de la relació que hi ha entre les diferents matèries que cursa i si arriba a entreveure-la aquesta relació, mai es en el moment oportú. El alumne dona per acabats els seus estudis tenint idees incomplertes de lo que ha estudiat, idees que al no estar relacionades les unes amb les altres, se perden amb gran facilitat.

"Tots aquests inconvenients desapareixen si la escola complementària adopta un plan d'estudis; les matèries se troven agrupades segons un determinat criteri pedagògic i aixís el alumne pot fàcilment obtenir el fruit proporcionat al seu treball.

"Les institucions que sustenten un reduït nombre de classes no poden formar un plan d'estudis i tenen de deixar llibertat mes o menys absoluta, respecte al ordre en que els alumnes poden matricular-se. No es aquest el cas de les Escoles Mercantils Catalanes; cada any se han establert noves assignatures i el moment ha sigut arribat de ordenar les ensenyances de manera que el esforç que el seu establiment representava pogués donar el màxim de rendiment i el màxim de utilitat.

"Creiem que els socis del Centre, se farán prompte càrrec de les raons pedagògiques que la Secció d'Educació ha tingut en compte per a la adopció de un plan d'estudis amb caracter obligatori. Pot-ser algú, de moment no hi haurà sapigut veure més que una limitació de la llibertat individual; esta clar que el antic sistema en que cada alumne elegia lliurement les assignatures en que podia matricular-se, resultava aparentment més cómodo, pero no cal oblidar que en les qüestions d'ensenyament no's busca la comoditat sino el augment de la cultura dels alumnes.

"Estém segurs que el programa per l'any escolar 1917-18 marcará una bona data en la actuació de les Escoles Mercantils Catalanes.

"Narcís Torn".

("Butlletí Escolar de les Escoles Mercantils Catalanes", 1 de gener de 1918, p. 97-99)

EL VIATJANT CATALÀ EN LA POLÍTICA

"El viatjant de comerç a Catalunya es, la generalitat, autonomista.

"Potser algú d'esperit requitit trobarà absurda aquesta afirmació, majorment, tractant-se d'assumptes de casa nostra, però no ho es, si es té en compte, que no tots els catalans se senten autonomistes, sigui per manca de criteri o de sentimentalitat o per el que's vulgui; una bona part en tenir encara que's miren amb cert aire refractari tot ço que en aquest sentit ve fent-se. Afortunadament aquest contingent va parant-se cada dia, però es innegable que existeix, i com que existeix, per aixó afirmen d'una manera categòrica que la quasi totalitat de la nostra classe es autonomista o quan menys se sent identificada amb les aspiracions que de molt temps tenim formulades i que no tardaran a veure realitzades. Per altra part, el viatjant català representa a la indústria i el comerç català que gairebé es representen l'espiritualitat de Catalunya.

"Éssent doncs, un element tant íntimament lligat amb els vincles sagrats de nostra Pàtria, no pot per meys de sentir-se també íntimament lligat amb l'espiritualitat dels moviments polític de Catalunya.

"El no rebre aquesta doble personalitat, es com estar desposseït del seny necessari que l'ha de guiar en llurs accions, perquè, diguem-ne si nó, sí, representant a la indústria i el comerç, es representen la branca principal de la vitalitat d'un poble, no valguent compensar-se amb l'ideologia d'aquest poble, forçosament ha d'existir una lluita titànica en l'ésser d'aquest ser, perquè de no coordinar el neixer d'aquestes dues especialitats que produeixen la força èpica imprescindible per a que un poble es manifesti, han d'estar en pugna constant, doncs, aquestes dues realitats de sobirana grandesa.

"Veritat es, que, amb una diferenciació de conceptes aixís, el qui refusi l'ideologia que'l moviment polític de Catalunya enciu, no podrà mai dir amb autorització, que representa la indústria o el comerç català.

"Com hem dit abans, ens sentim satisfets i orgullits perquè en a la nostra classe son ben contades excepcions els qui defugen de treballar i laborar per a fer gran nostra terra, i si quiscún n'existeix, es que té un concepte tant migirat d'aquestes coses, que no sab veure, que per fer -

una obra sòlida, es menester que tots els materials siguin relacionats i errònics.

"Barcelona, 27 Desembre 1917.

"Cugat Guilers, Viatjant de Comers."

("Butlletí del Gremi de Viatjants i Corredors" del CACCI, gener de --
1918, p. 2)

ÉS UN VIATJANT !...

"Heus anaf una paraula, qu'el vulgus ignorant, a voltes pronunciava despectivament, sens comprendre l'altissima sacrifici que d'esser viatjant - exigeix.

"Fins fé pro, el viatjant de comerç era com si diguessin, una mana de marxant ambulat, i amb ell no se li tenien mes consideracions, que les que's tenen amb aquets pobres homes que porten pels pobles, son establiment a las espallies...

"Mes afortunadament, l'esperit col·lectiu de la classe s'ha sapigut imposar, i avui se li respecta i sol·licita com a qualcom digna; ha estat un miracle, sols realitzat per la força que amb l'unió de voluntats s'ha conseguit.

"iJa sou mil associats!-iEndavant sempre! No us ubriegueu amb el triomf conegut, car la estàtica contemplació del passat, faria no visquessiu - amb prou intensitat la Vida del present.

"Vostre misió es molt gran; Catalunya espera encara molt de vosaltres; - puig heu d'esser, no tant solserament viatjants dels productes mercantils de nostra Patria, sino que també de son esperit renovellador; vostra misió es d'apostollotje, heu de catecaquitzar les terres de la vella España inculcant-los-hi els sentiments de grandesa que'ls catalans sentim; heu d'esser vosaltres, en fi, els il·lages movents que uneixin com una imensa trena, a tots els pobles d'Espanya.

"Massa sabem que vostre sacrifici no serà mai prou recompensat; però el menys, us cabrà l'intima joia d'haver complert amb la patria, contribuint amb vostre esforç a enlairar-ls i far-la forta.

"No volém acabar aquest nostre comiat, sens fer públic el desig, de que vostre hostatje social sigui el lloc de reunió de tots els viatjants que venen a nostre Ciutat, i amb aquest fi, hem muntat una secció, que facilitarà els informes comercials que'ls senyors viatjants desitjin.

"Nostra aspiració fore que tots els Centres de Dependents de Catalunya fessin idéntic qferiment; doncs, aixís, semblaria qu'els viatjants de comerç surten de visitar els germans d'una Ciutat per anar a visitar -

als de altre, constituint d'aquesta forma una immensa família, integrada per tota la dependència catalana, essent son llaç de unió els viatjants del comerç i de l'indústria.

"Pel 'Centre de Dependents del C. i de l'I. de Manresa'.

"El President, Josap Riu

"Manresa, 19-12-1917."

("Butlletí del Gremi de Viatjants i Corredors" del CADCI, gener de --
1918, p. 4)

ELS NOSTRES VIATJANTS

"PEL CENTRE I PER AL CENTRE"

"Lema del viatjant català."

"L'evolució nacional que, des d'uns quants anys va renouant a Catalunya, es manifesta en tots els ordres de la vida. No és sols la juvenut de la política catalana que se enlaira i atueix la vella política espanyola. No és sols la ufania de l'ensenyança catalana que es difundeix i recone la pobresa de l'ensenyança castellana. No és sols la sinceritat dels ideals catalans que s'extén i plana per damunt els egoistes personals dels pobles castellans. No són sols aquestes manifestacions més visibles les que avancen el camí envers la perfecció i la grandesa que es guaix nostra Patria; es tota la nostra existència social que es troba endegada dins un canvi de condició, on les velles rutines, ignorancies, deixadeses, desorientacions, individualismes i demás plaques encandrades del decaïment d'una raga, es transformen en sistemes, estudis, activitats, conceptes i col.laboracions, amb els quals Catalunya es desperta de la seva prostració de dos segles, disposant-se a recuapar el lloc preeminent que, per tradició i per digna, li correspon entre les nacions ibèriques.

"La organització del 'Gremi de Viatjants i Corredors' del CENTRE AUTONOMISTA DE DEFENDENTS DEL COMERÇ I DE LA INDUSTRIA és una de les tentes manifestacions suara exposades. Al 'Centre' li pertoca la gloria de sa existencia. Al 'Centre' li pertocuen les primicies de sa renomada.

"PEL CENTRE és que existeix el Gremi. D'ell eixiren sos primers elements morals i personals. Les escoles del 'Centre' són les consuadores del millorament intel.lectual dels novells viatjants, orientant-los envers bases sòlides de coneixements mercantils, que desterren per sempre més la proverbial xerramequeria dels quins tenien per única ciencia el saber - explotar degudament llurs amistats personals. La mutualitat del 'Centre' és la protecció més segura per als quins la desgracia persegueix fins a l'extrem d'arribar a la cessantia. La comunió corporativa del 'Centre' es un excel.lent educador de la mentalitat humana, enlairant-la al veritable concepte patriòtic, que deu coneixer tot-hom havent per feina --

l'establir relacions entre sa Patria i altres terres. L'actuació professional del 'Centre' protegeix el viatjant en tota aquella serie de contingencies que s'interen del seu treball. I finalment, l'esplai físic que proporciona el 'Centre' fortifica, corparalment, al jove dependent, fent-lo fort i apte per a sofrir amb èxit les vicissituds del viatge. Així, -- mercès al 'Centre', és com ixen preparats els nostres viatjants.

"PER AL CENTRE es que treballa el Gremi. Per a ell es que propaga arreu el prestigi de la nostra institució. Els viatjants catalans proveïts d'aquell bagatge de cultura, de provisió, d'ideals, de seguretat i de fortitut que troben a casa nostra, li retornen esplendïdament tanta riquesa amb llur amor a Catalunya, al millor present que el Centre se li pot oferir. Els viatjants són els nostres embaixadors. Ells fan conèixer la nostra llengua, les nostres costums, les nostres idees, les nostres -- obres. Ells són els cardavanters dels nostres polítics, dels nostres -- economistes, dels nostres artistes. Ells fan tot això que tan grat és -- al 'Centre' i que tant contribueix al seu creixement.

"Ferò, avui que el 'Gremi' celebra el seu milenari de socis, proclamo -- com a lema seu la frase PER AL CENTRE I PER AL CENTRE, digna pariona d'aquella altra que diu PER CATALUNYA I PER A CATALUNYA i és el lema de la nostra Entitat."

Rafael Fons i Ferreras, president del CAACI.

("Butlletí del Gremi de Viatjants i Corredors" del CAACI, gener de -- 1918, p. 4 i 5)

EL JO DE L'HORA

"Assistim, en aquests moments, a un, encara que esperat, no gens menys - esplèndid triomf col·lectiu, fill de l'esperit de la Santa Continuitat: l'haver assolit el Gremi de Viatjants i Corredors del nostre Centre -- allistar, en els seus rengles, el company que li correspon el nombre - MIL.

"Que'ns diu aquest fet? Dificilment complirien el compromís que'ns hem imposat d'escriure 'quatre mots' tant sols si intentéssim recullir en - unes ratlles la multiplicitat de conseqüències que té el fet; més, ens es impossible de tot punt deixar de constatar lo que per estimats com- panys els és un honor aquest succés que commemorem. Els que compliren - el mandat de l'assemblea i acceptaren el govern i direcció del GRCMI, han conseguit mèrit venerable; tenien sobre l'enclosa ferro fret; i - ells, els amics, colpejant-lo certera i ininterrompudament, el feren es- punejar cent voltes fins a fer-lo enrogir i en terme, un cop roent el metall, l'han modelat convertint-lo en eina servible; més que servible: en eina d'alt valor d'utilitat per a la feina que poden dur a terme.

"Companys, dels primers entre'ls aimants de nostres idealitats patriòti- ques; conscients i envejosos de l'alt mèrit de la professió llur; vi- dents del prosselitisme necessari a amb dós sentiments per a que esde- vinguin triomfants, per ells! per la ciutadania! per la riquesa del co- mercialisme i industrialisme que representen! de l'idea vaga d'acrupar a sa classe 'per a veure que's podia fer de bò' han devingut en defini- dors de la valoració de la tasca del viatjant; d'ennoblidors del esta- ment; de coordinadors dels sentits professional i patriòtic.

"Ço es lo menys que diu el fet de que en terme brevíssim hagin conse- guit a reunir MIL companys el seu redós en un nús de cors ben estret!

"Si viscuéssim altres circumstancies, amb les ratlles precedents heuri- em complert ja l'objecte. Mes ens trovem en moments trascendentals des de tots els punts d'obir; minuts greuíssims i que seria pèrdua de salut si no'ls aprofitéssim per a complir una ineludible obligació: la de dir i repetir que són aquestes unes hores fatals i úniques; hores definiti- ves. Oïu als polítics d'arreu; oïu als economistes; oïu als sociòlecs;

escolteu als que s'edificuen a estudiar les manifestacions ja sublims, - ja materials, de l'humana especie i veureu que amb rara unanimitat conclouen amb una mateixa definició; en que s'forja un món nou i que en aquest món nou només hi viuràn les coses reals; ço que tingui vida pròpia; ço que sigui valer i solvencia, i que les modalitats de la farsa - restaràn eternament oblidades. Que hi ha de profit per nosaltres en aquestes definicions? Tant com ne paguem despendren!

"La nostra associació obeeix a concretes i determinades necessitats: a la de afirmar que som d'una professió i a la de que ella ha de servir - per a escoltir i lliurar a la raga nostra.

"Sentir, avui encara, aquestes necessitats? En voler la victòria? Sí, i ben de jora! Ins cal, per tot, sobreviure; nos precisa integrar el món nou, car en ell tenim nostra esperança. Aves-seu el sò de l'hora: i acordar-se i disposar-se en forma, per resistir el trencall de lo que s'acaba i per quedar immovibles, forts i vigorosos en la vida futura. Es el sò de l'hora; nos sigeu que'l dependent, que l'empleat de comerç sense més espera cal que s'acobi i que les associacions dintre'l seu - si s'organitzin en forma que puguin treu-ran immediats beneficis del sistema.

"Ço es, en nostre Centre, per cas: Allistats els socis a la Secció Permanent d'Organització i Treball, cosa que es un fet, ja solzament amb tal d'ésser soci, la Secció ha d'ésser integrada per la representació dels associats però no en forma indeterminada, no, sinó socis especialitzats, socis classificats: la Junta de la Secció, composta per companys que representin als socis classificats tots els que siguin empleats en escriptoris; altres que siguin dependents de cases detallistes; altres que siguin viatjants i corredors, etc., i després, cada un d'aquests grans especialitzar-se en els articles i en les cases que integren els socis acoblats.

"Tal organització que paulatinament ja's fà, ja ha començat; el Gremi de Viatjants i corredors n'es un exemple palès; proporcionarà vida plena en nostre acoblament i, en el plantejament de nostres lluites per a redimir-nos, ens serà registre minucios de dades, antecedents i pulsació certa, respecte a les probabilitats d'èxit de nostres tentatives.

"Les lluites que venen, que's plantejaràn en la futuritat o serà altament saludable escometre-les amb seguretat de victòria, o prudent ajor-

nar-les per terme que'l vencedor sigui cas que no ofereixi dubtes.

"Associar-se! Associacions, organitzar-se bé!

"Que el màxim esforç que en un moment es fessi hi correspongui el màxim de resultat!

"Ço que'ns diu el sò de l'hora: go que cal obeir sens aplagar-ho."

Josep M. Faliu i Codina, President de la Secció Permanent d'Organització i Treball del CADC.

("Butlletí del Grup de Viatjants i Corredors" del CADC, gener de 1913, p. 7)

"Poques paraules podem dir encara, d'aquesta institució que l'entitat representativa de la nostra terra ha decidit crear. La lectura de la relació dels acords presos pel Consell de la Mancomunitat respecte a la mateixa, ens ha causat una molt bona impressió; mes en espera d'una més àmplia nota que ens doni a conèixer en tots els seus detalls l'organització pedagògica de l'Escola d'Alts Estudis Comercials, ens permetem fer alguna observació sobre la nota publicada.

"Hem de confessar que la classificació de les matèries d'ensenyament que han de donar-s'hi és feta amb tota cura i que ni una branca de l'activitat comercial de la nostra època hi resta exclosa. Els problemes de les qüestions a resoldre després de l'anormalitat d'avui, hi són compresos en cada sèrie d'ensenyaments. La realitat del viure actual s'hi veu clarament sols en llegir-los.

"No hi ha cap dubte que la part fonamental de l'eficàcia de la institució rau en les bases segona i quarta. L'ampliació de l'ensenyament oral amb treballs de Seminari i d'investigació resoldran moltes qüestions que fins avui eren gairebé desconegudes en l'ordre de ciències comercials. Els treballs finals i el de tenir de cursar nocions de disciplines pedagògiques faran que l'alumne no resulti sols un home de coneixements flotants.

"Ens plau fer constar que algun dels procediments d'ensenyament senyalats en aquestes dues bases, són ja seguits des de fa temps, per les nostres Escoles Mercantils Catalanes, donant esplèndits resultats. El separar la part de realitat del que en teoria es coneix, és norma de la majoria dels nostres professors.

"Respecte a la base tercera, pedagògicament, trobem un bon encert que es sotmeti a un examen a tot aquell que vulgui ingressar com a alumne de l'Escola; mes si es posa com a excepció ulterior no subjectar a aquest requisit els titulars de les Escoles locals de Comerç, hauria de mirar-se si es podia obtenir que la Mancomunitat ampliés aquesta dispensa als que haguessin cursat en les Escoles Mercantils Catalanes subjectant-se als nous plans, que ja indiquen una disciplina per part dels que els segueixen.

"Les nostres Escoles, amb aquest reconeixement de la seva eficàcia, tindrien una finalitat ben atraienta pels mateixos organitzadors de la nova Escola: la de fer que els homes que senten el Comerç pràcticament, que viuen d'ell i que coneixen els seus costums i fins el seu rutinarisme, anessin a cooperar a la feina investigadora i depuradora.

"Nosaltres creiem que l'Escola d'Alts Estudis no ha de fer sols funcions, sinó que principalment ha de preparar els homes que hauran de donar l'empenta definitiva a la nostra importància comercial perquè assolim el lloc que tenim ben merescut. Aquest també és l'objectiu dels que han redactat les bases, doncs tots els caires de l'activitat comercial hi són compresos; mes creiem que si per a ingressar-hi n'hi haurà prou amb que hagin assistit i obtingut títol en les Escoles locals de Comerç, amb igual fonament es pot acceptar la nostra indicació tenint en compte que els nostres deixebles, a més de sortir ben preparats tèbriquement, tenen un actiu en el seu favor, que és l'actuar dintre el cercle comercial.

"I diem això encara amb més interès, perquè la única por que sentim és - que l'Escola sigui o es transformi en fogar de teoritzadors -com ho són les Escoles oficials- i voldriem que no n'hi hagués prou amb passar un examen on preguntessin sobre les matèries del plan que segueixen les Escoles oficials o bé haver cursat en altres Escoles, sinó que s'exigís - que l'aspirant presentés certificat d'haver practicat el Comerç, d'haver lo viscut, quan volgués ingressar. És aleshores quan es veuria la veritable eficàcia de la institució; i quan els homes que d'ella surtissin es possessin al front d'una casa exportadora, d'una casa bancària, etc., podrien corregir les rutines, podrien senyalar veritables orientacions salvadores.

"Felicitem efusivament a la nostra primera institució pàtria per haver decidit la creació d'aquesta Escola, ço que fa veure que sent les necessitats imperatives de l'Estat català; mes ens plauria que fos escoltada la nostra humil opinió que no té altra finalitat que ajudar a l'èxit que amb seguretat l'Escola assolirà i conseguir sobre tot que els homes que en surtin ens portin a una major riquesa i completin les institucions econòmiques de la nostra terra.

"T. Iduarte, professor de les Escoles Mercantils Catalanes del CADCI."

("Butlletí Escolar de les Escoles Mercantils Catalanes", 1 d'abril de 1918, p. 113-115)

MEMÒRIA DE LA SECCIÓ PERMANENT DE SOCORRS MUTUS, LLEGIDA EL 18 DE JUNY DE 1918

"CONSECSIS I COMPANYS:

"Lo que de sí dóna, amb tot i ésser de molta utilitat, aquesta Secció - per a confeccionar un parlament que sigui prou als benèvols oients, als amables companys, és àrid, i si en aquesta manca d'ambient, per a fer - que brolli la parbula golena i que s'encaliri el pensament vers confins que facin fruir uns moments a l'esperit, o'hi accio nostra poc acostumada plena en aquesta mena de treballs, encara esdevindrà molt més enna aquesta tasca, per a ço que vos demanen per avergut disculpa i paciència.

"Esforçant-nos podríem fer un panegíric més o menys bell de la alta i - pregona finalitat que reporta el mutualisme, us podríem patentitzar la imprescindible necessitat que tenim tots, i més als del nostre estament en mutualitzar-nos (sempre i quan, al fer-se mutualista, no es portin a dins intencions malicioses, vires egoístes o càlculs purament individu- als) però que diríem que, aprofitant aquesta mateixa ocasió, no haques- sim sentit tots de nostres companys antecessors, amb arguments més convincent i amb clarevidència notabilíssims? ¿Què podríem dir que fet realitat o intuïtariament no visqués en nosaltres com pesament ho demo- tra l'estar tots identificats amb la nostra Secció de Socors Mutus que més que un nom és tot un lema, és tot un ideal ja fet realitat?

"Ja veieu, doncs, que tots els camins per a on un li agradaria anar -- fant via resten barrats i que per tant no toca altre recurs que embran- car-nos en una disartació, que procurarem sigui lo més curta i suportable possible, de la que ha sigut, sino encertada gestió, al menys porta da a terme amb tot l'entusiasme i amor que per a el Centre i nostra Sec- ció sentim, com també per al respecte i estima a que vostra confiança - ens obliga.

"Demés, creiem que en ço que ens proposen dir-vos qualque cosa ha de me- reixer el vostre interès i fins pot ser atinades observacions encamina- des sempre al millorament de les gestions futures.

"I ara deixeu-nos un espai per a honrar i recordar amb dolorosa pena -

els noms d'en Josep Sandra Pina, Joan Forns, Ferran Cori Cortinas, Joan Munsac Naudi, Magí Sardana Dupps, Adrià Jorja Juanedo, Leandre Ferrer - Llaust, Joan Cid Fontant, Josep Lluís Guàrd, Quirce Masriera Vives i Lluís Godó Llach, a quins, en el transcurs de l'últim exercici, la mort traïdament i en la edat del goig del viure, ha privat continuar essent prejudicis companyes nostres. D. E. F.

Notes governatives

"Les que hem adoptat són dictades per el bon sentit, d'acord sempre amb els estatuts i sostingudes amb ferma voluntat i estricta justícia.

"Entre altres que volem per apreciar-les de infinita importància, volem fer remarcar la que per els seus resultats benèficsos, entenem que ha de perdre caràcter de incobrable de continuïtat. És que, indefectiblement, cada mes, hem fet recopiar del paper que no s'ha cobrat, per ha procedir a la perfecta liquidació i el ensems per a treure nota de tots aquells socis que ja tenen tres rebuts pendents per a formular el degut requeriment i per si aquest no ha donat els resultats que eren de esperar, fer efectiva la caixa, per manca de pagament, al mes d'haver fet l'apremi.

"Aquesta persistent gestió tal volta ens hagi fet merèixer algun dictat gens afalagador, però en bé del procediment poden parlar les següents dades:

"Amb 40,304'50 ptes., valor dels rebuts creats l'exercici 1916-17 es van amortitzar ptes. 1,433'50 de rebuts incobrables ço que representa un 3'52 %.

"El valor dels creats l'any 1917-18 ha sigut de ptes. 51,391, ço amortitzat de 1,457 o sigui un 2'80 %.

"En el pròxim exercici aquest tipus vindrà reduït a molt menys puix hi ha que tenir present aquestes altres dades:

"Requerits en 1 Octubre amb 5 o més rebuts	72	socis
' ' 1 Nobre.	4	' ' 53
' ' 1 Dbre.	3	' ' 52
' ' 1 Gener	3	' ' 22
' ' 1 Febrer	3	' ' 24
' ' 1 Març	3	' ' 17

XC

"Requerits en 1 Abril amb 3 o més rebuts 25 socis

'	'	1 Maig	'	3	'	'	18	'
'	'	1 Juny	'	3	'	'	13	'

"Ço demostra palesament que aquesta constant actuació sobre ésser beneficiosa, com hem dit, per a la Secció, ho és també per als associats, - guix prevenint-los d'aquesta conformitat es troben en situació més resoluble i es fa, per tant, menys crescut el nombre de baixes degudes a aquest anutjós i depriment concepte.

"No cal dir que, en tots els casos, hem donat compatibles facilitats i que de 25 baixes per falta de pagament en el mes de octubre ens hem reduït a 4 baixes en el mes de maig.

"Per a la bona pràctica d'aquest costès, per a tenir una visió clara del cobrament regular de quotes i per a testimoniar l'equitat en que es practicaix el formular els requeriments, hem establert en nostre comptabilitat un compte de quotes ordinàries per a cadiscun dels mesos, l'estat dels quals volen consignar per a coneixement de tots i com a un detall més en favor de ço que deixem dit:

"Resten completament liquidats els comptes de juny a desembre.

"Queden amb rèssec :

"Janer	amb	2	rebutos	
Febrer	'	3	'	destinats a baixa en juny
Març	'	22	'	requerits.
Abril	'	63	'	en curs legal
Maig	'	215	'	' , ,

"Contràriament a lo que es venia practicant, s'ha acordat no canviar el nombre d'ordre, que per al règim interior de la Secció, es dóna al soci al ésser admès. La rectificació anyal sols se agermana a la veritat de nombre de socis el moment precís en que se executa, en canvi reporta - una feina improba, molt exposada a equivocs i gens plenera a qualsavulga recerca retrospectiva.

"Hem regularitzat el llibre registre de socis d'aital manera, que dintre la seva senzillesa, permet sempre conèixer el nombre exacte de socis que són actius de la Secció, i en la data que es desitgi.

"S'ha convingut amb el Consell Directiu, com ja s'ha pogut comprovar, -

la unificació de nostre rebut amb del Centre. Les avantatges que se ha reportat, a uns i altres, són indiscutibles, puix sols cal fixar-se amb el nombre considerable de rebuts extingits per a que fàcilment es comprenguin les economies i facilitats d'ordenació adquirides.

"De la distribució de quotes i resultats econòmics"

"Després de complir amb un deure al donar una explicació del funcionament i resultat de cada un dels comptes afectats per a la aplicació del repartiment de la quota anual, acordat en Junta general extraordinària quan la reforma d'Estatuts, ens proposava treurem deduccions i orientar vostre bon criteri per a que col·laborau al costat nostre amb tot que que representi engrandiment i fertilitat de nostra Secció.

"Sols enfront de dades reals, de veritats incontrovertibles, és com se poden estudiar noves orientacions i prendre actituds que ens portin, com fins ara, a èxits veritables i a facilitats pràctiques, base fonamental de tota agrupació mutualista que, com la nostra, s'estimi de solventa.

"Com recordaran, la distribució va ésser acordada com segueix:

"A Subsidis Medicina i Cirurgia	8,50 ptes.
' Subsidis cessantia	1,30 '
' Despeses generals	3,50 '
' Fons Invalidesa i Vellesa .	2,50 '
' ' Defunció i Enterrament	<u>5,40</u> '
Tota'	22—

"O siguin 18 ptes. que directament aporta el soci a la Secció, més 4 ptes. que per soci es calcula rendia la subvenció que es reb del Centre.

"Aquest repartiment s'ha fet cada mes sobre el nombre de socis que representa la quantitat recaudada i per una dotzava part de l'assignació corresponent, es a dir, sobre el nombre de socis reglamentàriament legals, evitant-nos aquest procediment, formular contrapartides engorrosses per a comptabilitat i desvirtuadores de les ensenyances que aquests comptes proporcionen.

"Compte de subvencions"

"El càrrec d'aquest compte l'ha constituït les dites 4 ptes. nominals,

810
i la data les que realment ha percebit del Centre, donant com a resul--
tat que han sigut 4'00 ptes. per soci ço que aquesta font d'ingressos -
ens ha produït; això és, 35 cèntims més de ço previst.

"D'aquest superàvit són partidaris de no disposar-ne o liquidar-lo cada
any per capital-reserva doncs no té un caràcter fixe per a estar subje--
cte a la proporció de socis entre el Centre i la Secció.

"D'arés, ens permetem aconsellar que en l'avenir se segueixi el mateix -
procediment i que cada any es compulsi la relació entre la nominal i la
efectiva, per ésser dada molt important a la vida econòmica de la Secció.

"Subsidis Judicials i Cirurgia

"L'assignació en aquest concepte de 8'00 ptes. pagada totes les pèlli--
ces, ens ha donat un superàvit de ptes. 440'00 o sigui de uns 17 cts.
per soci, ço en demostra que podem continuar amb el mateix tipus i dei--
xar aquest rèssec en data en previsió de futures contingències.

"Subsidis d'Associació

"La assignació de 1'30 ha constituït un fons de ptes. 3,470'95 de qui--
nes sols s'ha disposat (amb goig ho consignem) de ptes. 700 o sigui 20
cèntims per soci. Com se veu la assignació és desproporcionada i guiant
nos per les indicacions de Mr. Basin, qui ens deia que amb 40 cts. per
soci podrien cobrir-nos d'aquest risc i per el promig que d'ençà de nos
tra fundació dona ço pagat per soci per aquest concepte, 70 cts., --
creiem que serien suficients per a atendre en aquest subsidi 50 cts. -
per soci. Ho aconsellen també axí les restriccions que per mitjà dels -
nous estatuts ha tingut aquest capítol. El rèssec resultant a favor d'a
quest compte de ptes. 2,606'95 ha sigut liquidat per capital puix no -
hem vist la necessitat de mantenir la dita desproporció.

"Despeses generals

"La assignació en aquest compte ha sigut de 3'30 ptes.

"Ço gastat per soci ha sigut ptes. 3'05. El rèssec de 677'58 ptes. l'hem
deixat a son benefici, no obstant; tenint en compte el que cada dia es
veu nostra Secció favorescuda per nous i nombrosos elements, creiem, i

aixís també ho proposarem, que no aniríem desacertats al reduir aquella consignació a 3 ptes.

"Fons subsidis per Invalidesa i Vellesa"

"Respecte aquest compte no podem dir més que amb les 2'57 ptes. que se li destinen, més els interessos a que té opció, ha tancat l'exercici - amb un fons de ptes. 17,378'74.

"No obstant, aquesta Junta de Govern opinó que hi ha necessitat de aglossar aquests dos subsidis per ésser de característiques distintes, i per a subjectar-se cada un a preceptes reglamentaris molt diferents.

"Salvant sempre que que opinions les orientades indicava i en definitiva, l'acord que l'assemblea prengui, en les proposicions que tancin projectes des es veurà la solució que dóna en aquest assumpte.

"Fons subsidis Defunció i Interment"

"Aquest compte, interinament, s'ha anat integrant amb la assignació de ptes. 5'40 i ço que durant aquests últims mesos han donat les còntes - Especials per Dret d'Entrada.

"Malgrat tots els nostres esforços i els bons desigs de Sr. Ferrer Caroninas, que és qui ens ultima els treballs per a la definitiva i econòmica regularització d'aquest compte, no hem pogut venir en aquesta General amb aquest capitalíssim assumpte resolt. Ens serveix de lenitiu, i creiem que serà en vosaltres raó de descàrrec, el saber que, dintre de pocs dies el Sr. Caroninas ens dirà sobre el particular la darrera paraula.

"Dispensari"

"Per a obtenir una més fonamentada orientació de ço que costa a la Secció el sosteniment d'aquesta dependència, millor dit, branca ufanosa - del nostre mutualisme, amb totes les consideracions d'una de les primeres aventatges que posseim, doncs cal tenir present que el nombre de visites o serveis prestats durant el finit exercici ha sigut de 7,000, i - per a fixar en conseqüència ço que procedeix per a subvenir a aquest - cost, hem establert dos comptes.

"En el denominat Dispensari despeses generals han sigut motiu de càrrec

totes aquelles despeses que referint-se exclusivament a Dispensari, tenien un caràcter general, inclussiu l'esportització enyal de material - Dispensari (ptes. 691'10 la d'aquest curs).

"Aprofitant aquest punt, us direm que també ha sigut un èxrec en aquest compte un obsequi que per l'òdal la Junta de Govern feu en els obnegats senyors Doctors de nostre Dispensari, petit en relació a sos serveis, és veritat, però en el qual nosaltres hi volguérem significar l'agraïment de la Societat, que és molt i gran.

"Tot junt ha sumat ptes. 3,301'00. En la data, ço que s'ha ingressat per talons a drets a Dispensari i ço que segons l'article 30 li correspon - (2 pessetes per admissió).

"Tot junt ha rendit ptes. 1,673; resultant un dèficit de ptes. 1,728'00.

"L'altre compte, denotant Dispensari despeses reintegrables, no sigui en el qual hi ha carretat el valor de col·locaments, rebuets, petits utensilis, etc. (total 1,073 ptes.) i de quin valor sols se n'han reintegrat ptes. 608'10 ens deixa un dèficit de ptes. 909'55. Gros motiu d'això és l'augment considerable que han sofert aquells articles, sense que nosaltres alteréssim els preus de las despeses en cures.

"En conjunt el Dispensari ens ha reportat una despesa de pesetes 2,700'00 i com que en lo successiu entenem a aquest, com tots els comptes, -- deuen funcionar lo més normalment possible, hem determinat sotmetre també a vostre acord proposicions en aquest fi encaminades.

"La esmentada grossa xifra de visites lliurades en el Dispensari, també ens ha fet veure, palesament, l'incapacitat del mateix i encara que avui s'ens presenti com un problema de difícil solució i engrandiment, puix son dos obstacles molt inabordable la manca de local i les grosses despeses que representa, formalment prometem ocupar-nos d'aquesta necessitat cada dia més perentòria. Agraïdíssims restarem a tots aquells con socis que amb llur iniciativa ens ajudin en aquest i altres afers.

"Estadística

"Passantels ulls per nostres llibres de comptabilitat, es veurà que no sols ha sigut atesa la part forçosament administrativa, sinó que s'ha procurat conguéssin un màxim de dades estadístiques. Demés, amb la normalització i creació de llibres auxiliars s'han pres orientacions, sinó definitives, -el camp és molt extens- al menys essencials per a que digu

tre uns quants anys podran enriquir les dades estadístiques que en el pròxim nombre d'ACCIÓ tots podrem apreciar.

"Anticipent-me, voleu conèixer ja avui, qualcosa de ço que's publicarà:

"Socis adreçats aquest any, 700.

"Reixes per a diferents conceptes, 280.

"Reixes per defunció, 11.

"Augment de socis, 407.

"Fronçig de socis per any, desde la fundació, 330.

"Fronçig pagat per l'edició i per soci desde la fundació, ptas. 7'31.

"Fer cessantia, ja ho hem dit, 0'70 ptas.

"Fer despeses generals, 2,24 ptas.

"Fronçig edat dels socis en 31 maig d'aquany: 27 anys, 3 mesos i 23 dies.

"Fronçig de presència en la Secció: 2 anys, 10 mesos i 7 dies.

"Resumint

"La impressió que ens proporciona la vida econòmica de nostra Secció R. de S. Mutuo, és en extrem satisfactòria, puix que com se comprova en l'estat de comptes llegit clara i d'una manera més clara en les dades que sortiran en la pròxima ACCIÓ, el guany total d'aquest exercici arriba bassa tots els assolits fins ara, sense haver sigut les despeses menys quantioses a cap altre any i en definitiva per que, havent fet la separació acordada de capitals, encara que no era tota la justesa matemàtica que es voldria, queda un remanent gens despreciable com a fons de reserva, la quantia del qual no podem precisar fins haver rebut el treball al·ludit respecte al Fons de Defunció i Enterrament.

"He acabat i perdoneu.

"ANTONI VALLEJO

"15 juny 1918.

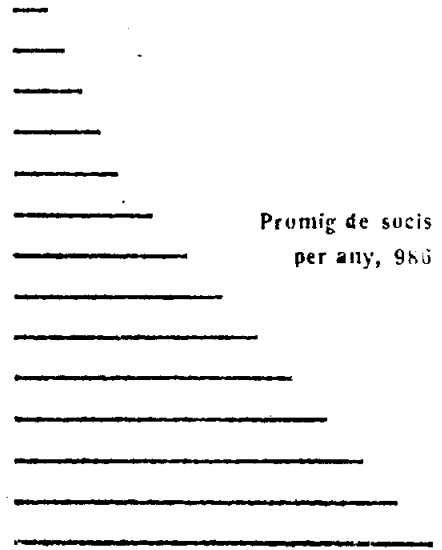
"Acords presos per unanimitat en Junta General ordinària del 13 de juny de 1918 amb motiu de les proposicions que es desprenen de la memòria i presentades per la Junta de Erera:

Primer.	Que l'assignació per Cessantia	sigui de	Ptas. 0'50
Segon.	'	'	'
	'	Despeses generals	'
			3'10

MOVIMENT DE SOCIS

Dates	Altes	Baixes	Defuncions	N.º Socis
1904 - 05	128	14	—	114
1905 - 06	61	36	—	139
1906 - 07	147	41	—	245
1907 - 08	90	43	1	291
1908 - 09	122	34	—	379
1909 - 10	121	41	2	457
1910 - 11	268	61	3	661
1911 - 12	135	65	8	723
1912 - 13	232	58	1	896
1913 - 14	363	99	1	1160
1914 - 15	317	89	19	1369
1915 - 16	739	147	5	1858
1916 - 17	809	122	13	2532
1917 - 18	706	238	11	2989

DEMOSTRACIÓ GRÀFICA

Classificació socis segons data inscripció i anys en 31 maig 1918

Anys Socis	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0	TOTALS
Edats	1800	1600	1400	1200	1000	800	600	400	200	100	50	25	12	6	Edats Socis
15															43
16															63
17															112
18															107
19															122
20															130
21															122
22															118
23															115
24															132
25															161
26															112
27															123
28															157
29															140
30															116
31															126
32															153
33															97
34															79
35															84
36															36
37															82
38															62
39															61
40															60
41															10
42															41
43															43
44															11
45															11
46															17
47															10
48															3
49															6
50															2
51															2
52															2
53															1
54															1

Promig edat dels Socis 27 anys 8 mesos 29 dies
 • • • • • presència en la Secció..... 2 • • 10 • • 7 • •

RECAUDACIONS

Dates	Quotes	Interessos	Subvencions	Dispensari	Augment anual de Capital	Capital
1904 - 05	1000'—	—	817'85	—	—	1197'25
1905 - 06	2326'—	39'45	1437'85	—	2132'85	3330'10
1906 - 07	3164'75	79'—	2753'60	—	3239'95	6570'05
1907 - 08	4592'75	103'10	1764'60	—	3101'70	9571'75
1908 - 09	5876'25	390'30	3525'85	—	5234'81	14900'56
1909 - 10	6943'75	473'80	2932'40	—	3466'60	18373'25
1910 - 11	9068'40	879'65	800'—	—	5054'11	23427'36
1911 - 12	12295'—	930'09	4232'55	—	11437'57	34864'93
1912 - 13	14054'—	1142'60	4657'87	—	10.154'79	45819'72
1913 - 14	19408'90	1843'94	5826'80	7'—	15483'60	61303'41
1914 - 15	23076'40	2237'95	6799'15	42'25	3054'67	64973'08
1915 - 16	29173'80	2424'48	8480'95	221'25	22538'95	87812'64
1916 - 17	41192'—	3162'38	10581'45	867'75	19683'16	107418'20
1917 - 18	43341'—	4750'03	13453'20	837'15	30568'04	138163'84
TOTALS	221176'—	18456'67	67321'12	1977'40		

DESPESES

Dates	Medicina		C. Major		C. Petita		Cessantia		Dispensari		Total Subsidis		DESPESES		
	Pol.	Pesetes	Pol.	Pesetes	Pol.	Pesetes	Pol.	Pesetes	Pol.	Pesetes	Pol.	Pesetes	Almaga	Dispensari	Generals
1904 - 05	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	620'60
1905 - 05	6	770'—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	770'—	42'20	—	722'25
1906 - 07	13	770'—	—	—	3	120	—	—	—	—	16	890'—	230'10	—	1647'30
1907 - 08	16	1770'—	—	—	2	96	—	—	1	100	19	1966'—	315'80	—	1236'40
1908 - 09	21	2150'—	1	165	5	285	—	—	—	—	27	2600'—	327'20	—	1630'40
1909 - 10	24	2420'—	2	445	3	267	3	375'—	2	200	34	3707'—	565'40	—	1434'20
1910 - 11	33	2550'—	3	495	3	189	3	387'50	3	300	45	3931'50	637'90	—	1446'20
1911 - 12	38	5630'—	1	375	8	375	—	—	8	850	55	7290'—	834'30	—	2294'15
1912 - 13	61	4650'—	3	70	7	342	2	300'—	1	100	74	5462'—	934'—	—	2456'25
1913 - 14	57	6015'—	3	475	5	213	5	430'—	1	100	71	7233'—	1187'40	763'30	2442'25
1914 - 15	135	17380'—	6	875	10	336	18	1980'—	19	1975	183	22546'—	1281'30	516'40	2956'88
1915 - 16	90	8075'—	6	435	5	501	24	2907'50	5	750	130	12658'50	250'10	2736'90	4727'07
1916 - 17	157	18252'50	5	640	10	1509	27	2627'50	13	1700	236	24724'—	—	2533'20	7423'22
1917 - 18	172	17550'—	23	3845	11	879	9	780'—	11	1200	226	24264'—	—	4929'60	8148'54
	823	83162'50	53	7820	96	5112	91	9787'50	64	7265	1127	118957'—	6305'70	11548'40	39200'81

Promig per soci pagat per Medicina, ptes. 7'31

Promig per soci pagat per Cessantia, ptes. 0'70

Promig per soci pagat per Despeses Generals, ptes. 2'84

VISITES DISPENSARI

EXERCICI 1917-18

Medicina i Cirurgia.....	4572
Nàs, Gola i Orelles.....	416
Sistema nerviós.....	117
Vies respiratòries.....	100
Oculista.....	770
Infància, Parts, Ginecologia.....	322
Dentista.....	649
Pedieur.....	153
TOTAL.....	7099
A socis del Centre.....	924
A socis Secció i Centre.....	6175
RECONeixEMENTS.....	721

CENTRE AUTONOMISTA DE DEPENDENTS DEL COMERÇ I DE LA INDÚSTRIA.

SECCIO PERMANENT DE SOCORS MUTUS.- Memòria i dades estadístiques, llegides en Junta general ordinària del dia 15 de juny de 1918, - per l'interventor de la Secció Permanent de Socors Mutus, N'Antoni Vallejo i Capdevila.- Barcelona, Impremta Elzeviriana, s.d.

"Vos, - jove dependent... comença l'Eladi Homà en un follet que endregava el 1911 a les joventuts del Centre, parlant de la noblesa del negoci i de l'alt sentit del Comerç.

"Vos, jove dependent... vull repetir avui jo a les nostres joventuts per interessar-les en un gran afer d'amor a la nostra llengua: el de la seva fixació ortogràfica.

"Cada vegada que a casa o fora de casa hem llucat alguna desconsideració, alguna manca de respecte pel català, hem aixecat el crit al cel reclamant per la nostra parla, al menys els mateixos drets que tenen les altres parles, hem fet protestes d'amor fervent i hem retret -amb raó- que ella és el nostre esperit mateix; però fora d'aquests moments, passada l'exaltació incidental, no hem fet cap cosa perquè el respecte es consolidés, no hem treballat per a conquerir-li la serietat d'una llengua moderna, per a donar-li la gravetat d'un ser que ha arribat a la perfecta maduresa, per a llevar-li aquest seguit de vestidures carnavalesques, - aquesta frivolitat d'ésser habillada a cada moment amb ortografies diverses, filles gairebé sempre del mal gust i la ignorància del que escriu.

"Avui la fixació del català és un fet, i després del treball immens que ha realitzat l'Institut d'Estudis Catalans i l'eminent filòleg En Pompeu Fabra, la unitat ortogràfica està en les nostres mans i més que res en la nostra humilitat. Vos, jove dependent, heu de fer el miracle, car som - els joves qui tenim l'obligació de donar a la llengua aquesta regularitat que encara li manca. Els savis ja han dit la seva paraula. Ara cal - només seguir les petjades llurs, enc que de moment costi un xic d'esforç, i llençar-nos amb fe i gosadia a purificar el parlar de cadascú i a aconseguir la correcció ortogràfica, mitjà el més segur per a assolir la perfecció de la llengua de tots, i per a llegar a les generacions que puguen una llengua més pura, més senzilla, més alta, que no l'hem trobada nosaltres.

"Vos, jove dependent, no teniu prejudicis ortogràfics que us destorbin, ni dèries arrelades, ni qüestions en les quals hi sigui lligat el vostre amor propi, al contrari, teniu per endavant temps a bastament i voluntat per a posar-vos a estudiar i a predicar amb l'exemple, teniu prou força

per a emprendre una campanya quieta i pacífica a favor de la unitat i la puresa de la llengua.

"Es un xic comprensible, que els senyors que tota la vida han fet l'esforç d'escriure en català en mig d'un ambient no gaire propici, veient-se precisats molt sovint a actuar d'artífexs, innovadors i purificadors de la llengua, que cadascún s'havia fet un sistema ortogràfic pel seu ús particular, ara els raqui de deixar les seves habituds i d'abandonar els seus malvicis, no s'avinguin a confessar la seva insuficiència en matèria gramatical i filològica i cridin reclamant el dret d'escriure a la seva manera (com digué no fa gaire un conferenciant, en fer la conclusió de dues disertacions seves contra la reforma lingüística). Però nosaltres, els joves -d'anys i d'esperit- que no hem de renunciar a res, si no és a la nostra ignorància, estem en condicions immillorables per a contribuir amb el nostre esforç individual a donar a la llengua aquella serietat i aquella gravetat de les quals suara parlàvem.

"Per això cal només tenir plena consciència de les següents coses:

"a) de la importància que té per la llengua que tothom posseeixi una perfecta correcció ortogràfica;

"b) que nosaltres no som gramàtics i que, per tal raó, no tenim el dret d'anar a discutir a gratcient les decisions d'aquells que s'han passat la vida estudiant amb abnegació i amor els problemes de la llengua;

"c) que hem de seguir les lliçons d'aquests homes eminents i hem d'esforçar-nos per adquirir, com més aviat millor, els coneixements necessaris per a escriure correctament el català;

"d) que el millor procediment per a assolir la unitat de la llengua, és usar sempre, i sobre tot en la intimitat, un llenguatge pur i una correcció exquisida, tant en l'escriure com en el parlar.

"Vos, jove dependent, poseu-vos humilment a estudiar aquesta llengua no_gtrada que és la magna expressió del nostre ésser, i veureu com per aquell que s'hi entrega amb voluntat i amor és una disciplina no gens difícil, i veureu també quin goig hom experimenta en anar-la posseint i en trobar-se en condicions de manejar-la amb correcció, i penseu en l'eficàcia que tindria que els 6,000 socis del Centre fessin tots com vos i es convertissin en fervents soldats d'aquesta nova creuada."

Artur Martorell i Bisbal, professor de les Escoles Mercantils Catalanes del CADCI.

("Butlletí Escolar de les Escoles Mercantils Catalanes", 1 de juliol de 1918, p. 132 i 133)

QUALITATS QUE ADORNEN I CONDICIONS QUE MANQUEN ALS CATALANS PER AL
COMERÇ MODERN

"Tres conferències per En Jaume Carner, donades els dies 12, 17 i 25 de juny.

"Aquestes conferències foren una mena de revisió de valors de la potencialitat comercial nostra. El conferenciant, que per raons de la seva professió ha intervingut durant una sèrie d'anys i intervé encara en la marxa de gran nombre de cases comercials catalanes, i que dotat d'un gran esperit crític, d'un do d'observació i una intel·ligència remarcables, ha sabut aprofitar aquesta intervenció per a escorcollar tots els replecs de l'ànima del comerciant català, vingué, segons frase seva, freturós de parlar, perquè la guerra actual, en acabar-se, trastornarà de tal manera la marxa econòmica mundial, que els pobles que no estiguin preparats per la lluita gegantina que s'acosta, en la qual no hi hauran neutralitats que valguin, seran arrojats indefectiblement a l'estat d'esclavatge i desapareixeran, i sols obtindran victòria els que hagin avançat seguint les lleis dels temps moderns. I nosaltres, els catalans, tal com som, tal com vivim, serem derrotats si no ens ordenem per la vida nova. Per això ell ve a parlar, perquè creu complir un deure de ciutadania, venint a marcar orientacions, les que creu que calen per a fer-nos triomfar.

"Per a capir ben bé la diferència del comerç d'avui amb el comerç d'abans, cal seguir, diu, tota l'evolució que aquest ha fet des d'un bell principi, i per a informar el nostre amb els caràcters que li són precisos per a triomfar, cal que escorcollem ben bé la nostra manera d'ésser i ens coneixem ben bé les qualitats, per a aprofitar-les i si cap millorar-les, i que esbrinem quins són els nostres defectes, per a guarir-nos en. La visió de la realitat d'avui ens darà el camí i l'orientació de la nostra vida futura.

"Explica l'evolució que ha fet el comerç en la vida de l'home. En el començ tots els mitjans del viure consistien en la caça, la pesca i la vida nòmada; encara avui hi ha pobles que no fan altra vida i que no coneixen el comerç, ni l'intercanvi social. Aquests homes nòmades vingué un moment que es fixaren constituint un petit nucli de població, a voltes -

units per llaços afectuosos, el qual es desenrotllà i formà les primeres manifestacions de la indústria i els principis del comerç, que consistia solament en un lleuger intercanvi de productes entre els nuclis propers. Aquest endarreriment comercial, porta aparellada una gran pobresa, i durant molts segles, i també avui en molts indrets del món on encara no han pogut arribar els beneficis de la civilització, ha sigut i és l'únic moviment comercial que s'hi verifica. Però allí on la gent avançava a mida dels temps les viles creixen, ja son viles un xic més importants, que canvien els seus productes amb els dels pagesos de les rodalies i fan el comerç local. Així comencen a fer-se camins, que extenen el radi d'expansió dels vilatans, que s'extenen per les altres viles i fan el comerç comarcal, augmentant-se el nombre de camins morralers, de camins veïnals, per on els fruits de la terra i els de la mà d'obra que es fan a les viles s'escampen. Els homes ja no porten les mercaderies a coll, sinó que utilitzen els animals.

"Aquest comerç fins a mitjans del segle passat representa el 70 per 100 del comerç mundial i això que el seu radi d'acció no abarca més enllà de 60 quilòmetres. El comerç comarcal es regularitza, organitzant-se els mercats setmanals, en els quals els pagesos van a la vila a portar els seus productes i a proveir del que els manca. En aquest mercat anaven a fer l'intercanvi de productes, però no podien vendre res a ningú que no fos de la vila. Aleshores la vida comercial s'eixampla poc a poc, adquireix una major importància i de llur organització en neixen dues institucions ben característiques que per molts anys han sigut la única manifestació del gran comerç: són les fires i els marxants ambulants. Les primeres tenien una importància extraordinària, puix hi acudien mercaderies de terres molt llunyanes, especialitzant-se, podriem dir en la venda de determinats genres o articles: Verdú, Salàs (fires de bestiar les més importants de Catalunya). Això no és sols aquí, sinó també en els altres països; recordi's només les de Medina de Campo, Francfort, Leipzig. Avui encara en queden reminiscències d'aquestes fires, però no són de bon tros el que havien sigut, puix avui les facilitats de transport ja no fan indispensable que la mercaderia vagi al comprador sinó que, ben sovint, i ben fàcilment, el comprador va a la mercaderia, en el precís moment que li convé, sense haver d'esperar un dia fixat o una època determinada.

"Els guiadors de camells foren els primers marxants ambulants que recor-

regueren tots els països. Més tard vingueren els marxants que a través del mar portaven els productes de l'enginy humà o els naturals i els exòtics en grans vaixells. Aquesta llei de marxants que en l'Edat Mitjana adquiriren tanta importància, avui gairebé han desaparegut, i els pocs que queden, que no són ni ombra dels seus predecessors, són els que van pels pobles petits mancats de vies de relació i allunyats de les grans ciutats a vendre qualques mercaderies que han de portar ells mateixos a coll.

"En l'Edat Mitjana apareixen els bancuers, marxants de diner, que faciliten molt les operacions del marxant de mercaderies. No obstant el comerç no adquireix un desenvolupament progressiu i ordenat, sinó que fins el segle passat continua usant uns mateixos motllos, estacionat sobre tot per la manca de mitjans de transport, punt central de la seva expansió. Durant tot aquest període el comerç en els pobles es limita a un parell de botiques on s'hi ven de tot, sense l'esperit de fer grans riqueses, sinó sols per anar vivint amb un xic de desembrag.

"Però ve el segle XIX i una transformació radical afecta el comerç. Les causes d'aquest canvi foren originades per una sèrie de fets que es produïren en aquest segle, i que cal estudiar d'un a un per a capir ben bé llur transcendència en el desplegament intens del comerç. Aquests fets són: l'enorme revolució dels transports que amb el mateix temps i esforç que abans enviaven 100 qg. a 100 qm., ara els envien a 25,000 qm.; la moneda, que adquireix una valor pròpia que mai havia tingut; l'economia monetària, els organismes industrials i comercials.

"La facilitat dels transports fou la clau de la transformació del comerç. Era obrir-li camins per on podés circular vivificant amb la seva força poderosa tots els indrets on la seva influència arribés. Nous mitjans de locomoció exigien l'establiment de vies noves. Això ho demostren les estadístiques de les xarxes ferroviàries, dels canals, de les carreteres, de les línies marítimes, i l'establiment de les xarxes telegràfiques i telefòniques amb les magnes empreses de la comunicació cablegràfica dels dos mons. La circulació mundial queda canviada i sobre tot intensificada, més camins volgueren dir més agitació, més riquesa, més vida. Això portà també com a conseqüència la rebaixa dels preus dels transports, que amb llur regularitat i seguretat feren del comerç comarcal un comerç mundial.

"La moneda. Havia estat fins a l'Edat Mitjana un recurs dels Reis per a eixugar els dèficits de guerra, però en el segle que ens ocupa, li fou -

reconeguda una valor pròpia i li fou donat veritable caràcter de terme mig de tota transacció, no solament de mercaderia i mercaderia, sinó de treball, de servei. Això alterà del tot l'economia natural. Abans el patró pagava a l'obrer amb productes, que lligaven l'obrer a l'amo, fent-lo dependre d'ell; avui l'obrer dóna un preu al seu treball i el cobra amb moneda de la qual pot fer-ne el que vol amb completa independència i autonomia.

"Encara el problema monetari guanyà amb l'establiment dels bancs, que permeteren fer grans transaccions sense necessitat de portar quantitats crescudes de diners. El crèdit adquirí caràcters grandiosos, donant-se el cas que avui poden fer els particulars emprèstits grandiosos, i antigament els reis devien empenyar-se la corona per a reunir quantitats relativament migrades.

"En desenrotllar-se el comerç ha degut regularitzar-se, i fruit del seu creixement fou l'organització industrial i mercantil, a base d'un coneixement tècnic que ha canviat del tot el caràcter del comerç de setanta anys enrera. Ja no calen les fires per a adquirir productes. Amb un simple cablegrama es fan venir dels llocs més llunyans tota llei de productes, que són remesos en espai de temps mai somniat pels nostres avis. El comerç té la mateixa missió que tenia, però avui el seu engranatge s'ha duplicat, per fer-lo assequible i ràpid. Tot comerç requereix avui una direcció i una organització de les quals en depèn el seu èxit. Encara, però, el comerç no ha arribat a crear noves orientacions morals; això vindrà d'acuí unes quantes generacions. Però no és just que els comerciants s'enriqueixin sense que unes lleis morals els obliguin a guardar es crúpols que ara no tenen. Cal estudiar encara aquestes noves lleis perquè el comerç modern devingui recte i honrat.

"Si ara podessin tornar César i Alexandre i fossin encarregats de dirigir la guerra actual, amb tot el seu saber no podrien reixir-ne perquè l'organització actual és tot altra que la dels seus temps. Idèntic fenomen passaria si avui tornés un d'aquells intrèpids marxants fenicis que fa tants segles solcaven el Mediterrani.

"Altrament, el bon comerciant avui necessita tres condicions essencials: l'afició al treball, la virtut de l'estalvi i l'esperit del negoci.

"El català té amor al treball? Evidentment té aquesta condició que àdhuc els nostres detractors ens han de reconèixer.

"Té la virtut de l'estalvi; en el sentit d'estalvi sà, estalvi aprofitador de tota riquesa, no en el d'avarícia? El té, és una de les seves més altes virtuts, que en èpoques perilloses l'ha salvat de l'esfondrament. Especialment la dona catalana la té, sols comparable a la de la dona -- francesa, a la del poble francès, reputat avui com el més estalviador -- del món. Deia un dia un capità anglès al conferenciant; 'Si nosaltres tin-- guéssim les dones com vosaltres, quina altra no seria la puixança d'An-- glaterra!

"L'esperit del negoci ja no el tenim tan desenrotllat. El comerç nostre és fill molt sovint del bon seny tradicional dels catalans, és l'antic -- dependent, el majordom de fàbrica qui amb el seu bon cop d'ull ha contri-- buit en gran manera a la nostra riquesa industrial. Però aquest comerci-- ant és el guerriller del negoci, que ha fet tots els possibles i adhuc -- els impossibles per a surar, sotmetent-se a privacions, angúnies i sacri-- ficis; ha sigut una victòria del caràcter i de la voluntat. Mes avui la guerra de guerrilles s'ha acabat. Tot comerciant ha d'anar ben equipat -- per a la lluita, i ha de disposar de tots els mitjans precisos per a -- triomfar. Ja no n'hi ha prou avui de les espingardes, calen els canons -- de gran potència i alcang. Fins ara el bon seny, l'esforç, l'instint del negoci ens ha bastat, però, d'avui en endavant cal la preparació tècnica, cal l'estudi conscient per a vèncer en la gran lluita comercial.

"La vella casa de comerç era montada sota un tipus patriarcal, mentre -- que avui els grans bancs, les grans cases comercials, les empreses indus-- trials poderoses com són ara les metalúrgiques, totes són a base d'una -- gran concentració de capital, totes s'han imposat uns certs principis in-- dispensables per a l'èxit: l'extensió del crèdit, el coneixement del ne-- goci, la bona direcció, l'organització moderna, la tria de la dependèn-- cia.

"Els Estats que no han sabut fer la nova casa comercial s'han vist inva-- dits pels grans negocis estrangers. Quan un país no té investigadors, no té comerciants, ni artistes, ni homes de negoci sofreix una invasió espí-- ritual i comercial que s'apodera de totes les seves fonts de riquesa. Es-- panya està invadida; Catalunya també.

"N'és una prova irrefutable el que passa a Barcelona. La Companyia dels tramvies és estrangera; també ho és una companyia de gas; dues d'electri-- citat; la que explota les aigües, gairebé tota la banca és estrangera; --

són estrangeres la mitat de les accions de la xarxa de ferrocarrils. Moltes cases tenen organitzacions, capitals espanyols, però la direcció és estrangera. El capital de les empreses estrangeres a Catalunya és de fet uns 300 milions de pessetes, amb l'agravament que aquestes companyies han arreplegat pel mitjà de l'emissió bona part del capital del país, que els permet treballar amb capitals propis relativament limitats, els quals després amplien llençant al públic obligacions que adquireix a un mòdic tant per cent. D'aquest fet resulta que els beneficis de les grans empreses van a parar tots a mans estrangeres.

"Aquestes empreses no les hem fet nosaltres, no per manca de capital sinò d'empresa, de coneixement, d'adaptació als corrents comercials moderns. Si nosaltres no ens esmenem, si no evolucionem, si no ens afanyem a prepararnos tècnicament, el preu a que pagarem aquesta inacció serà molt més dolorós perquè afectarà les arrels més fondes de la nostra personalitat.

"El moment actual és el més propici per a fer aquesta preparació indispensable i aprofitar-nos dels seus beneficis. Ara que els altres pobles no poden treballar i han tingut de suspendre la seva marxa progressiva, nosaltres podem aconseguir-los posant-nos al seu nivell. Aquest riu d'or que la desgràcia dels altres ha posat a les caixes dels nostres rics, pot ser una gran desgràcia, perquè hi ha el perill de llençar-lo en vanitats i orgies que ens poden portar a la degradació, però si l'apliquem en la preparació tècnica mercantil que ens manca pot ésser una font de riquesa inestroncable.

"Hem parlat de les condicions o qualitats que tenim els catalans, però és precís parlar també dels defectes que ens priven de desenrotllar el comerç en el sentit modern. Són tares que les hem d'extirpar si volem aconseguir alguna cosa.

"Tenim els catalans un excessiu amor propi mal entès.

"Tenim un egoisme irreflexiu.

"Som propensos a l'enveja (no a aquell llegendari orgull que és font d'activitat).

"Tenim un esperit anàrquic, rebel i murmurador.

"Tenim un rei al cos, som excessivament individualistes, refractaris a l'ordre, a la disciplina i a l'esperit de cooperació.

"Tant o més individualistes que nosaltres són els francesos, els anglesos, els nordamericans i els alemanys, però tenen una formació, una educació que els fa passar per damunt d'aquesta feblesa i els hi dona el triomf comercial. Les tares que tenim es reflexen en la vida dels nostres negocis. D'elles en neix l'afició a desenrotllar el negoci una persona sola i a tot estirar s'arriba a constituir la societat col·lectiva i un xic la comanditària, i amb tot, els socis no estan mai en perfecta harmonia, sinó que tot sovint hi han escissions i es creen societats noves. Ja ho diu la dita: ens estimem més ser cap d'arençada que cues de lleó. Fins quan fem societats anònimes sols els hi donem l'aspecte exterior, car per dintre tenen tots els rasabís, totes les prevencions de les altres societats. Quants homes de bones condicions podrien haver realitzat grans negocis si haguessin sabut refrenar les seves debilitats!

"El Banc de Barcelona, que és un dels de crèdit més sòlid del món, que té tota la confiança de Catalunya, fins ara no ha obert la seva sucursal del Passeig de Gràcia, quan n'hauria de tenir per tot el món. Amb la confiança que hom li té hauria d'haver arreplegat l'estalvi de totes les marques catalanes. Ara llança al mercat un nombre d'accions que tenia en carterà; potser aquest sigui el principi del camí que deuria seguir per bé del nostre comerç.

"Els pares, pel fort sentiment de família, donen sempre els negocis als fills sense saber si valen o si poden portar-lo. Els amos no vigilen ni estudien als dependents, i aquests, veient que tal com està montat avui el comerç no poden sortir mai de la seva condició per més que tinguin aptituds i coneixements, no posen a la seva tasca tot l'amor que li deuen. Cal evolucionar i posar a cadascú en el seu lloc; aquell que tingui condicions de director, és precis que dirigeixi, i aquell que sigui dependent cal que penetri tota la importància de la seva feina.

"El negoci modern exigeix grans capitals i grans enteniments. Capital sense coneixements ni tècnica no rendeix. El capitalista deu buscar la capacitat suficient i capaç de manejar els seus negocis, i els grans enteniments necessiten tenir els grans capitals a la seva mà per a desenrotllar totes les seves energies i treure tot el fruit de la seva intel·ligència esponsorosa.

"Que els capitalistes cerquin i paguin els grans enteniments perquè això és la salvació de Catalunya. Cal crear grans empreses desfent-nos d'egois

mes i prevencions per crear aquest gran instrument de negoci. A Espanya mateix tenim l'exemple. Els bascos no són pas homes més treballadors ni - de més condicions naturals que nosaltres, i, en canvi, la banca és seva. Tenen carrils, mines i grans companyies navieres. És que tenen més gros sentit de cooperació, i s'han adaptat millor que nosaltres al negoci modern. Tenen més audàcia que nosaltres. No vull dir un irreflexiu esbogerament, sinó un esperit menys egoista. Carnegie diu que el comerciant no deu ésser un jugador. Els nostres negociants, sense ésser jugadors, han d'ésser audaços, i tenen el deure d'engrandir les seves cases, que encara que siguin seves són orques de la vida dels pobles; no són coses mortes sense transcendència a la col·lectivitat. L'home de negocis deu estudiar, al davant de tota empresa, les probabilitats d'èxit o de fallida, i si guanyen les d'èxit, s'ha de llançar a la prova amb confiança, amplantant tot el seu saber o el del seus directors.

"La tàctica del comerciant deu ésser no exposar tot el seu capital en un negoci sol. A Bèlgica he vist sindicats d'estudis d'empreses a l'estranger que afronten els projectes més arriscats del món. Els belgues creuen que l'home de negocis pot dedicar un 10 o un 15 per 100 del seu capital en afers fora de la seva activitat habitual, dels quals molts en fracassen, però si per sort un reïx, aquest sol produeix per ell i per tots - els que han fallit. És un esperit d'aventura; són negocis d'aventura -- fruit de l'estudi de les coses. Cal que nosaltres també ens empeltem un xic d'aquest esperit que podria portar al nostre país una déu de negocis en els quals mai hem pensat.

"En posar de manifest les tares nostres no us cregueu que sigui pessimista respecte de nosaltres ni dels nostres destins. Al contrari, soc un optimista. Els nostres defectes són fills de les dificultats que trobem en el nostre terror per a treure'n tot el profit, i per tant, són un bon - xic justificades. Tota la riquesa d'avui l'hem hagut d'obtenir lluitant ferotgement amb la natura, aprofitant el mig pam de terra sobre la roca dura, treballant incansablement; el pagès català sab el què costa de guanyar el diner, i per això n'és un xic avariciós. Mes això que un temps - podria ésser justificable, ara cal que cessi, perquè així ho exigeix la vida futura... I per treure'ns aquests defectes no tenim altre remei que adquirir una educació tècnica integral i ràpida.

"També ha intervingut a crear aquest estat nostre, la manca de governs - aptes, però aquesta és una qüestió que no vol abordar, perquè al fi i al

cap cada poble té el govern que es mereix.

"Tenim la propensió de donar la culpa de tot a l'Estat, inclús les coses pròpies. Ens entretemim donant-nos la culpa els uns als altres, però la culpa és de tots perquè tots estem en un mateix nivell.

"Els homes polítics no tenen un criteri de l'organització econòmica. Els governs són un termòmetre que marca la cultura econòmica dels pobles; quan aquesta sigui feta, els nostres polítics per força hauran d'estar a l'altura del seu poble.

"La naturalesa econòmica de tota casa comercial és la següent:

"Compra i ven.

"Transforma la primera matèria.

"Compta i administre.

"Fer les quals coses necessita una excel·lent direcció i una bona organització.

"Els homes i els pobles són rics en raó de la quantitat de treball que amb menor cost realitzen en una unitat de temps.

"Sauvage diu que fem disbauxes de temps i aquestes són la causa de la pobresa dels pobles. Un socialista francès diu que els espanyols exercim amb tota serietat el dret de la peresa. Treballem però no aprofitem; i l'eficàcia del treball no estriba en la quantitat del treball fet, sinó en la de treball útil, que no és pas el mateix. Si fos possible fer l'estadística del treball útil que fan els pobles i el coeficient del de cada home, podríem trobar exactament el grau de prosperitat dels mateixos. La ciència mercantil consisteix en saber buscar el màxim de coeficient de treball útil.

"Aquest coeficient està integrat per factors de dues classes: els uns de caràcter col·lectiu determinat per l'estat social de cada país, els altres són els genuïns i propis de les cases mercantils. Aquests últims són de caràcter material i de caràcter personal. Els de caràcter material -la suficiència del capital, el crèdit, l'utilitatge, l'emplaçament- no m'interessan tant, ara, com els personals que en són l'ànima. El director és el motor, és el cervell de la casa comercial. El senyor Amengual, deia, en un article que el director necessita avui uns coneixements que no s'improvitzen. Jo dic que a més a més d'aquests coneixe--

ments, cal saber la vida econòmica dels altres pobles. I els nostres directors no tenen aquells coneixements, i les nostres cases no tenen directors, van a la rutina. Quan han de concòrrer amb cases de fora ben dirigides són anihilades.

"Per això la primera feina és preparar directors, fer a Catalunya una cultura mercantil, únic camí de salvació?"

"Aquesta feina avui ja es comença a fer; no cal dir que no ens podem confiar de les institucions de l'Estat enquilosades i avui fredes i gairebé mortes. El conferenciant parla dels projectes d'Escola de estudis superiors mercantils de la Mancomunitat, estudia els plans de la mateixa i diu que els troba insuficients, que cal una més fonda preparació tècnica en tots els rams del comerç i encoratja als nostres joves estudiants que aprofitin bé les ensenyances que se'ls donen en les Escoles Mercantils del Centre i que treballin per a adquirir aquesta preparació que, a més d'un profit personal no despreciable, pot donar, i això és el més interessant, hores de glòria a la nostra terra.

"El curset fou seguit amb molt d'interès; hi assistí una gran concurrència que coronà cada disertació amb aplaudiments llargs i entusiàstics.

"M."

("Butlletí Escolar de les Escoles Mercantils Catalanes", 1 de juliol de 1918, p. 136-141)

SECCIÓ PERMANENT D'ORGANITZACIÓ I TREBALL DEL CENTRE AGRI-CULTURISTA DE DEPENDENTS DEL COMERÇ I DE LA INDÚSTRIA

-opuscle justificatiu de l'actuació del CACCI
a la campanya pel descans dominical-

"En el present escrit va historiada -per rigorós ordre cronològic- l'actuació de la Secció i del seu Gremi de Detall en el que fa referència a la campanya pro descans dominical, des de que alguns gremis patronals s'enginyaren a burlar la llei, mitjançant els propi coneguts 'Pactes', fins a la completa anul.lació dels mateixos.

"Es una historiació que la Secció s'ha cregut en el deure de publicar, -per a coneixement dels seus socis, especialment d'aquells que, més aficionats a la ineficiència dels procediments desenrotllats amb estridències al bell mig de la via pública, algunes vegades han arribat a calificar d'apàtics els procediments seriosos que en nom del Centre es seguien, i que mai han abandonat per altres, malgrat les crítiques dels impacients, perquè sempre heu estat convençuts de que sols amb semblants procediments era possible arribar a aconseguir el triomf que desitjaven per a nostres associats i, en general, per a tots els dependents de detall barcelonins.

"Avui que els resultats ens donen la raó del nostre procedir, ens hem imposat amb goig la present tasca historiàdora. Vos, company dependent que la llegiu, hi trobareu la transcripció fidel dels fets esdevinguts, i si ells encenen un xic més la flama del vostre amor pel Centre, donarem per sobradament compensades les emocions sofertes en venturosos moments de brega, que hem assolit amb tota braó, pensant sols en les penalitats de la dependència de detall i en el pervenir social de nostra mare Pàtria.

"En la segona meitat de l'any 1912, quan tot just si començava a ésser una realitat l'aplicació de la novella llei del Descans Dominical, s'escampà la nova de que l'autoritat governativa havia sancionat uns pactes contractats entre alguns gremis patronals i unes simulades entitats de dependents, constituïdes a correu i integrades per uns quants pròxims parents dels mateixos patrons. Efectivament, els 'Pactes' apareixien en el Butlletí Oficial de la província de Barcelona, amb data 16 octubre 1912. La indignació amb que feu rebuda semblant notícia per tots els dependents va ésser general, ocasionant -com pocs casos se'n registren -

un veritable alçament en massa de la dependència vilipendiada. El moment era decisiu; el dia 24 següent el Centre es personà en el Govern civil per protestar dels 'Pactes' i demanar llur immediata nul.litat. Però no n'hi havia trou i per això, dintre del plaç legal per poder reclamar, - fou que conjuntament i de complet acord amb l'Associació de la Dependència Mercantil s'elevà un recurs d'alçada al Ministre de Governació, quin recurs presentaren totes les entitats representatives dels veritables dependents, demanant amb justa argumentació, fossin anul.lats els odinosos 'Pactes'. La tramitació del recurs ha sigut extraordinàriament penosa, - però el Centre mai l'ha oblidat -com s'anirà veient- perquè desseguida - va comprendre que de la seva resolució depenia, en definitiva, l'eficàcia o inutil.litat de la nova llei, essent relativament secundari tot el que podés fer-se a part del recurs.

"El dia 14 de novembre següent la 'Secció d'Organització i Treball' (algues hores s'anomenava de 'Relació i Treball') escampà una proclama, convidant als dependents al míting monstre que organitzava i efectivament tingué lloc el diumenge dia 17 següent en el teatre Sala Imperio, concorreguent-hi o adherint-s'hi totes les entitats de dependents, no sols de Barcelona sinó de Catalunya sencera. Varen fer ús de la paraula un representant de l' 'A. de la D.M.', altre de la 'U.P. de D. i E. de C.', i cinc en nom del Centre, protestant ab anergia de l'incalificable atropell de que se'ns havia fet objecte. Foren aprovades unes conclusions - que la mesa dugué al Govern civil, en mig d'improvisada manifestació. La síntesi de les conclusions era: ratificar en absolut a fer-se seu el recurs interposat per les societats de dependents; protestar de que els 'Pactes' haguessin obtingut la sanció del Governador senyor Fortela -que acabava de cessar-, i adressar-se al Ministre de Governació per a que es suspenguessin governativament els 'Pactes', mentre ni es resolgués el recurs.

"Invitat per l'Associació de la D.M., el Centre prengué part en un míting que celebrà a darrers de desembre, amb idèntic sentit que el convocat anteriorment per nosaltres.

"En 12 de gener de 1913, el Centre encomanava als Consellers de l'Ajuntament, senyors Nolla, Rius i Ripoll es fessin ressò dins el Consistori de les conclusions aprovades en nostre míting, presentant una proposició en caminada a que l'Ajuntament es dirigís al Ministre de Governació i al President de l'I. de R. S. sol.litant la invalidesa dels 'Pactes'. Mal

grat la forma brillant amb que el senyor Lloia defensà dita proposta, en la sessió del 23 d'aquell mes, fou acordat passar-la a la comissió corresponent, davant l'oposició que li feren altres regidors.

"En saber per la premsa que una comissió de patrons pertanyents a la 'Unión Social', havia visitat el President del Consell de Ministres, per interessar-li sigués fallat contràriament el recurs contra els 'Pactes', el Centre, en data 23 de febrer 1913, envià telegrams al Ministre de Governació i a l'Institut de Reformes Socials reclamant la prompta i favorable resolució del mateix, respectant-nos el Ministre que feia tres mesos tenia demanades dades concretes a aquest Govern civil i encara no li havien sigut facilitades. Degut a això, el dia 3 de març següent, una comissió del Centre visitava al Governador, ensenyant-li l'anterior resposta del Ministre i fent-li present que tot seguit remataria al Ministeri la informació esmentada.

"En 20 de setembre del mateix any aconseguírem per fi el que l'Institut de Reformes Socials informés favorablement al recurs de nul·litat presentat deu mesos abans per les veritables entitats de dependents barcelonins.

"Un dels fruits de la Primera Assemblea de Dependents de Catalunya que celebrà per iniciativa del nostre Centre, va ésser una comissió de caràcter permanent, encarregada de vetllar pel compliment de la llei de Descans Dominical. Aquesta comissió era integrada pel Centre i per les restants entitats professionals de Barcelona. El seu debut consistí en adreçar una instància al Ministre de Governació, reclamant l'estricta compliment de la llei i l'emulament dels 'Pactes'. Poc després, en 8 d'abril de 1914, amb un míting celebrat en nostre estatge, es donà començ a una forta campanya pública, que es desenvolupà en els mesos d'abril, maig, juny i juliol, arribant a produir un estat de violència, que l'autoritat aprofità per emperar els infractors de la llei i perseguir amb extremat rigor als quals volien que fos executada. El privilegi que una parella situació significava per als patrons provocà una tal reacció entre ells, que no sols seguiren mancant a la llei els que ja hi estaven habituats, sino que s'atreverien a burlar-la molts que fins aleshores l'havien respectada. Transcorregué el temps sense ocasió propícia per produir la campanya; mentrestant ocorregué en el sí de la comissió algun fet que per delicadesa no hem d'esmentar i que el Centre subsanà generosament, fins que obrant amb tota llealtat proposàrem la dissolució de la comissió, ço que fou acordat a darrers d'octubre de 1914.

"L'esterilitat de l'esforç realitzat en aquella època per tots els depen- dents barcelonins associats, produí un retraïment general, al que gairebé hi oblidaven les diferents situacions polítiques de nostre país, to- ttes contràries als nostres desitjos, que per espai de llarg temps es suc- ceïren. L'acció del Centre en aquell interregne consistí en visites i co- municats als governadors que tot sovint es renovaven en el començament de la província, i al President de la Junta de Reformes Socials. També as- sistiren a dos mitjans als quals fèrem convidats, l'un de l'"A. de B..." hagut en el juny de 1915, i l'altre del 'Centre de Obrers i Opos' en l'agost del mateix any.

"La llicència rebuda, si havia sigut dura, no deixà, per ço, d'ésser profi- tosa per al Centre. Les incidències de la darrera campanya en (*) ens hevi- en distret de la carta que poguéms rebre al recurs interposat contra els - 'Pactes', però totes les nostres gestions s'estrallaven per les mateixes raons que havia fracassat la campanya. I no obstant calia fer alguna. -- Era evitant que mentre subsistissin els 'Pactes', es faltaria a la llei, cada dia en major proporció, i així la nostra ciutat arribaria a estar - totalment fora de la llei, amb consentiment de l'autoritat, com havem po- gut presenciar fins fa poc.

"Havent-se de tancar el caní, s'havia de confeccionar un nou pla, al que ens dedicàrem pacientment, i quan el tinguérem enllestit, el Centre anun- cià els seus propòsits en l'Acció de 1 novembre de 1915. Verificades di- verses reunions preparatives d'associats, per iniciarles en l'empresa - que s'anava a dur a terme, inauguràvem la intensíssima campanya pública que es caracteritzà com la més seriosa i millor orientada de quantes -- s'han promogut en nostra ciutat amb el mateix intent.

"El dia 11 del febrer 1917 visitàvem i fèrem entrega al Governador d'una exposició de fets en la qual hi ocupava lloc preferent l'assumpte dels - pactes.

"Seguidament començàrem a desenrotllar la campanya en la eficàcia de la qual crèiem tant que --enemics de vanidosa i improductius individualis-- mes-- tot just iniciada volguérem que la gloria del seu triomf correspon-

"(*) Al text original no hi figura aquest 'no', tanmateix, el butlletí - del CADCI, 'Acció' de setembre de 1918, p. 10, assenyala que l'omissió - és una errata d'impremta, i que el text ha d'aparèixer tal i com nosai- tres el transcrivim.

gués per un igual a tota la dependència i, a l'efecte, recabàrem l'adhesió de totes les entitats professionals de Barcelona i resta de Catalunya, que ens l'anviaren sense una sola excepció, acompanyant-la amb demostracions d'afecte i d'encoratjament. Entre elles notinguérem l'adhesió de 'l'Associació de la Dependència Mercantil' amb data 13 del febrer, però, per molt dolent que ens sigui l'haver-ho de considerar, una falta de delicadesa que d'ella reseren al Centre i totes les entitats que li feien contact, ens obligà a fer constar que no comparegué mai a col·laborar en l'obra conjunta, malgrat les moltes vegades que hi feu invitada, i al desapar-se-li en la forma més existosa el parer de la seva estranya actitud, contactà en 14 abril de 1917 comunicant oficialment la seva retirada de la campanya. Llevat d'aquest incident, inexplicable i lamentable baix tots aspectes, la campanya va ésser acollida amb la major simplicitat per tothom. La conducta observada i la persistència en l'actuació, va fer que pertixer l'adhesió entusiasta de les entitats obreres feministes de nostre ciutat, la de les corporacions parroquials de més prestigi, la col·laboració de la premsa, el concurs d'eminentes homes públics, i si no podrém arribar a constatar amb l'apoiament de les autoritats -- que ja hi érem en casí-hem d'atribuir-lo a la fatalitat de les circumstàncies.

"La nota sobrescritint d'aquella campanya consistí en l'acció privada, que exercia el Centre, secundat per les voluntàries entitats que amb ell anaven unides. Des del març fins al maig d'aquell any --època en que els esdeveniments polítics ens imposaren la seva suspensió-- realitzàrem unes 7,000 denúncies, convenientment requisitades, i les presentàrem a les tinències d'alcaldia, d'on passaven a la Junta local de Reformes Socials per a llur informe i una volta més retornaven a les tinències per a llur execució. No cal ponderar el costós que representa el posar en moviment semblant engranatge, que mai ningú encara havia utilitzat. La comunicació constant en que tinguérem d'estar amb el governador, alcalde, tinents d'alcalde, empleats a les tinències, membres de R.S., etc., per a que l'un apressés a l'altre, va ésser formidable, mes amb tot en sortírem. A la indiferència dels primers dies envers les nostres denúncies, -- seguí un sanítós astorament, en veure com els plec que remetiem a les tinències un diumenge darrera l'altre, creixien d'una manera alarment, -- ço que obligava forçosament a llur tramitació. Es celebraren nombrosos judicis de faltes en presència de denunciats i denunciants; la Junta de

R.G. dictaminà sobre bon nombre de les primeres denúncies; els tinents d'alcalde començaren a imposar penyes, si bé recordant que els delinqüents no deixaven per això d'ésser electors, les rebuixaven a la ínfima quantitat d'una peseta. Però, quan ja començàvem amb apal·lar a la superioritat de semblant procedir es sapia amb els reincidents; mentre el Centre feia gestions prop els senyors Cambó, Reig i Bertràn, Marcellí Domingo i Ferrer i Vidal per a que fessin pressió al Govern i l'obliguessin a resoldre el recurs contra els pactes -quin recurs no perdien la vista- a qual finalitat el Centre i altres entitats adherides el reproduïen i enviaven de nou al ministre de la Governació en 11 del juny de 1917; quan el Front del Treball Nacional, la Cambra de Comerç, la Cambra Industrial i la Unió de Defensa Industrial i Comercial havien convençut de fer una visita conjunta al governador per apoiar nostres justes peticions; quan ens trobàvem en el període àlgid de la crisi i el seu desenllaç semblava imminent, fou als aires que la turbulenta política malmeté el nostre esforç de quatre mesos i mig de lluita continua, sostinguda amb la major constància, sense defalliment. En la memòria de tots està el llarg temps que persistí aquella anormalitat política, malgrat la qual estiguérem dues vegades en el Govern civil (2 de juliol i 22 de setembre de 1917) per anunciar nostre intent de renovar ordenadament l'acció privada, com abans, essent-nos denegat el permís.

"Constituit el primer govern de pacificació, ens dirigirem en 12 gener d'enguany a l'allavors Ministre de Governació Sr. Scharro, en súplica de que fos definitivament resolt el recurs d'alçada presentat contra els pactes, però no deuria considerar l'ofert de prou importància quan no es dignaren prestar-li cap atenció.

"Cansats de tanta indiferència per part de les autoritats, en 5 maig prop-passat visitàrem al Governador civil senyor González Rothwos, per manifestar-li nostre ferm propòsit de renovar la campanya tant de temps sospesa contra nostre desig, si dintre breu terme no feia cessar el denigrant espectacle que oferia en diumenge la gairabé totalitat del comerç barceloní al detall. Mes heu's aquí que pocs dies després -com si es pretengués anul·lar nostra acció metòdica i eficaç- presenciàrem com uns escamots de joves dependents, atiatats per l'Associació de la Dependència Mercantil se'ns avançaven i violentment volien fer tancar els establiments que no s'atenien als preceptes de la llei.

"El Centre, que recordava perfectament les conseqüències contraproductives

que uns procediments semblants havien causat en altra ocasió, ni volgué contribuir en aquella acció pública ni volgué temps que es conforqués - amb ella la seva acció de carrer projectada a base de denúncies, per la qual es concretà a la seva càrria de promoure les gestions en les esferes polítiques, a l'objecte d'assolir la revocació dels famoses pactes. I aquesta vegada el Centre tingué l'encert de dirigir-se a un diputat - que es prengué l'encàrrec amb el major interès. En efecte, el dia 7 de - juny darrer, el senyor don Francisco Largo Caballero, atenant a les nostres demandes, dirigí en el Congrés un prec al Ministre de la Governació, en forma tan precisa que é aquest no li quedà altre recurs sinó respon- dre categòricament, assegurant que l'assumpte seria resolt amb justícia. El senyor Largo Caballero, que havia siut instruit pel nostre mitjà del problema que tenien pendent els obrers mercantils de Barcelona, se'n com- penetrà de tan bella feiç que ja no el deixà de mè, i perseverant en - les seves gestions, conseguí que el dia 22 de juny darrer el ministre - Sr. Garcia Prieta resolgués amb justícia -tal com havia dit- el recurs - d'alçada presentat sis anys enrera, i plens de joia ens enterèrem de que **ELS PACTES, ABSOLUTAMENT TOTS, HAVIEN SIUT ANUL.LATS.** La nostra joia fou tant més gran, per quant l'èxit era exclusivament degut a les nostres - iniciatives, fillas de l'orientació encertada que des del primer dia ens feu considerar el recurs d'alçada com el punt capdal de l'assumpte.

"El Centre -abrogant-se per uns instants la representació de tota la de- pendència barcelonina - complí un deure de gratitud envers nostre excel- lent defensor i li adreçà l'enhorabona més sincera pel seu èxit junt - amb el testimoni de nostre pregon reconeixement pel brillantíssim servei que ens havia prestat.

"D'aleshores ensà, mercès al zel desplegat per l'actual governador Sr. - González Rothwos i sens necessitat -cal fer-ho constar en honor a la ve- ritat- d'exercir prop d'ell la més senzilla pressió, el compliment del - descans dominical a Barcelona pot dir-se que és un fet, amb comptades ex- ceptions que anem denunciant així que en tenim coneixement, i per prime- ra vegada la dependència al detall ha pogut gaudir de l'humaníssim repòs dominical que li concedeix la llei.

"Finalment, arran d'aquesta actuació del Centre, nostre distinguit consp- ci i ex-president, el Regidor d'aquest municipi, en Josep Puig i Esteve, ha reclamat en sessió pública un xic més d'interès per part de l'Alcal- dia, per a que els seus agents fessin complir la llei de descans, i a -

l'ensens va iniciar una campanya dins aquella corporació a-fí de que en diumenge no es permeti el vergonyós espectacle dels 'encants' que s'acostumen celebrar, confiant-se fonamentalment que semblants gestions estan properes a veure's coronades per l'èxit.

"I aquí acaba la relació dels fets succeïts, quin resultat final es una victòria més que el Centre pot afegir a les moltes altres que porta estampades en sa preuada història.

"Barcelona, agost de 1913"